

www.burmeseclassic.com

Know
About
သိဖတ်ဖွယ်ရာ

Nature

သဘာဝ

ခင်မောင်မော်

BURMESE
CLASSIC
.COM

ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါး		တပ်မတော်ဖြိုခွဲသူ ဒို့ရန်သူ။
ပြည်ထောင်စုမပြိုကွဲရေး	ဒို့အရေး	တပ်မတော် ဖြိုခွဲမည့်အကြံ
တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုမပြိုကွဲရေး	ဒို့အရေး	ဒို့လက်မခံ။
အချုပ်အခြာအာဏာတည်တံ့ခိုင်မြဲရေး	ဒို့အရေး	ဘယ်သူခွဲခွဲ ဒို့မကွဲ
		အမြဲစည်းလုံးမည်။

ပြည်သူ့သဘောထား

ပြည်ပအားကိုး ပုဆိန်ရိုး အဆိုးမြင်ဝါဒီများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
 နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော်တိုးတက်ရေးကို နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးသူများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
 နိုင်ငံတော်၏ပြည်တွင်းရေးကိုဝင်ရောက်စွက်ဖက်နှောင့်ယှက်သောပြည်ပနိုင်ငံများအားဆန့်ကျင်ကြ။
 ပြည်တွင်းပြည်ပ အဖျက်သမားများအား ဘုံရန်သူအဖြစ် သတ်မှတ်ချေမှုန်းကြ။

နိုင်ငံရေးဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

- * နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး၊ ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး
- * အမျိုးသား ပြန်လည် စည်းလုံးညီညွတ်ရေး
- * ခိုင်မာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ် ဖြစ်ပေါ်လာရေး
- * ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ်နှင့်အညီ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သောနိုင်ငံတော်သစ်တစ်ရပ်တည်ဆောက်ရေး

စီးပွားရေး ဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

- * စိုက်ပျိုးရေးကိုအခြေခံ၍ အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုလည်း ဘက်စုံ ဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်အောင် တည်ဆောက်ရေး
- * ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ပီပြင်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာရေး
- * ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အတတ်ပညာနှင့် အရင်းအနှီးများဖိတ်ခေါ်၍ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး
- * နိုင်ငံတော်စီးပွားရေးတစ်ရပ်လုံးကို ဖန်တီးနိုင်မှုစွမ်းအားသည် နိုင်ငံတော်နှင့် တိုင်းရင်းသား ပြည်သူတို့၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိရေး

လူမှုရေး ဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

- * တစ်မျိုးသားလုံး၏ စိတ်ဓာတ်နှင့် အကျင့်စာရိတ္တ မြင့်မားရေး၊
- * အမျိုးဂုဏ်၊ ဇာတိဂုဏ်မြင့်မားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ၊ အမျိုးသားရေး လက္ခဏာများ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး၊
- * မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ရှင်သန်ထက်မြက်ရေး၊
- * တစ်မျိုးသားလုံး ကျန်းမာကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ပညာရည်မြင့်မားရေး။

შენიშვნა

[တစ်အုပ် ၄၀၀ ကျပ်]

စာပေလောက စာအုပ်အမှတ် ၃၅၁

ခင်မောင်ဇော်

သဘာဝ

**KNOW ABOUT
Nature**

စာပေလောက စာအုပ်တိုက်
အမှတ် ၁၇၃၊ ၃၃ လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

[ဖုန်း - ၃၇၄၃၉၁]

e-mail : splkygn@mptmail.net.mm

စာမူ ခွင့်ပြုအမှတ်

[၅၂၅/၂၀၀၄ (၆)]

မျက်နှာဖုံး ခွင့်ပြုအမှတ်

[၆၃၁/၂၀၀၄ (၇)]

- မျက်နှာဖုံး** - ကျော်ကျော်
- ပုံနှိပ်ခြင်း** - ပထမအကြိမ်
(၁၀၀၀)

ထုတ်ဝေခြင်း - စက်တင်ဘာ၊ ၂၀၀၄

စာအုပ်ချုပ် - ဖူးပွင့်မွှေး

ဦးခင်မောင်သိန်းဆွေ (၀၇၄၇) သလ္လာဝတီ စာပေ
 အမှတ် ၂၀၄၊ အခန်း ၃၊ ၂၅ ရပ်ကွက်၊ ဇေယျသုခလမ်း၊
 သုဝဏ္ဏ၊ ရန်ကုန်မြို့မှ ထုတ်ဝေ၍
 ဒေါ်ခင်လှ (၀၁၅၇၈)၊ စာပေလောက ပုံနှိပ်တိုက်
 အမှတ် ၁၇၃၊ ၃၃ လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့တွင်
 မျက်နှာဖုံးနှင့် အတွင်းစာသားများ ပုံနှိပ်သည်။

မာတိကာ

တိမ်တွေ ဘယ်လိုဖြစ်လာကြသလဲ	၃
တိမ်တွေဟာ ဘာကြောင့် ပုံစံအမျိုးမျိုးရှိတာလဲ	၅
တချို့တိမ်တွေက အနက်ရောင်၊ တချို့က အဖြူရောင် ဘာကြောင့် ဖြစ်တာလဲ	၇
ဘာကြောင့် မိုးရွာရတာလဲ	၉
မိုးတိမ်ထဲမှာ ဘယ်လိုရှိနေသလဲ	၁၁
မိုးရေတွေ ဘယ်ရောက်သွားသလဲ	၁၃
ဘာကြောင့် မုတ်သုန်ရာသီမှာ မိုးများတာလဲ	၁၅
ဘာကြောင့် လျှပ်စီးလက်တာလဲ	၁၇
ဘာကြောင့် မိုးခြိမ်းတာ တဂျိမ်းဂျိမ်းမြည်တာလဲ	၁၉
လျှပ်စီးဟာ ဘယ်ကို ရိုက်ခတ်သလဲ	၂၁
နှင်း ဘာကြောင့်ကျတာလဲ	၂၃
နှင်းလွှာလေးတွေမှာ ဘယ်လောက်လှပတဲ့ ပုံစံတွေရှိသလဲ ဆိုတာ မင်းသိသလား	၂၅
ရေခဲဘာကြောင့် ဖြစ်တာလဲ	၂၇
ရေခဲပြင်ပေါ်မှာ ငါတို့ ဘာကြောင့် လျှောစီးနိုင်သလဲ	၂၉
လေဆိုတာ ဘာလဲ	၃၁
လေ ဘာကြောင့် တိုက်ခတ်တာလဲ	၃၃

ဘာကြောင့် တချို့လေတွေဟာ သိပ်အေးတာလဲ	၃၅
ဘယ်အရာက တိုင်ဖွန်းမုန်တိုင်းတွေကို ဖြစ်စေတာလဲ	၃၇
စွန်တွေ ဘာကြောင့် ပျံတာလဲ	၃၉
ဘာကြောင့် ရာသီဥတုပြောင်းတာလဲ	၄၁
အနီရောင် (နေလုံး) နေဝင်ခြင်းဟာ ရာသီဥတုသာယာတဲ့ လက္ခဏာဖြစ်တယ် ဆိုတာ မင်းသိရဲ့လား	၄၃
နေသာနေပေမယ့် မိုးဘာကြောင့်ရွာတာလဲ	၄၅
သက်တန့် ဘာကြောင့်ဖြစ်တာလဲ	၄၇
ဘာကြောင့် ရာသီဥတု အမျိုးမျိုးရှိတာလဲ	၄၉
မိုးသီးကြွေတာ ဘာကြောင့်လဲဆိုတာ မင်းသိသလား	၅၁
မိုးသီးတွေက ဒီလောက်ကြီးမားတဲ့ အရွယ်အစားအဖြစ်ကို ဘယ်လို ကြီးထွားလာသလဲ	၅၃
အသက်ရှူထုတ်လိုက်တဲ့ လေက ဘာကြောင့် အဖြူရောင် ပြောင်းသွားရတာလဲ	၅၅
တောင်ထိပ်ဟာ နေရောင်နဲ့ပိုနီးပေမယ့် ဘာကြောင့် ပိုအေးတာလဲ	၅၇
ပထမဆုံး ပျံသန်းနိုင်တဲ့ တိရစ္ဆာန်တွေက ဘာတွေလဲ	၅၉
တိရစ္ဆာန်တွေဟာ ဘာကြောင့် ကုန်းပေါ်မှာစတင်နေထိုင်ခဲ့ကြသလဲ	၆၁
လူတွေ အစောဆုံးသိတဲ့ ငှက်ဟာ ဘယ်ငှက်လဲ	၆၃
ဘာကြောင့် ဒိုင်နိုဆောတွေမှာ ဒီလောက်ရှည်လျားတဲ့နာမည်တွေ ရှိတာလဲ	၆၅
ရှေးဦးလူသားတွေဟာ ဘာနဲ့တူသလဲ	၆၇
ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းဆိုတာဘာလဲ	၆၉
ပင့်ကူက ပင့်ကူအိမ် ဘယ်လိုလုပ်သလဲ	၇၁
တုတ်ချောင်းပုံ အင်းဆက် (stick insect) ဆိုတာ ဘာလဲ	၇၃

အင်းဆက်ထဲမှာ ဘာရှိသလဲ	၇၅
အလေးဆုံးအင်းဆက်က ဘယ်ဟာလဲ	၇၇
နံ့ကောင် ဘယ်လို သီချင်းဆိုသလဲ	၇၉
လိပ်ပြာတွေဟာ သူတို့ရဲ့ဘဝကို ဘယ်လိုစတင်တာလဲ	၈၁
ငါးရဲ့ အဓိက အစိတ်အပိုင်းတွေက ဘာတွေလဲ	၈၃
ငါးမန်း ဘယ်နှစ်မျိုးလောက် ရှိသလဲ	၈၅
ငါးတွေ ပျံနိုင်သလား	၈၇
ဘယ်ငါးက အမြန်ဆုံးရေကူးနိုင်သလဲ	၈၉
ငါးတွေအားလုံး ဥ အုသလား	၉၁
ပင်လယ်အောက်ခြေ (ကြမ်းပြင်)မှာ ဘာတွေ အသက်ရှင်သလဲ	၉၃
ကြီးမားတဲ့ ပင်လယ်ငါးတွေက သူတို့ရဲ့အစာကို ဘယ်လိုရှာသလဲ	၉၅
မြွေဟောက်တွေ ဘယ်မှာနေသလဲ	၉၇
ပုတ်သင်ညိုဟာ ဘယ်လိုကြောင့် တစ်ကြိမ်တည်းမှာ နှစ်နေရာ မြင်နိုင်တာလဲ	၉၉
မိကျောင်းခေါင်းတို့ (alligator) နဲ့ မိကျောင်းခေါင်းရှည် (crocodile) တို့ရဲ့ ခြားနားချက်ကို ဘယ်လိုပြောနိုင်မလဲ	၁၀၁
ဖားတွေက ဘယ်လို သစ်ပင်တက်မလဲ	၁၀၃
ပန်းပွင့်လေးတွေက အင်းဆက်တွေကို ဘယ်လိုဆွဲဆောင်ကြသလဲ	၁၀၅
ဘယ်တိရစ္ဆာန်တွေက မြွေတွေကို မကြောက်ဘူးလဲ	၁၀၇
တွားသွားသတ္တဝါတွေဟာ သူတို့ရဲ့လျှာတွေကို အပြင်ထုတ်ပြီး တဆတ်ဆတ် ဘာ့ကြောင့်ခါတာလဲ	၁၀၉
ဖားတွေ ဘယ်လိုခုန်သလဲ	၁၁၁
ဘယ်ငှက်က လေထဲမှာ အိပ်စက်သလဲ	၁၁၃
ဇီးကွက်တွေဟာ အမှောင်ထဲမှာ ဘယ်လို အစာရှာနိုင်သလဲ	၁၁၅

ပင်းကွင်းငှက်တွေဟာ သူတို့ရဲ့ဥတွေကို နွေးအောင် ဘယ်လိုထားသလဲ	၁၁၇
ကြက်တူရွေးတွေ ဘာကြောင့် စကားပြောကြသလဲ	၁၁၉
ငှက်ပိတုန်း ဘယ်လို အစာစားသလဲ	၁၂၁
ငှက်တွေဟာ ဘာကြောင့် အရောင်ပါတဲ့အမွှေးတွေရှိတာလဲ	၁၂၃
ဘယ်ငှက်ဟာ ဖြန့်ထားတဲ့အတောင် အကွာအဝေး အကျယ်ဆုံးရှိသလဲ	၁၂၅
ကမ္ဘာပေါ်မှာ အကြီးဆုံးတိရစ္ဆာန်က ဘာလဲ	၁၂၇
ဝင်ရိုးစွန်း ဝက်ဝံဖြူတွေဟာ ရေကူးနိုင်လား	၁၂၉
ဘယ်ဝေလငါးက အနက်ဆုံး ဒိုင်ဗင်ထိုးနိုင်သလဲ	၁၃၁
ဂျူဂုန်းက ဘာလဲ	၁၃၃
ပင်လယ်ဖျံနဲ့ ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာက ပင်လယ်ဖျံကြီးနဲ့ကြားက ကွာခြားချက်က ဘာလဲ	၁၃၅
ဝေလငါးတွေဟာ ဆောင်းရာသီမှာ ရွှေ့ပြောင်းကြသလား	၁၃၇
နှုတ်ခမ်းမွှေးထူနဲ့ ပင်လယ်ဖျံကြီးတွေမှာ ဘာကြောင့် အစွယ်ပါရတာလဲ	၁၃၉
လင်းနို့တွေက သူတို့ရဲ့အစာကို ဘယ်လိုရှာလဲ	၁၄၁
အသေးဆုံး ကုန်းနေနို့တိုက်သတ္တဝါက ဘာလဲ	၁၄၃
အာဖရိကနဲ့ အာရှဆင်တွေရဲ့ ခြားနားချက်က ဘာလဲ	၁၄၅
ဘယ်ဟာက အလျင်မြန်ဆုံး နို့တိုက်သတ္တဝါလဲ	၁၄၇
ကုလားအုပ်က ကန္တာရမှာ ဘယ်လိုရှင်သန်နိုင်သလဲ	၁၄၉
မြင်းကျားမှာ ဘာကြောင့် အစင်းတွေရှိတာလဲ	၁၅၁
ဘာကြောင့်တချို့ တိရစ္ဆာန်တွေကမျိုးသုဉ်းမယ့် အန္တရာယ်ရှိတာလဲ	၁၅၃
လူဝံကနေ မျောက်ဖြစ်တယ်လို့ ဘယ်လိုပြောနိုင်သလဲ	၁၅၅

ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ လေ့လာမှုပညာ (Ecology) ဆိုတာဘာလဲ	၁၅၇
တချို့အင်းဆက်တွေကို ဘာကြောင့် ဖျက်ပိုးတွေလိုခေါ်တာလဲ	၁၅၉
မှန်လုံအိမ် အာနိသင်ဆိုတာ ဘာလဲ	၁၆၁
အက်ဆစ်မိုးက ဘာလဲ	၁၆၃
ကြောင်တွေကို အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်တွေအဖြစ် မွေးခဲ့တဲ့ ပထမဆုံး လူတွေက ဘယ်သူတွေလဲ	၁၆၅
တချို့ယုန်တွေမှာ ဘာကြောင့် ဖားလျားကျနေတဲ့ နားရွက်တွေရှိတာလဲ	၁၆၇
ကမ္ဘာပေါ်မှာ အကြီးဆုံး အနံ့ခံအမဲလိုက်ခွေးက ဘာလဲ	၁၆၉
ကြွက်တွေဟာ ဘယ်လောက်မြန်မြန် သားပေါက်နိုင်သလဲ	၁၇၁
ဗတ်ဂျာရီဂါ ကျေးတွေဟာ သူတို့နာမည်ကိုဘယ်လိုရခဲ့တာလဲ	၁၇၃
ပင်လယ်က ဘာကြောင့် ငန်တာလဲ	၁၇၅
ပင်လယ်ဟာ ဘယ်လောက်နက်သလဲ	၁၇၇
ပင်လယ်က ဘာအရောင်ရှိသလဲ	၁၇၉
ပင်လယ်လှိုင်းမူးတာကို ငါတို့ ဘယ်လိုရှောင်မလဲ	၁၈၁
ပင်လယ်ရေသရဲကောင်တွေ ရှိသလား	၁၈၃
သမုဒ္ဒရာ ဘယ်နှစ်ခုရှိသလဲ	၁၈၅
နက်တဲ့ ပင်လယ်ကငါးတွေ ဘယ်လိုအသက်ရှင်နေထိုင်သလဲ	၁၈၇

သဘာဝ

၁၁၁၁၁၀

တိမ်တွေ ဘယ်လိုဖြစ်လာကြသလဲ။

သမုဒ္ဒရာ၊ မြစ်တွေနဲ့ မြေထဲမှာရှိတဲ့ရေကို နေရောင်ခြည်က ပူနွေးစေတယ်။ ရေက ပူနွေးလာတာနဲ့အမျှ ရေခိုးရေငွေ့ အဖြစ်ကို ပြောင်းသွားပြီး ကောင်းကင်ထဲကို မြင့်တက်သွားတယ်။ ရေငွေ့ဆိုတာက မမြင်နိုင်တဲ့ အငွေ့တစ်မျိုးပဲ။ ရေငွေ့ဟာ မြင့်တက်သွားပြီးတဲ့အခါမှာ အေးလာတယ်။ သူ့ အေးသွားတဲ့အတွက်ကြောင့် ရေစက်ကလေးတွေနဲ့ ရေခဲမှုန်လေးတွေအဖြစ် ပြောင်းလဲသွားတယ်။ အဲ့ဒီ ရေစက်လေးတွေ၊ ရေခဲမှုန်လေးတွေ အများအပြား စုပုံလာတဲ့အခါ တိမ်တွေဆိုပြီး ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။

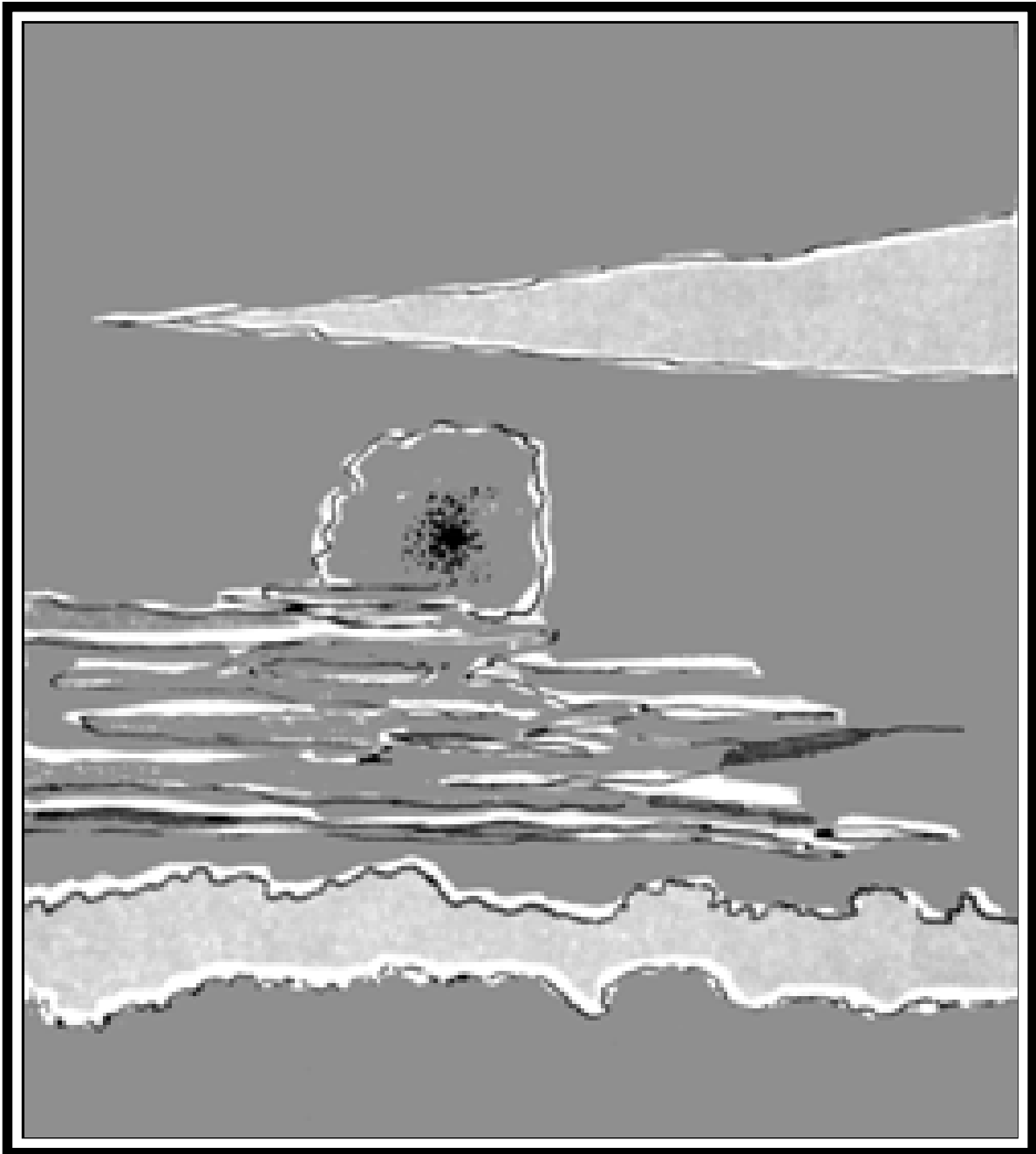

တိမ်တွေဟာ ဘာကြောင့် ပုံစံအမျိုးမျိုးရှိတာလဲ။

တိမ်တွေဟာ ဘယ်လောက်မြင့်မြင့်မှာ သူတို့ဖြစ်ပေါ်သလဲ ဆိုတဲ့အပေါ် မူတည်ပြီး ပုံစံအမျိုးမျိုးရှိတယ်။ ကောင်းကင် အမြင့်မှာ ငှက်မွေးတောင်နဲ့တူတဲ့ အဖြူရောင်ဆံခြည်မျှင် တွေနဲ့ အမြောင်းပုံစံ တိမ်တွေရှိတယ်။ အနိမ့်ဘက်မှာတော့ ဝါဂွမ်းပွလေးလို သိုးမွေးလို နူးညံ့တဲ့ တိမ်တွေရှိတယ်။ ဒါပေမယ့် ကောင်းကင် အနိမ့် အမြင့် တစ်ခုတည်းတော့ ဒါတွေကို ဖြစ်စေတဲ့ တစ်ခုတည်းသော အချက် မဟုတ်ဘူး။ လေကလဲ တိမ်ကို ပုံစံအမျိုးမျိုး ဖြစ်စေနိုင်တာပဲ။

၁၁၁၁၁

တချို့တိမ်တွေက အနက်ရောင်၊ တချို့က အဖြူရောင် ဘာကြောင့် ဖြစ်တာလဲ။

တချို့တိမ်တွေက ပါးပြီး၊ တချို့က ထူတယ်။ ပါးလွှာတဲ့ တိမ်တွေကို နေရောင်ခြည်က ဖြတ်သွားနိုင်တာကြောင့် သူတို့ဟာ တောက်ပတဲ့ အဖြူရောင် ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ အလင်းကထူတဲ့ တိမ်တွေကို လွယ်လွယ်နဲ့ မဖြတ်နိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့် အလင်း ဖြတ်သွားတဲ့နေရာက အစိတ်အပိုင်းတွေ ဟာ အဖြူရောင်ဖြစ်ပေါ်ပြီး အလင်းမဖြတ်နိုင်တဲ့ ထူတဲ့ နေရာတွေကတော့ အနက်ရောင် မြင်ရလိမ့်မယ်။

၁၁၁၁၁

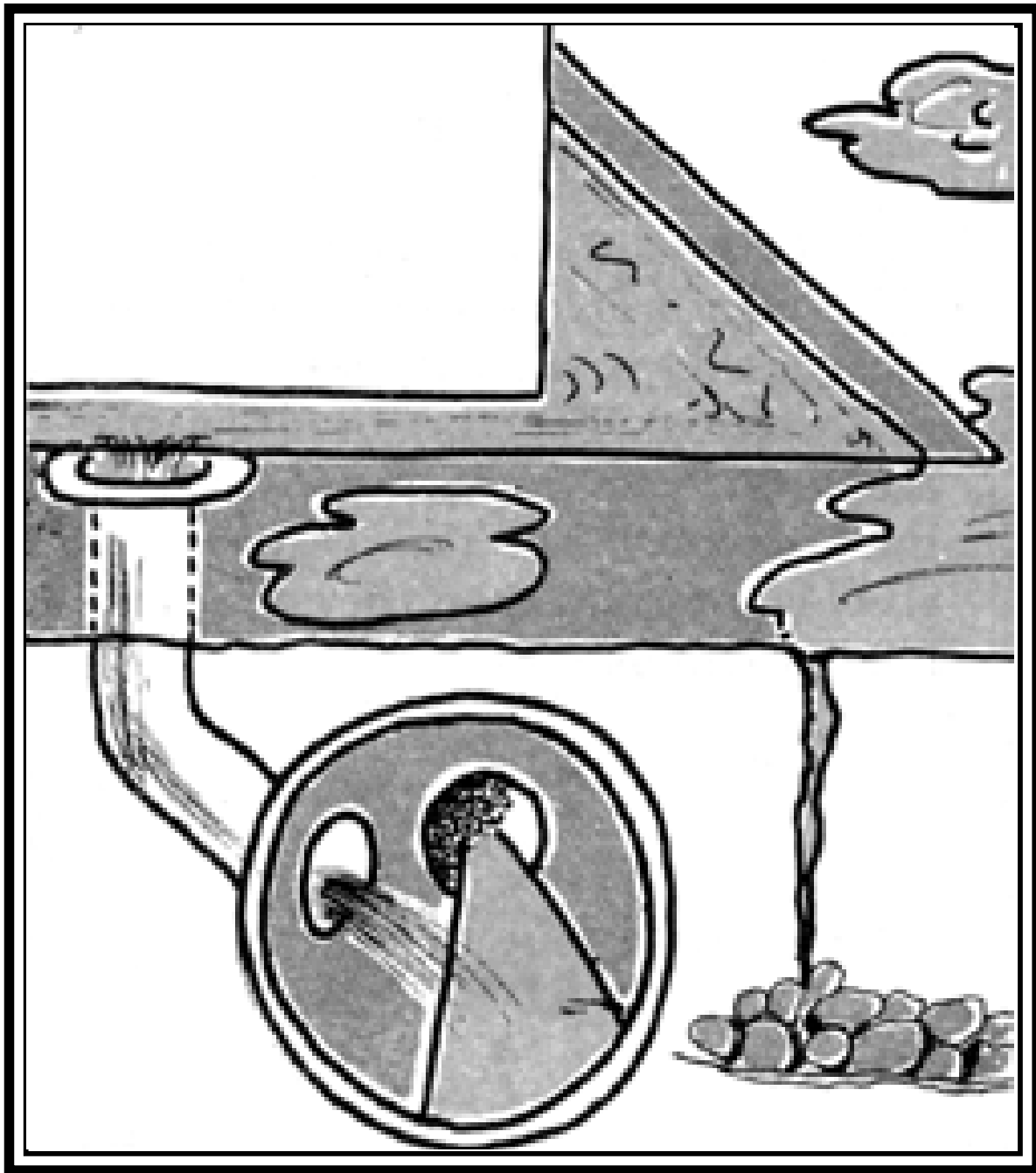
ဘာကြောင့် မိုးရွာရတာလဲ။

မိုးတိမ်လို့ခေါ်တဲ့ တိမ်တွေကနေ မိုးရွာချတယ်။ သူတို့ဟာ ကောင်းကင်မှာ မည်းမှောင်နေပြီး နိမ့်ဆင်းနေတယ်။ မင်းဟာ အဲဒီလို မိုးတိမ်တွေ ချဉ်းကပ်လာနေတာတွေ့ရင် မကြာခင် မိုးရွာတော့မယ်ဆိုတာ သေချာပေါက်ပဲ။

မိုးတိမ်ထဲမှာ ဘာတွေရှိနေသလဲ။

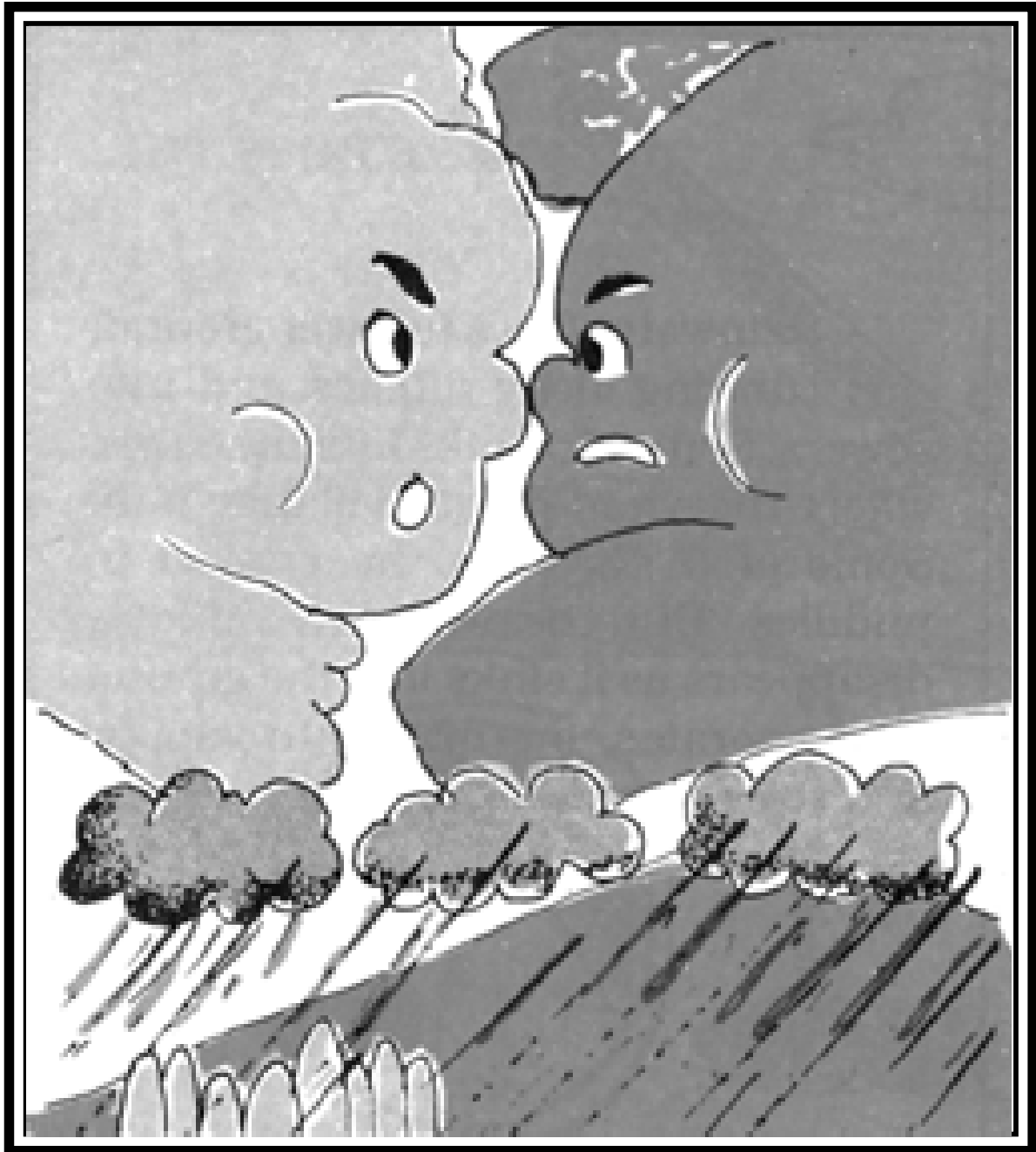
မိုးတိမ်တွေကို သေးငယ်တဲ့ ရေမှုန်ရေစက်ပေါင်းများစွာနဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတယ်။ အဲဒီအမှုန်လေးတွေဟာ လေးလံလာ ပြီး စ ကျလာတော့တာပဲ။ သူတို့ကျလာစဉ်မှာဘေးပတ်လည် က ရေတွေပါ စုစည်းပါလာခဲ့တယ်။ ဒီလိုနဲ့ ရေခဲမှုန်လေး တွေ ပိုကြီးလာပြီး အရည်ပျော်ကျကာ မိုးအနေနဲ့ ကမ္ဘာ မြေကြီးဆီကို ရွာချလိုက်တယ်။

မိုးရေတွေ ဘယ်ရောက်သွားသလဲ။

မိုးရေဟာ ပိုနိမ့်တဲ့မြေပြင်ဆီကို စီးဆင်းပြီး မြောင်းတွေမှ တစ်ဆင့် မြေအောက် ရေသွန်မြောင်းတွေထဲကို ရောက်သွားတယ်။ တချို့ဟာ မြေကြီးထဲကို စိမ့်ဝင်သွားပြီး အပင်တွေက သူတို့ကို စုပ်ယူလိုက်တယ်။ တချို့ကတော့ တဖြည်းဖြည်း ပျောက်ကွယ်သွားတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ မိုးရေတွေဟာ မြေကြီးထဲကို စိမ့်ဝင်ရင် ဝင်၊ မဝင်ရင် အငွေ့အဖြစ် ပြောင်းပြီး လေထဲတက်သွားတဲ့အတွက်ကြောင့် ဖြစ်တယ်။

ဘာကြောင့် မုတ်သုန်ရာသီမှာ မိုးများတာလဲ။

မုတ်သုန်ရာသီမှာ အပူပိုင်းနိုင်ငံတွေကနေ လေနှွေးစီးကြောင်း တွေ စီးဆင်းတိုက်ခတ်တယ်။ လေနှွေးဟာ လေအေးကို တွန်းထုတ်ဖို့ ကြိုးစားတယ်။ လေအေးကလည်း သူရှိနေတဲ့ နေရာမှာပဲနေဖို့ ကြိုးစားပြန်တယ်။ လေနှွေးက အတင်းကို တွန်းထုတ်တဲ့ အတွက်ကြောင့် လေအေးဟာ ကောင်းကင် အထက်ဆီကို မြင့်တက်သွားတယ်။ အဲဒီလေနှွေးထဲမှာ ရေခိုးရေငွေ့တွေ တော်တော်များများ ရှိတယ်လေ။ ဒါ့ကြောင့် သူက မိုးတိမ်တွေကို ပိုပိုပြီးတော့ ဖြစ်စေတယ်။ နောက်ဆုံး မှာ အဲဒီတိမ်တွေထဲကနေ မိုးရွာချလာတယ်။

ဘာကြောင့် လျှပ်စီးလက်တာလဲ။

မိုးကြိုးတိမ်တွေ ကြီးမားဖောင်းကားလာတဲ့အခါမှာ လျှပ်စစ်ကို တည်ဆောက်လိုက်တယ်။ တစ်ခါတစ်ရံမှာ တိမ်တစ်ခုကနေ အခြားတစ်ခုကို လျှပ်စစ်ခုန်စီးတဲ့ လင်းလက်မှုကို မင်းမြင်ရလိမ့်မယ်။ အဲ့ဒီ လျှပ်စစ်က ကမ္ဘာမြေဘက်ကို ခုန်စီးတဲ့အခါမှာ လျှပ်စီးလက်တာကို ဖြစ်စေတယ်။

ဘာကြောင့် မိုးခြိမ်းတာ တဂျိမ်းဂျိမ်းမြည်တာလဲ။

မင်းတို့သိကြတဲ့အတိုင်း မိုးတိမ်တွေထဲက လျှပ်စစ်ရွေ့လျားခြင်းဟာ လျှပ်စီးလက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတယ်။ အဲဒီရွေ့လျားမှုဟာ ဘေးပတ်လည်က လေကိုဆောင့်ဝင်ဖိနှိပ်ပြီး အသံထွက်စေတယ်။ ပထမဆုံး ဆောင့်ဝင်ခံရတဲ့လေဟာ သူ့ဘေးက လေကို ထပ်ဝင်ဆောင့်တယ်။ အဲဒီလိုနဲ့ မိုးခြိမ်းသံ တဂျိမ်းဂျိမ်းကို ဖြစ်စေတယ်။

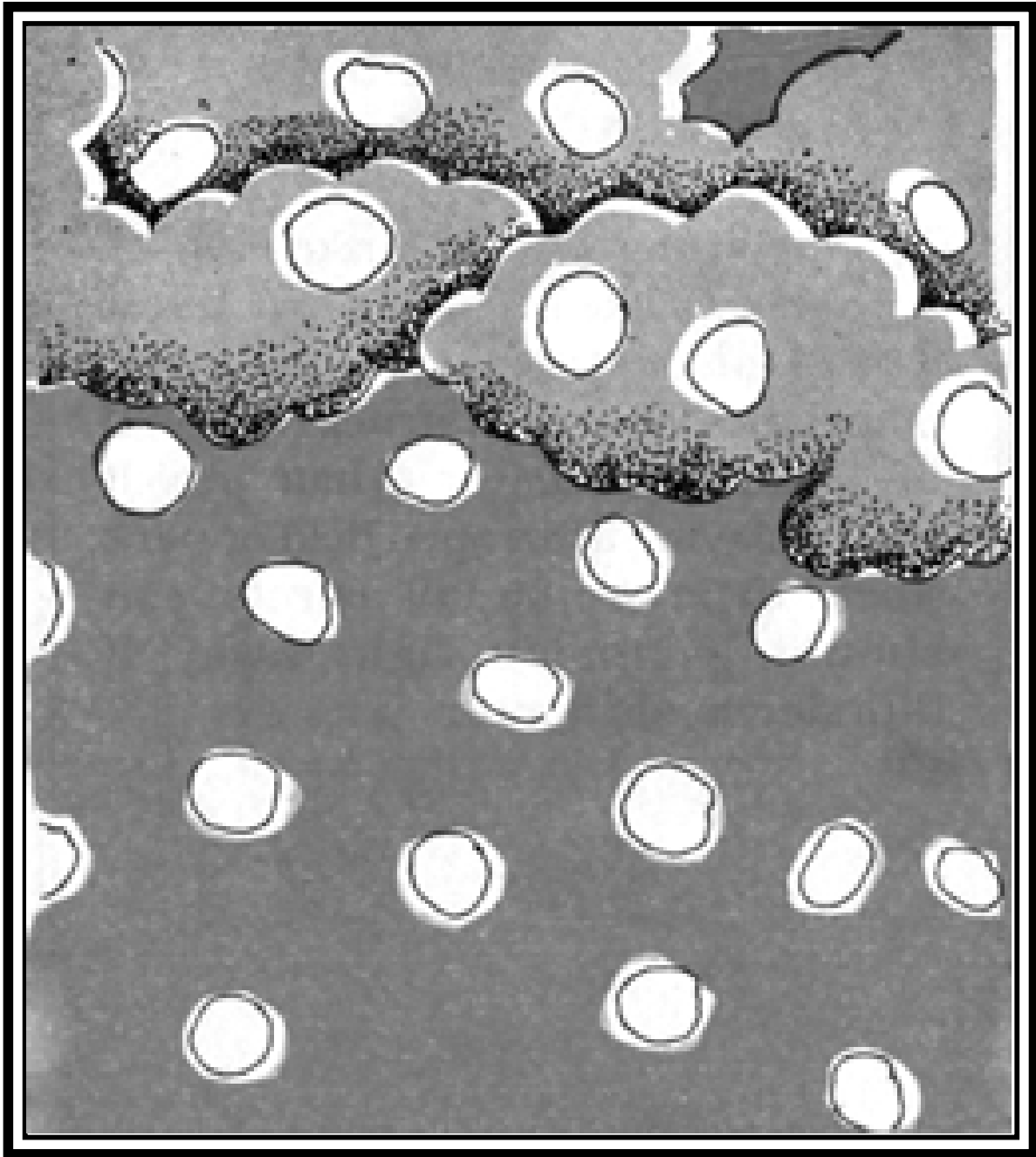

လျှပ်စီးဟာ ဘယ်ကို ရိုက်ခတ်သလဲ။

အများအားဖြင့် လျှပ်စီးဟာ အဆောက်အဦးတွေ၊ သစ်ပင်တွေလိုမျိုး မြင့်မားရှည်လျားတဲ့ အရာတွေကို ရိုက်ခတ်တယ်။ တစ်ခါတလေ ဆံညှပ်၊ ဆံထိုးနဲ့ ထီးတွေရဲ့ထိပ်က သတ္တုတွေကိုတောင်ရိုက်ခတ်တယ်။ မင်းဟာ မြင့်မားတဲ့အရာဝတ္ထုတွေ မရှိတဲ့ ပန်းခြံ၊ ဒါမှမဟုတ် ကွင်းပြင်မှာ ကစားရင် မိုးခြိမ်းတိမ်တွေ တွေ့ရတဲ့အခါ အတွင်းတစ်နေရာရာကို ချက်ချင်း ပြေးဝင်သင့်တယ်။

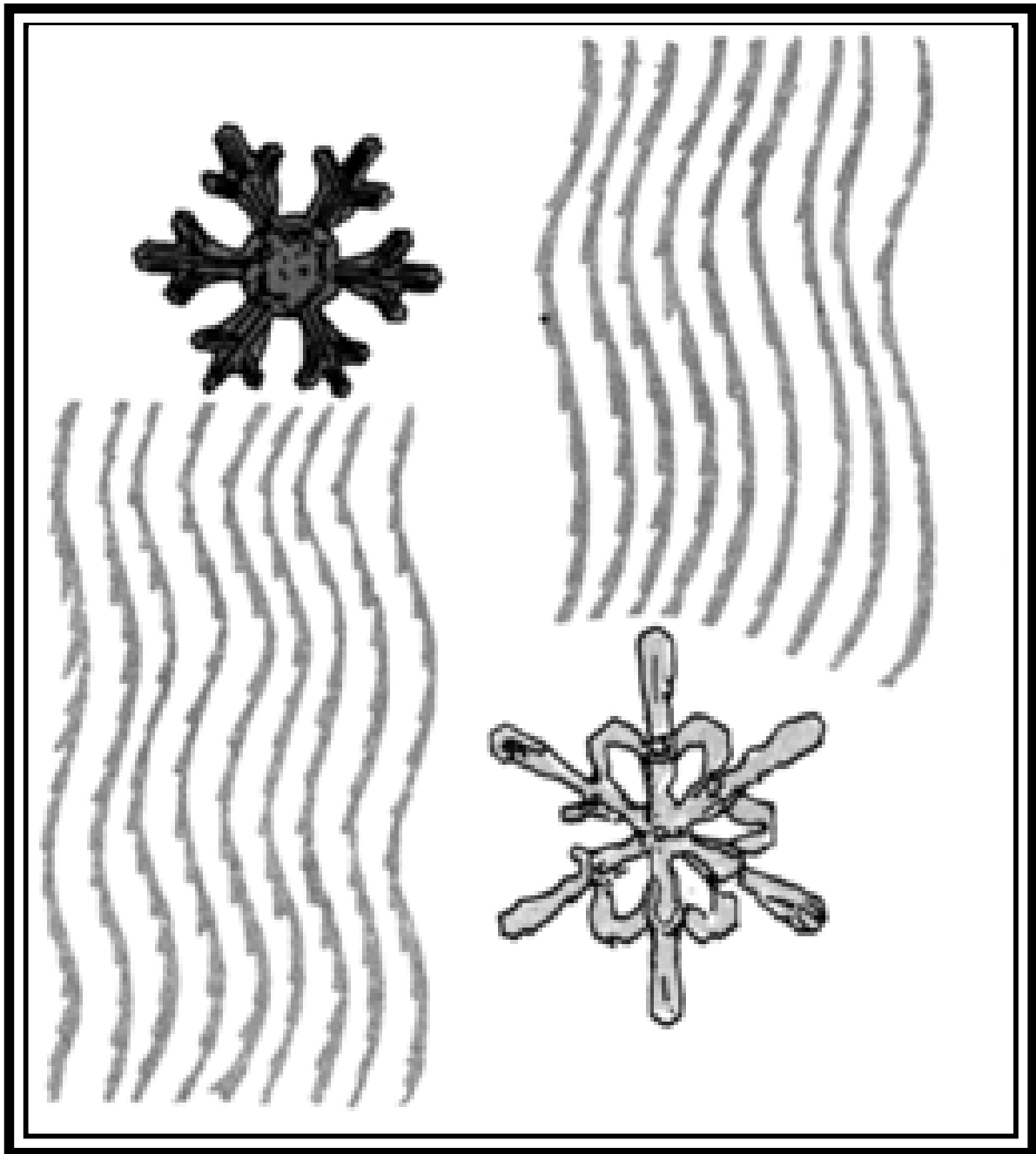
၁၁၁၁၀

JJ

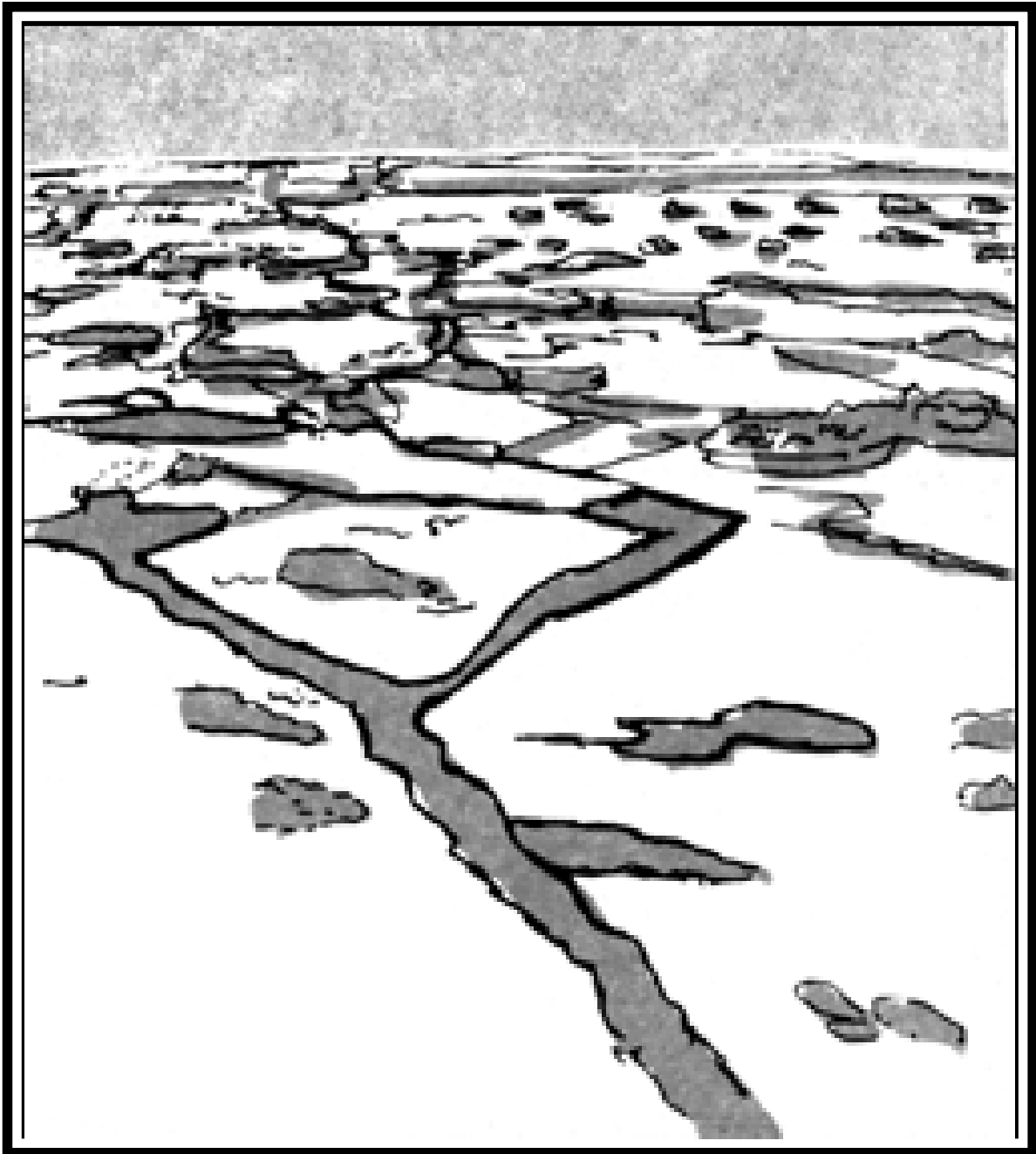
နှင်း ဘာကြောင့်ကျတာလဲ။

တိမ်တွေမှာ ရေငွေ့တွေနဲ့ သေးငယ်တဲ့ ရေခဲမှုန်လေးတွေ ရှိတယ်။ အရမ်းအေးလာတဲ့အခါမှာ ရေခဲမှုန်လေးတွေနားမှာရှိတဲ့ ရေငွေ့တွေဟာ အေးခဲသွားတယ်။ ရေခဲမှုန်လေးတွေဟာ ပိုပြီး လေးလံသွားတဲ့အတွက်ကြောင့် အောက်ကို စပြီး ကျလာတယ်။ သူ့ကျလာတဲ့ လမ်းတစ်လျှောက်မှာရှိတဲ့ လေက နွေးနေရင် အဲဒီ ရေခဲမှုန်လေးတွေဟာ အရည်ပျော်ပြီး မိုးရေအဖြစ်ကို ပြောင်းလဲသွားတယ်။ လေက အေးနေရင်တော့ သူတို့ဟာ အရည်မပျော်တော့ဘဲ နှင်းအဖြစ်ကျလာတယ်။ အေးတဲ့ဆောင်း ရာသီရှိတဲ့ နိုင်ငံတွေမှာ နှင်းကျလေ့ရှိတယ်။

**နှင်းလွှာလေးတွေမှာ ဘယ်လောက်လှပတဲ့ ပုံစံတွေရှိသလဲ
ဆိုတာ မင်းသိသလား။**

နှင်းမှုန်လေးတွေ နှင်းလွှာလေးတွေထဲမှာ လှပတဲ့ပုံစံတွေ ရှိတယ်။ အဲဒီအမှုန်လေးတွေကို ခရစ္စတယ်လို့ ခေါ်တယ်။ လေထဲမှာ အစိုဓာတ် ဘယ်လောက်ရှိသလဲဆိုတာနဲ့ လေ ဘယ်လောက် အေးသလဲဆိုတာအပေါ်မှာ မူတည်ပြီး ရေခဲ ခရစ္စတယ်လေးတွေဟာ ပုံစံမျိုးစုံ ဖြစ်လာတယ်။

ရေခဲ ဘာကြောင့် ဖြစ်တာလဲ။

အေးမြတဲ့ မနက်ခင်းတွေမှာ ရေအိုင်နဲ့ ရွှံ့အိုင်တွေဟာ ခဲနေ နိုင်တယ်။ အပူချိန် သုညဒီဂရီ ဆဲလ်စီးယပ်စ် အောက်ကို ကျသွားတဲ့အခါ ရေဟာ ရေခဲအဖြစ်ကို ပြောင်းသွားတယ်။ နေရောင်ထွက်လာတဲ့အခါ ပူနွေးလာတဲ့အတွက်ကြောင့် ရေခဲတွေဟာ တဖြည်းဖြည်း အရည်ပျော်သွားလိမ့်မယ်။

ရေခဲပြင်ပေါ်မှာ ငါတို့ ဘာကြောင့် လျှောစီးနိုင်သလဲ။

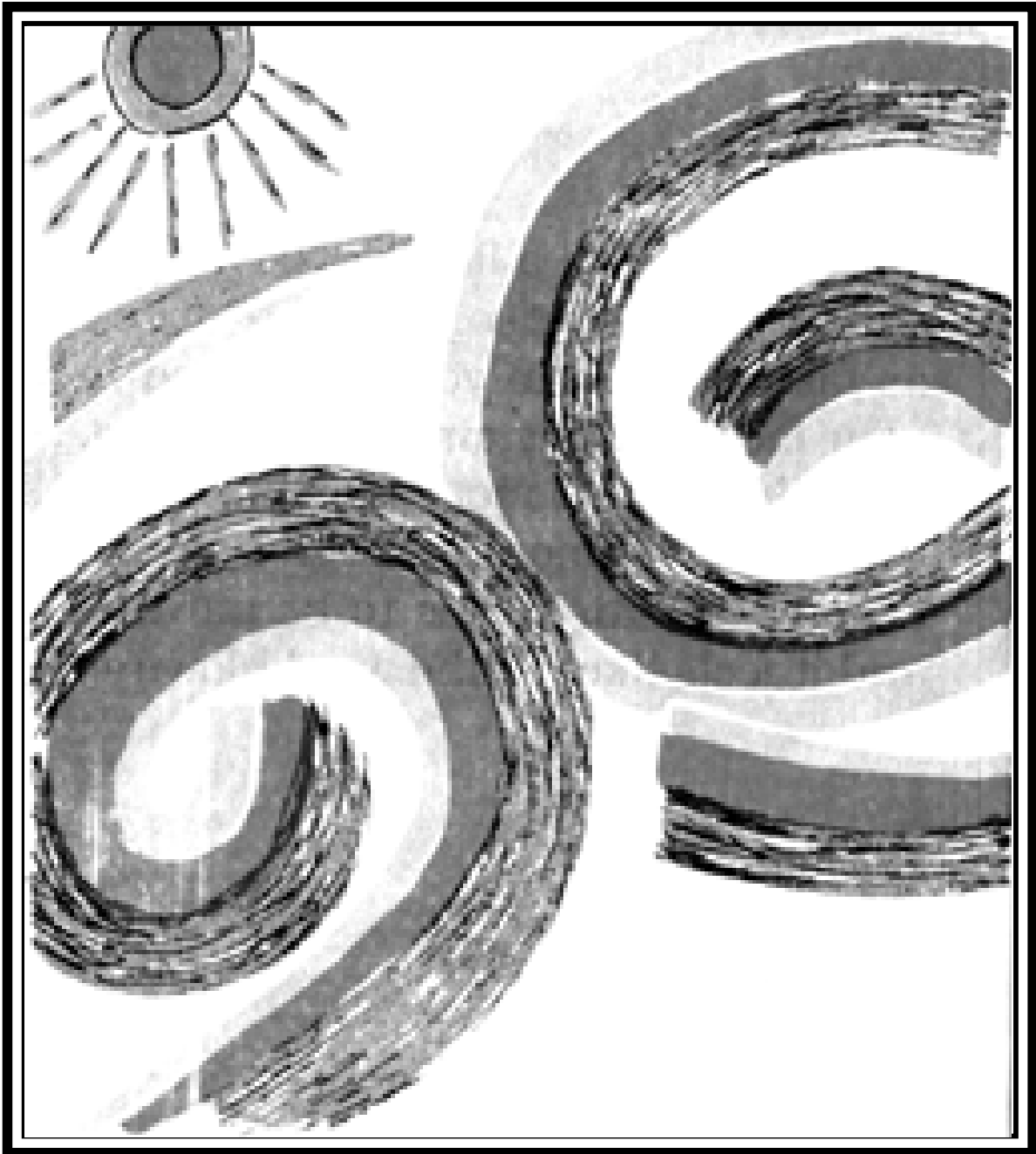
ရေခဲပြင်ပေါ်မှာ ငါတို့ လမ်းလျှောက်တဲ့အခါ ရေခဲဟာ ငါတို့ ခြေဖဝါးအောက်မှာ အရည်ပျော်သွားတယ်။ ပျော်သွား တဲ့ ရေက ငါတို့ကို လျှောစီးလို့ ရစေတယ်။ အဲဒါဟာ ကြမ်းပြင်ပေါ်မှာ ဆီ ဒါမှမဟုတ် ဖယောင်းတင်လိုက်သလို ဖြစ်နေတဲ့အတွက် ငါတို့ လွယ်ကူစွာနဲ့ လျှောစီးနိုင်တယ်။ နှင်းကလည်း ချော်စေတာပဲ။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ သူ့ မျက်နှာပြင်က ပျော်ပြီး ရေ ဖြစ်သွားလို့။ အေးတဲ့နှိုင်းငံတွေက လူတွေဟာ ရေခဲပြင်နဲ့ နှင်းတွေပေါ်မှာ လျှောစီးပြီးတော့ ပျော်စရာတွေ ရရှိနိုင်တယ်။

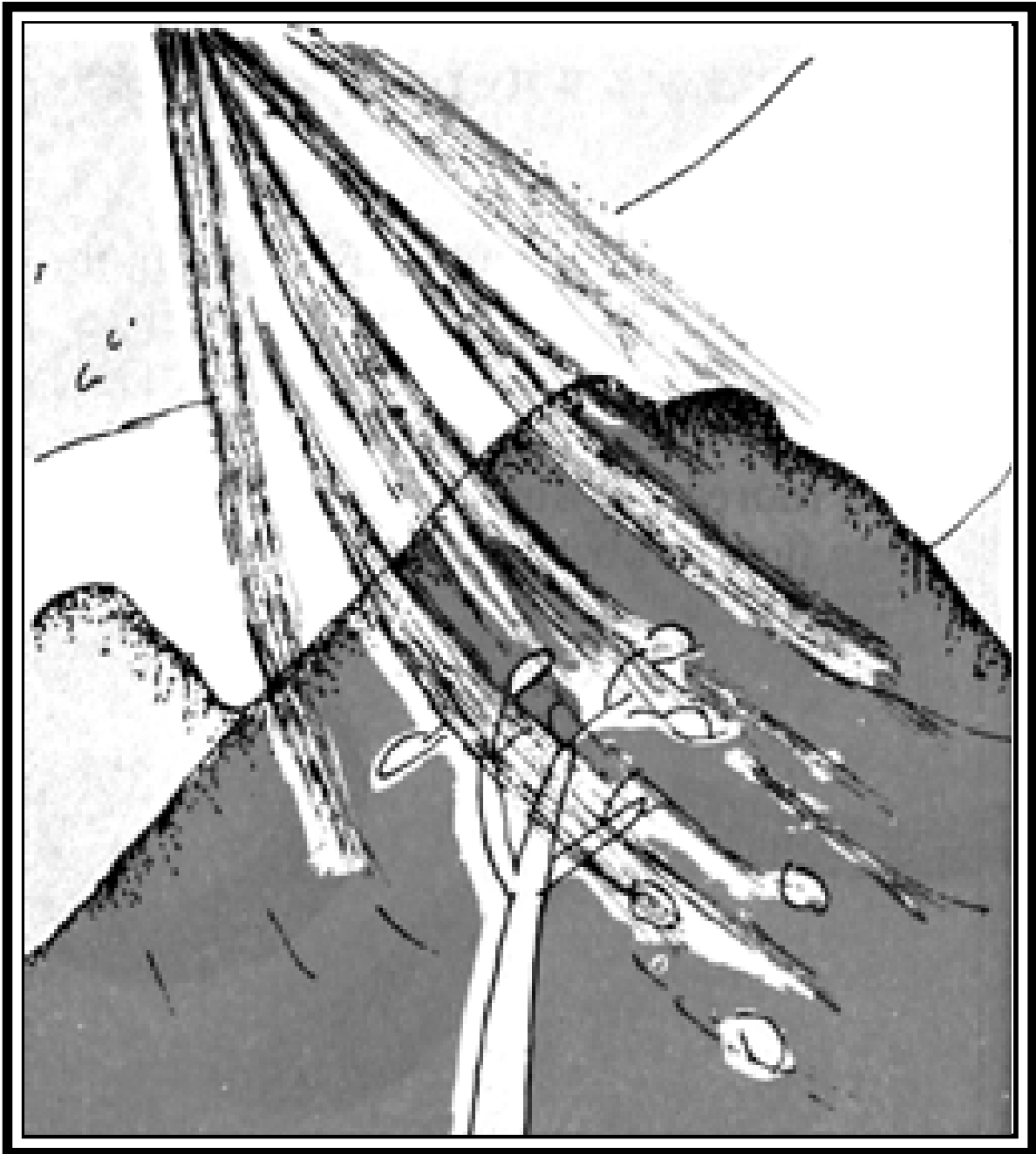
လေဆိုတာ ဘာလဲ။

မင်း ယပ်တောင်ခတ်လိုက်ရင် လေရတယ်။ မင်းဟာ ဆိုက်ကားကို မြန်မြန်စီးရင် မျက်နှာကို လေတိုက်တာခံစားရ လိမ့်မယ်။ လေတိုက်ခြင်းဆိုတာ လေတွေ ရွေ့လျားနေခြင်း ပါပဲ။ ယပ်တောင်နဲ့ ခတ်ခြင်းက လေကို ရွေ့စေတယ်။ ဒါပေမယ့် ဆိုက်ကားပေါ်မှာတော့ လေကို ဖြတ်ပြီး မင်း ဘာသာမင်း ရွေ့သွားတာ။ ဒါ့ကြောင့် လေက ရွေ့နေ သယောင် ထင်ရပြီးတော့ လေတိုက်နေတယ်လို့ ခံစားရ တာပါ။

လေ ဘာကြောင့် တိုက်ခတ်တာလဲ။

နေရောင်ကြောင့် လေက ပူလာတဲ့အခါမှာ အဲဒီလေက မြင့်တက်သွားတယ်။ အဲဒီလို မြင့်တက်သွားတဲ့ နေရာကို အေးတဲ့ လေက ဝင်ရောက်လာတယ်။ နေရောင်က လေအေးကို ပူစေပြီး မြင့်တက်စေပြန်တယ်။ ပိုပြီးအေးတဲ့လေက တဖန် စီးဝင်တိုက်ခတ်လာပြန်တယ်။ ဒီလို လေစီးဝင် တိုက်ခတ်ခြင်းဟာ လေတိုက်ခြင်းပါပဲ။

ဘာကြောင့် တချို့လေတွေဟာ သိပ်အေးတာလဲ။

ဆောင်းရာသီမှာ သိပ်ဝေးလံတဲ့ မြောက်ဘက်ကနိုင်းငံတွေဟာ အရမ်းအေးလာတယ်။ ဆောင်းလေလို့ခေါ်တဲ့ လေအေးတွေဟာ အဲဒီမြောက်ပိုင်းကုန်းမြေတွေကလာပြီး နွေးနေတဲ့ ပင်လယ်ဘက်ကို စီးဝင်သွားတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ဆောင်းလေတိုက်ရင် ရာသီဥတုဟာ ပိုပြီး အေးလာမယ်။

ဘယ်အရာက တိုင်ဖွန်းမုန်တိုင်းတွေကို ဖြစ်စေတာလဲ။

တိုင်ဖွန်းက ပူနွေးတဲ့ တောင်ဘက်ပင်လယ်တွေမှာ ဖြစ်ပေါ် တတ်တယ်။ မင်းသိတဲ့အတိုင်းပဲ နွေးတဲ့ရေဟာ ရေခိုးရေငွေ့ အဖြစ်ကို လျင်မြန်စွာ ပြောင်းလဲသွားတယ်။ နွေးနေတဲ့ ပင်လယ်ထဲက ရေငွေ့တော်တော်များများက အထက်ကို တက်သွားကြတယ်။ သူတို့ဟာ လေထဲဝင်ရောက်ပြီး မြင့် တက်ကာ တိမ်တောင် တိမ်လိပ်တွေကို ဖြစ်စေတယ်။ လေပြင်းကနေ တိမ်တွေကို ဝှေ့ယမ်းအောင် တိုက်ခတ်လိုက် တယ်။ ပင်လယ်က ရေခိုးရေငွေ့တွေကို တိမ်တွေက ပိုပြီး ရလာတဲ့အခါမှာ ပိုပြီး ကြီးမားလာတယ်။ ဒါဟာ တိုင်ဖွန်း မုန်တိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာပုံပဲ။

စွန်တွေ ဘာကြောင့် ပျံတာလဲ။

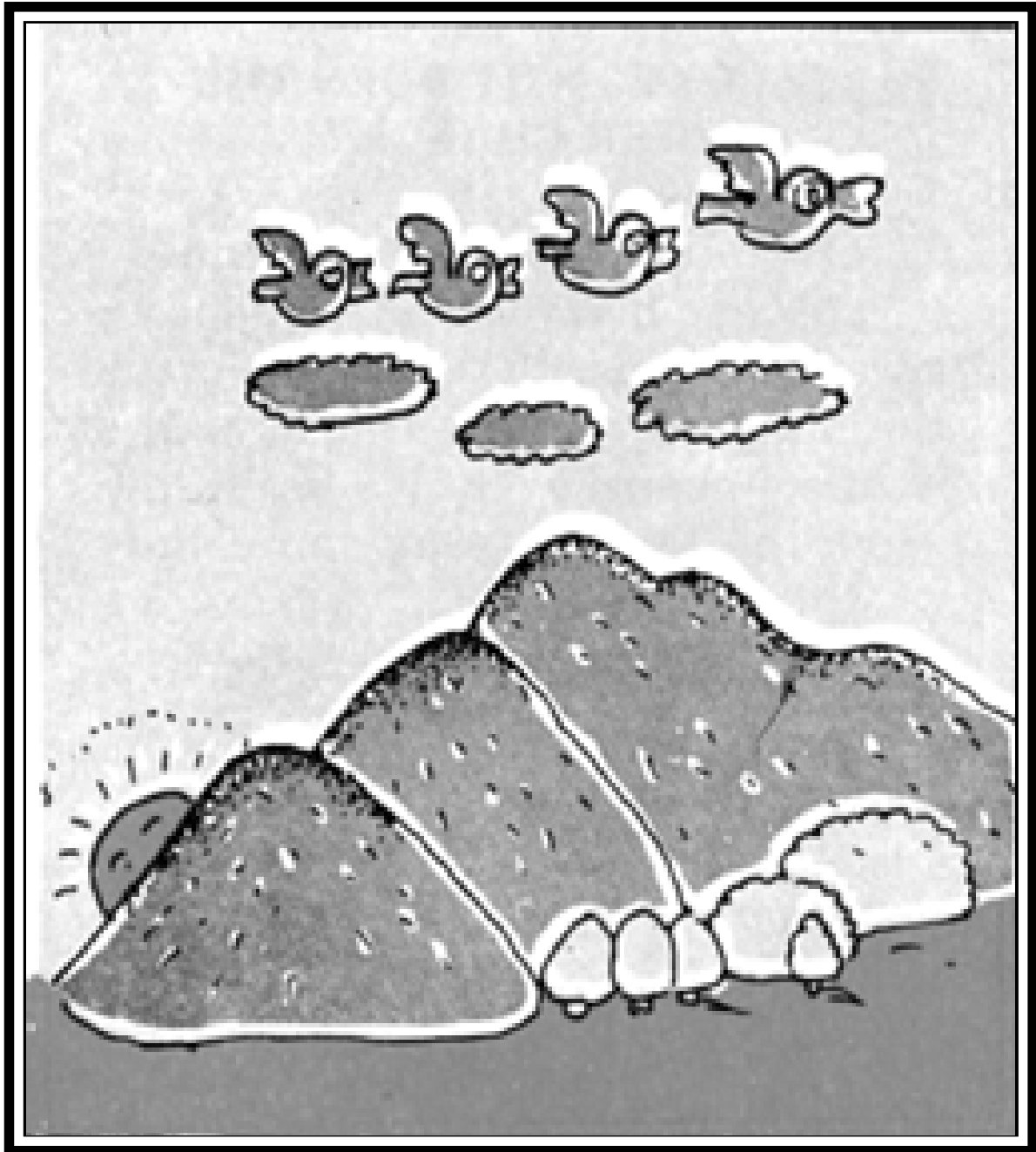
လေတိုက်တဲ့အခါမှာ စွန်က လေထဲကို မြင့်တက်သွားတယ်။ ဒါပေမယ့် အလားတူစွမ်းအားနဲ့ လေက ဆက်လက်တိုက် ခတ်နေရမယ်။ အဲဒီလို မတိုက်ရင် စွန်က မြေပြင်ပေါ်ကို ဝဲပြီး ကျလာလိမ့်မယ်။

၁၁၁၁၁

ဘာကြောင့် ရာသီဥတုပြောင်းတာလဲ။

ကောင်းကင် အမြင့်ထက်မှာ လေက အမြဲတိုက်နေပြီး တိမ်တွေကလည်း အဲဒီလေနဲ့အတူ အမြဲ ရွေ့လျားနေတယ်။ ကောင်းကင်မှာ တိမ်တွေ ဖြတ်သန်းရွေ့လျားနေတာကြောင့် ရာသီဥတုက ပြောင်းလဲတာဖြစ်တယ်။ ဒါ့ကြောင့် မိုးရာသီ သို့မဟုတ် တိမ်ထူသောရာသီတွေကို သယ်ဆောင်လာတာ ကတော့ လေပါပဲ။

**အနီရောင် (နေလုံး) နေဝင်ခြင်းဟာ ရာသီဥတုသာယာတဲ့
လက္ခဏာဖြစ်တယ်ဆိုတာ မင်းသိရဲ့လား။**

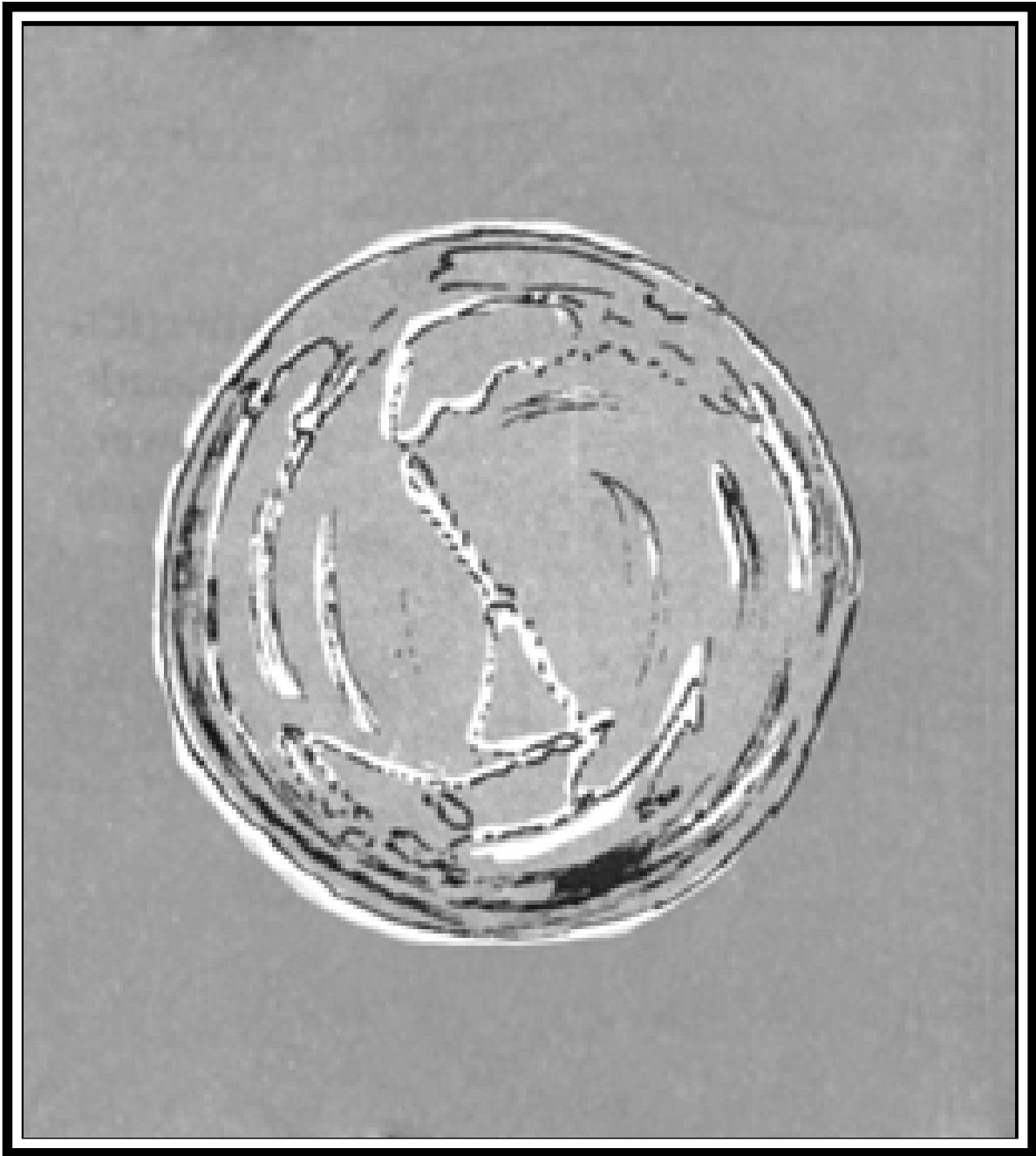
မိုးကို သယ်လာတဲ့ တိမ်တွေ၊ ဒါမှမဟုတ် နေကိုကွယ်ထား
တဲ့ တိမ်တွေဟာ နေဝင်တဲ့ဘက်က လာတာဖြစ်တယ်။
နေဝင်တဲ့ဘက်မှာ တိမ်တွေမရှိရင် ဝင်တော့မယ့်နေလုံးဟာ
တောက်ပတဲ့အနီရောင်ရှိလိမ့်မယ်။ ဒါ့ကြောင့် အနီရောင်
တောက်ပတဲ့ နေလုံး နေဝင်ခြင်းကို မင်း မြင်ရင် နောက်
တစ်နေ့မှာ ရာသီဥတု သာယာမယ်ဆိုတာ သိနိုင်တယ်။

နေသာနေပေမယ့် မိုးဘာကြောင့်ရွာတာလဲ။

တစ်ခါတစ်ရံမှာ နေသာနေတာတောင်မှ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ မိုးတိမ်မရှိတာတောင်မှ မိုးရွာတယ်။ ဒါကို နေရောင်ရေပန်း နေပူမိုးရွာလို့ ခေါ်တယ်။ လေပြင်းတွေက အဝေးမှာရှိတဲ့ တိမ် တွေကတစ်ဆင့် မိုးကို သယ်လာတယ်။ တစ်ခါတစ်ရံ မှာတော့ နေရောင်ရေပန်းဟာ အလွန်မြင့်တဲ့ တိမ်တွေထဲ ကနေ ရွာချလာတဲ့ မိုး ဖြစ်တယ်။ မိုးက မြေပြင်ပေါ် မရောက်ခင်မှာပဲ အဲဒီတိမ်တွေက ကွယ်ပျောက်သွားတယ်။

သက်တန့် ဘာကြောင့်ဖြစ်တာလဲ။

သက်တန့်တွေကို ညမှာ မမြင်ရဘူးဆိုတာ မင်း သတိထား မိလိမ့်မယ်။ တိမ်ထူတဲ့နေ့တွေနဲ့ မိုးရွာနေတဲ့အခါမှာလည်း သူတို့ကို မင်း မမြင်ရဘူး။ မိုးရွာပြီး ကြည်လင်သွားတဲ့အခါ တွေနဲ့ နေပူတုန်း မိုးရွာနေတဲ့ အချိန်အတွင်းမှာ သက်တန့် တွေပေါ်ပေါက်လာတယ်။ လေထဲမှာရှိတဲ့ ရေစက်လေးတွေ ကို နေရောင်ခြည် အလင်းပြန်တဲ့အခါတွေမှာ သက်တန့်ကို တွေ့နိုင်တယ်။

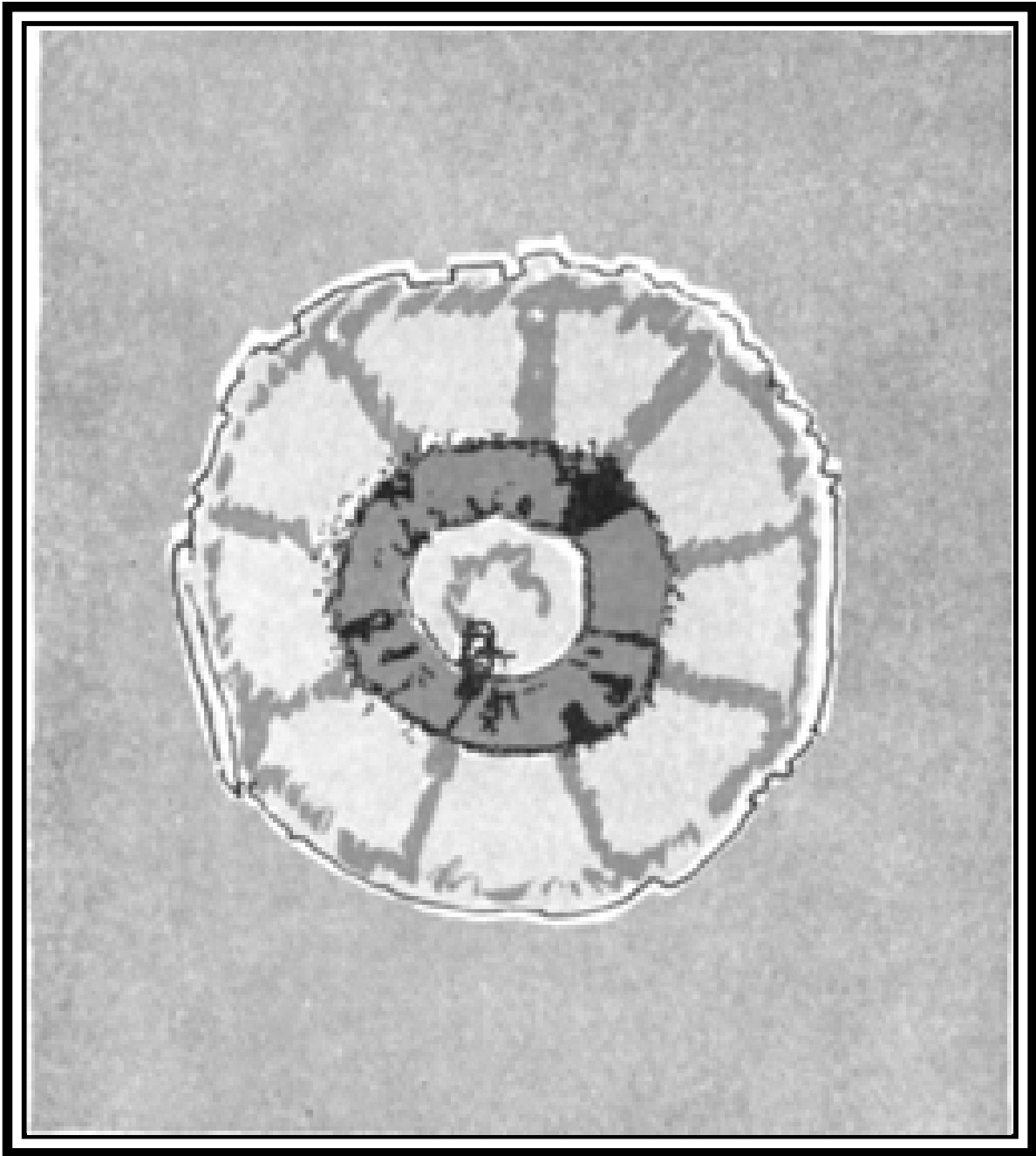
ဘာကြောင့် ရာသီဥတု အမျိုးမျိုးရှိတာလဲ။

တချို့နိုင်ငံတွေဟာ တစ်နှစ်ပတ်လုံး နေရောင်ကနေ အပူ
ပမာဏ တူညီစွာ ရရှိကြတာ မဟုတ်ဘူး။ ပူတဲ့ရာသီမှာ
အပူ အများကြီးရရှိပြီး အေးတဲ့ရာသီမှာတော့ အပူပမာဏ
နည်းနည်းပဲ ရရှိတယ်။ မြောက်ဘက်ပိုင်းက နိုင်ငံတွေရဲ့
ရာသီဥတုကိုပဲ လေ့လာကြည့်ကြပါစို့။

မိုးသီးကြွေတာ ဘာကြောင့်လဲဆိုတာ မင်းသိသလား။

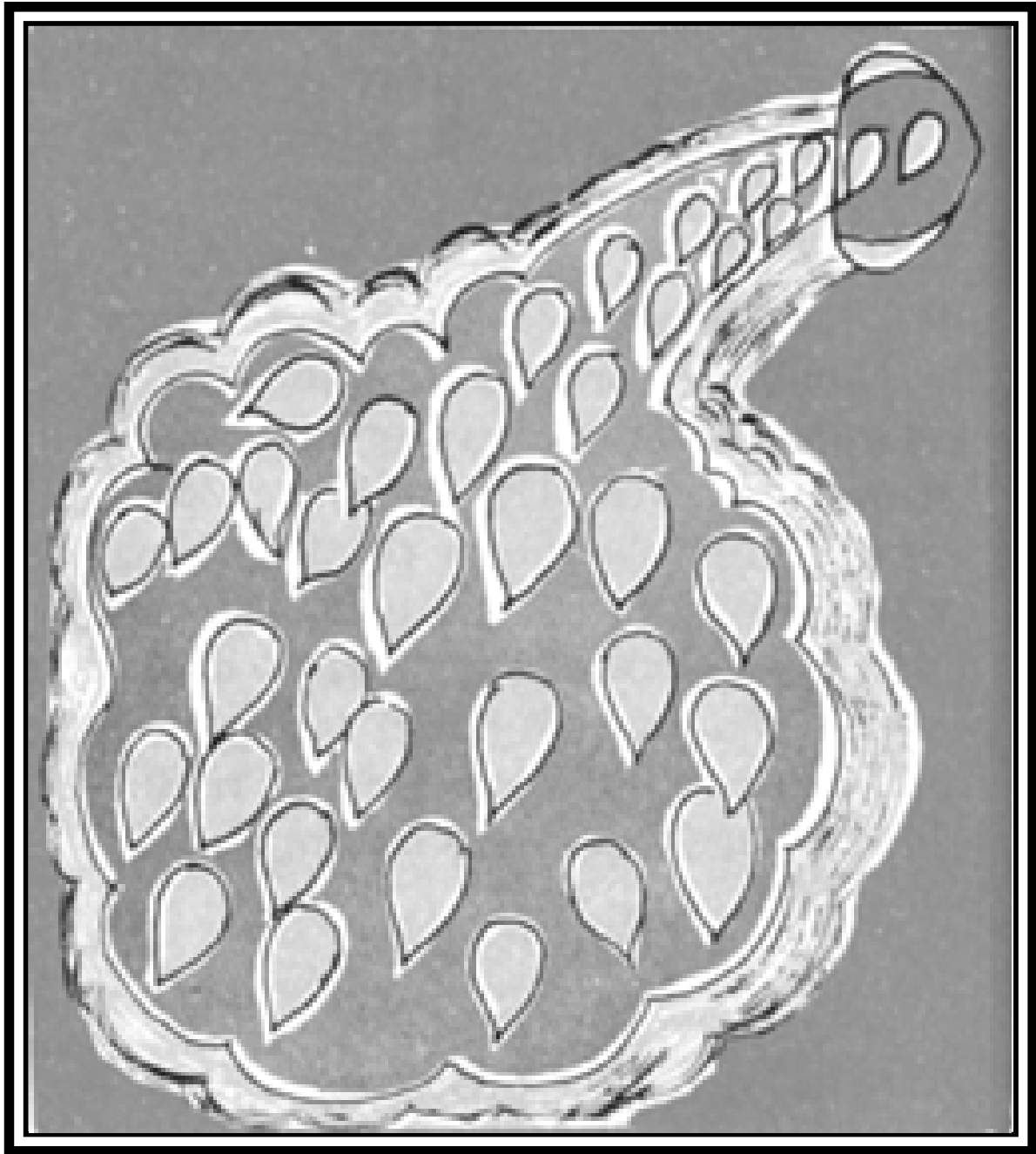
ကောင်းကင်အမြင့်မှာဆိုရင် ပူတဲ့ရာသီမှာတောင် အရမ်း
အေးတယ်။ တိမ်တွေရဲ့ အထက်ပိုင်းမှာ ရေမှုန်ကလေးတွေ
ဟာ ရေခဲမှုန်လေးတွေဖြစ်ပြီး အေးခဲနေကြတယ်။ အဲဒီ
ရေခဲမှုန်လေးတွေကနေ မိုးသီးတွေ ဖြစ်လာတယ်။ မိုးသီး
တွေဟာ ကြွေကျတာ အရမ်းမြန်တဲ့အတွက် နွေရာသီမှာ
တောင် မြေပေါ်မရောက်ခင် လမ်းမှာအရည်ပျော်ဖို့ သူတို့မှာ
အချိန်မရှိဘူး။

မိုးသီးတွေက ဒီလောက်ကြီးမားတဲ့ အရွယ်အစားအဖြစ်
ကို ဘယ်လို ကြီးထွားလာသလဲ။

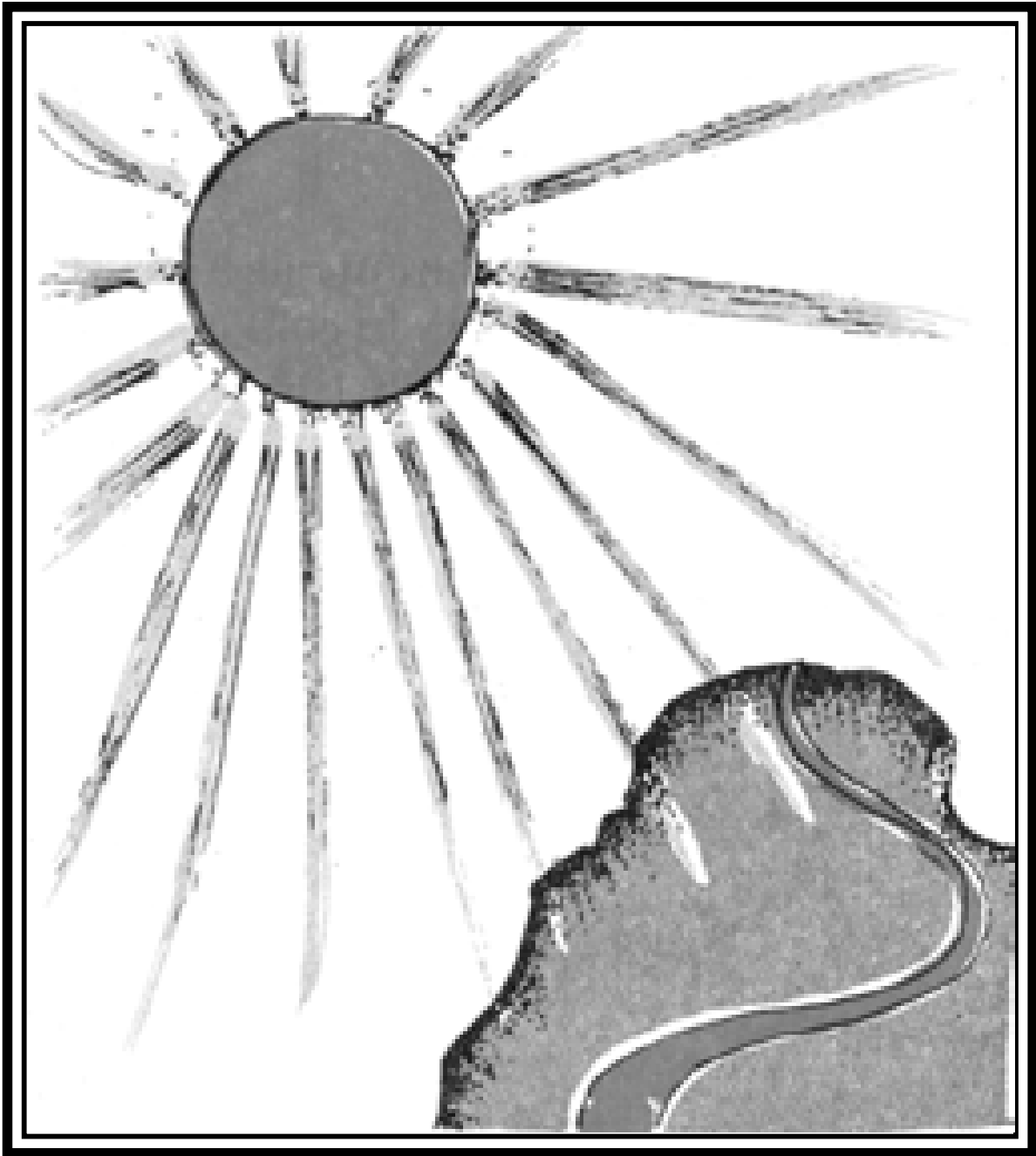
ရေခဲမှုန်လေးတွေဟာ လေးလံလာတဲ့အတွက် အောက်ကို
ကျလာတယ်။ ဒါပေမယ့် တိမ်တောင်တိမ်လိပ်တွေထဲမှာ
ဆိုရင် အထက်ကို တိုက်ခတ်နေတဲ့ လေပြင်းရှိတယ်။
အောက်ကိုကျလာတဲ့ ရေခဲမှုန်လေးတွေကို အမြင့်ကိုပြန်တက်
သွားလောက်အောင်ထိကို လေက ကြမ်းတယ်။ အဲဒီလို
လေက ပြန်တွန်းတင်ထားတဲ့ ရေခဲမှုန်ဆီကို နောက်ထပ်
ရေစက်တွေက အေးခဲပြီး ထပ်ကပ်သွားပြန်တယ်။

အသက်ရှူထုတ်လိုက်တဲ့ လေက ဘာကြောင့် အဖြူရောင် ပြောင်းသွားရတာလဲ။

ငါတို့ အသက်ရှူထုတ်လိုက်တဲ့လေထဲမှာ ရေငွေ့တွေအများကြီးပါတယ်။ အေးတဲ့နေရာတွေမှာဆိုရင် အဲဒီရေငွေ့တွေဟာ လေအေးထဲမှာ အေးသွားပြီး ရေစက်ငယ်လေးတွေအဖြစ် ပြောင်းလဲသွားတယ်။ အဲဒီ ရေစက်လေးတွေဟာ မြူလိုမျိုး အဖြူရောင်အသွင်နဲ့ မြင်ရတယ်။

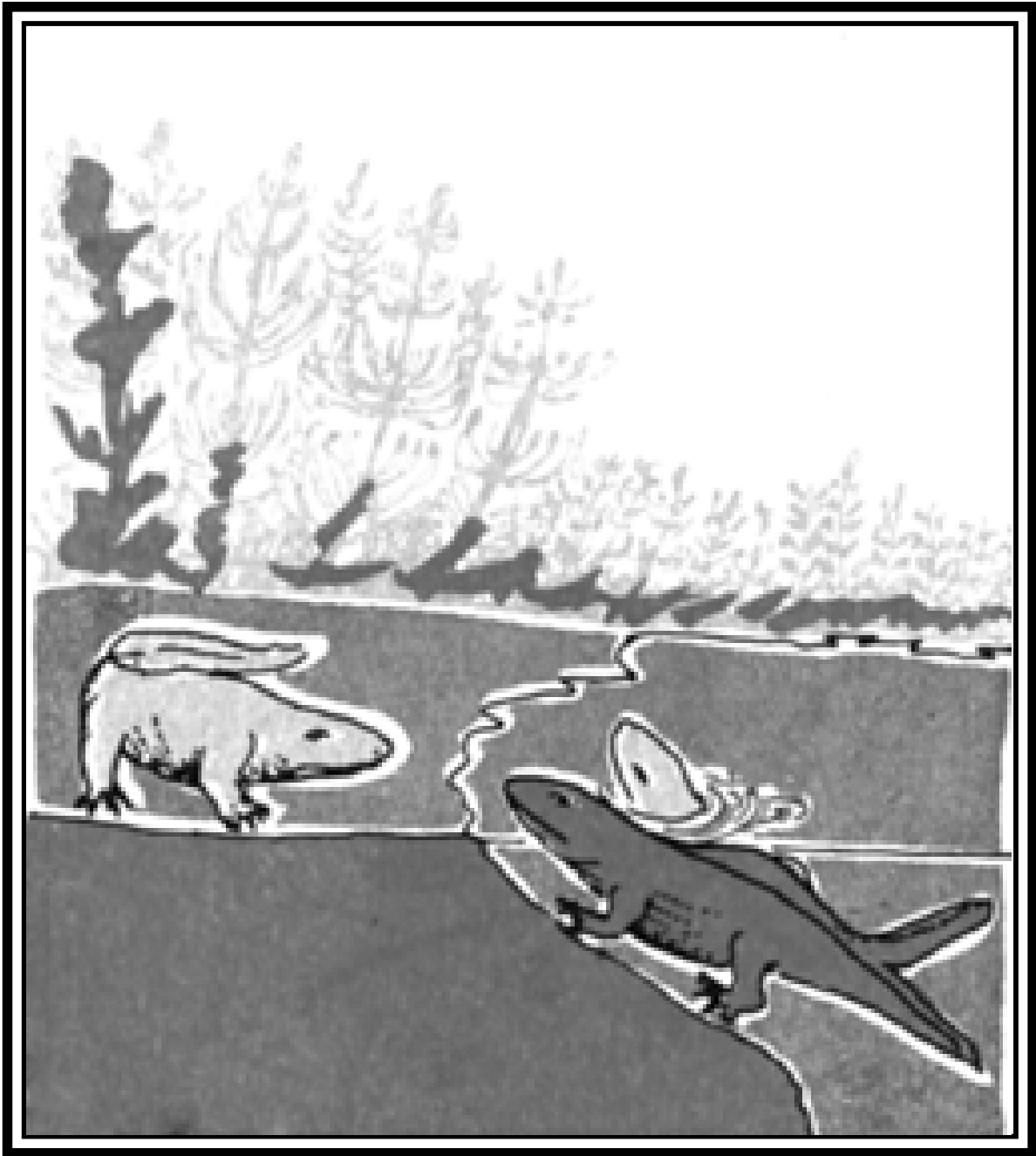
တောင်ထိပ်ဟာ နေရောင်နဲ့ ပိုနီးပေမယ့် ဘာကြောင့် ပိုအေးတာလဲ။

နေရောင်ဟာ ပထမဦးစွာ ကမ္ဘာ့မြေမျက်နှာပြင်ကို ပူနွေးစေ တယ်။ ပြီးမှသာ မြေမျက်နှာပြင်နားက လေထုကို နွေးစေ တယ်။ နွေးတဲ့လေဟာ ပွပြီး ပိုကြီးမားလာတယ်။ အဲဒီအခါ အေးနေသေးတဲ့ ကောင်းကင်ထက်ကို မြင့်တက်သွားတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ အနိမ့်ပိုင်းက ကုန်းမြေက ပူနွေးနေစဉ်မှာတောင် အမြင့်မှာတော့ အေးနေသေးတာ ဖြစ်တယ်။

ပထမဆုံး ပျံသန်းနိုင်တဲ့ တိရစ္ဆာန်တွေက ဘာတွေလဲ။

အင်းဆက်တွေဟာ တခြားတိရစ္ဆာန်တွေထက် ပိုပြီးအဝေးကြီးကို ပျံသန်းနိုင်စွမ်းရှိတယ်။ အတောင်ပါတဲ့ အင်းဆက်တွေက ပင်လယ်ထဲမှာနေတဲ့ ကျောရိုးမည်း ရှည်မျောမျော တီကောင်တွေလိုပုံစံကနေ ဖွံ့ဖြိုးလာတာ ဖြစ်ကောင်းဖြစ်မယ်။ တချို့ အင်းဆက်တွေက လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း သန်း ၃၀၀ လောက်က အသက်ရှင်နေထိုင်ခဲ့တဲ့ အလွန်ကြီးမားတဲ့ မီဂါနူရာ ပုစဉ်းတွေလိုပဲ ကြီးမားတာတွေ ရတယ်။

တိရစ္ဆာန်တွေဟာ ဘာကြောင့် ကုန်းပေါ်မှာ စတင်နေထိုင် ခဲ့ကြသလဲ။

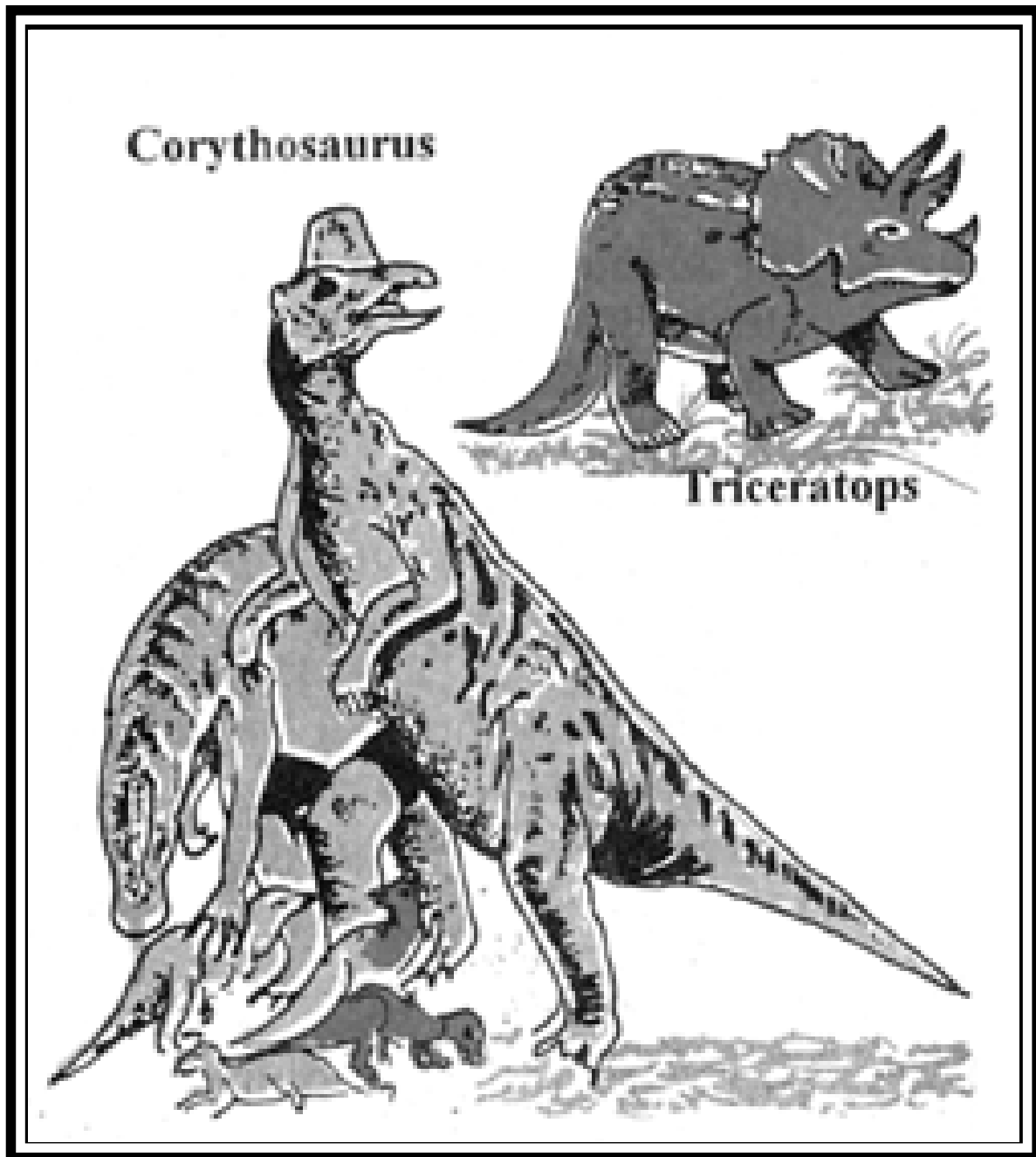
အစောဆုံးသတ္တဝါတွေဟာ ရေထဲမှာ နေထိုင်ခဲ့ကြတယ်။ အဲဒီနောက် အပင်တွေက ကုန်းပေါ်မှာ စပြီး ပေါက်ရောက်ခဲ့ တယ်။ အပင်တွေဟာ အစာအရင်းအမြစ်ကို ပေးတဲ့အတွက် တချို့တိရစ္ဆာန်တွေက ရေထဲကထွက်လာခဲ့တယ်။ သူတို့ဟာ အသက်ရှူဖို့အတွက် ပါးဟက်တွေအစား အဆုတ်တွေကို ဖွံ့ဖြိုးစေခဲ့တယ်။ သူတို့ရဲ့ ဆူးတောင်တွေဟာ ကုန်းမှာ ရွေ့လျားတဲ့အခါ ကူညီပေးမယ့် ခြေထောက်တွေအဖြစ် ဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့တယ်။ ပထမဆုံး ကုန်းပေါ်ကို ရောက်လာခဲ့တာ ကတော့ အစ်ချ်သိုင်ယိုစတီးဂါးလို့ ခေါ်တဲ့ ကုန်းနေရေနေ သတ္တဝါတွေပဲ ဖြစ်တယ်။ သူတို့မှာ ငါးလို ခေါင်းနဲ့ အမြီး တွေရှိပေမယ့် သန်မာတဲ့ကျောရိုးတွေနဲ့ တုတ်တဲ့ ခြေထောက် တွေလည်း ပါရှိတယ်။

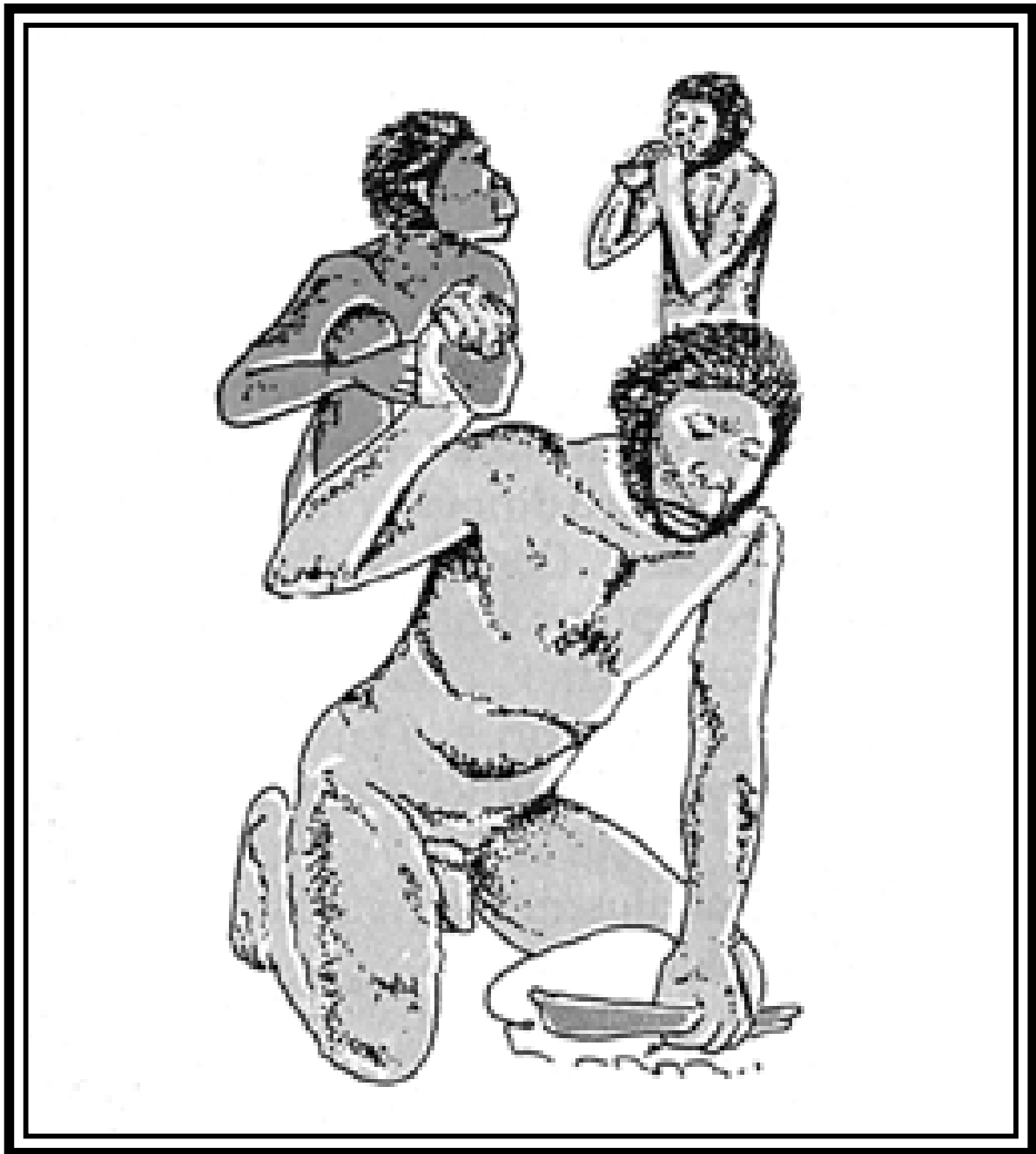
လူတွေ အစောဆုံးသိတဲ့ ငှက်ဟာ ဘယ်ငှက်လဲ။

အာခေရော့ပ်တရက်စ်ဟာ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ် သန်း ၁၅၀ က နေထိုင်ခဲ့တဲ့ငှက်တစ်မျိုးဖြစ်တယ်။ သူဟာ ဒိုင်နိုဆော အငယ် စားနဲ့ တူတယ်။ ဒါပေမယ့် ငှက်မွေးတွေနဲ့ ဖုံးအုပ်ထားတယ်။ လေထဲက လျှောဆင်းရင် ဖြန့်ကားတတ်တဲ့ အတောင်ပံတွေ ရှိတယ်။ သူဟာ အတော်လေး ကောင်းမွန်စွာ ပျံနိုင်သလား ဆိုတာ ဘယ်သူမှ သေချာမသိဘူး။ ယနေ့ခေတ် ငှက်တွေနဲ့ မတူဘဲနဲ့ သူ့ရဲ့အတောင်မှာ သစ်ပင်တွေကို တွယ်တက်ဖို့ အသုံးပြုတဲ့ ခြေသည်း ၃ ခုစီ ပါတယ်။ သူ့မှာ သွားတွေ အပြင် ငှက်မွေးတွေ အုပ်ထားတဲ့ အမြီးရှည်လည်း ရှိတယ်။

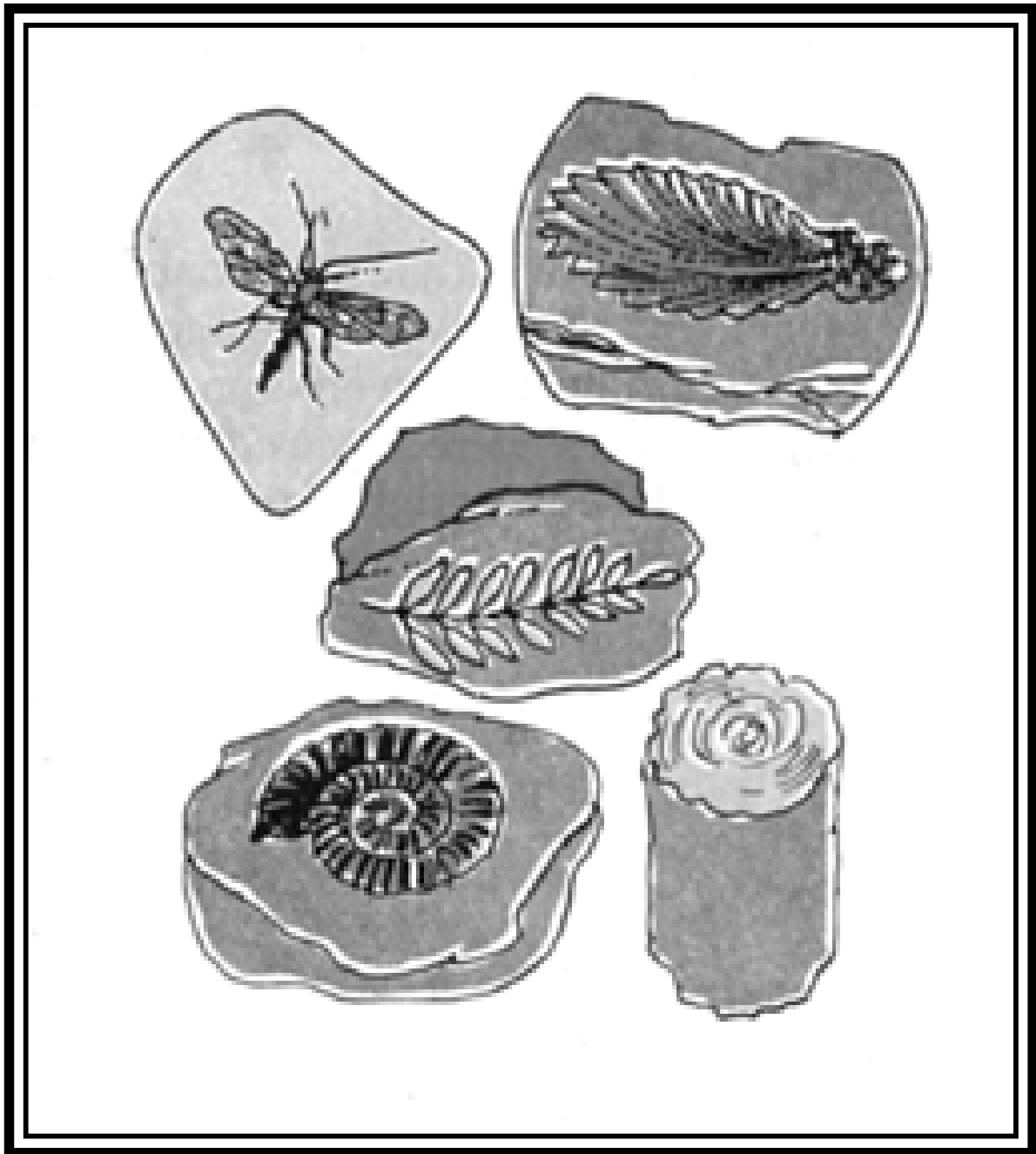
ဘာကြောင့် ဒိုင်နိုဆောတွေမှာ ဒီလောက်ရှည်လျားတဲ့ နာမည်တွေ ရှိတာလဲ။

ဒိုင်နိုဆောတွေရဲ့ နာမည်တွေဟာ ရှုပ်ထွေးသယောင်ပဲ။ ဒါပေမယ့် တစ်ခုစီက သူတို့ရဲ့ ပိုင်ရှင်နဲ့ပတ်သက်ပြီး တစ်စုံတစ်ခုကို ဖော်ပြနေတယ်။ နာမည်တွေကို ဂရိနဲ့ လက်တင် အသုံးအနှုန်းတွေနဲ့ ပေးထားတယ်။ ဒိုင်နိုဆောဆိုတဲ့ စာလုံးကိုယ်၌ကိုက အိမ်မြှောင်ဆိုး ဆိုပြီး အဓိပ္ပာယ်ရတယ်။ ကိုရီသို စောရပ်စ်က သံခမောက်ပါတဲ့ တွားသွားကောင်လို့ အဓိပ္ပာယ်ရတယ်။ အလာမို စောရပ်စ်က အလာမိုက အိမ်မြှောင်ကို ခေါ်တယ်။ ထရိုင်ဆာရာတော့ပစ်ကို ချိုသုံးခုနဲ့ မျက်နှာလို့ အဓိပ္ပာယ်ရတယ်။ သိုင်ရန်နိုစောရပ်စ်ကို နိုင်လိုမင်းထက် လုပ်တဲ့ တွားသွားကောင်လို့ ခေါ်တယ်။ အော်နိုသိုမီးမပ်စ်ကို ငှက်တွေကို အတုခိုးသူ လို့ ခေါ်တယ်။ ပခိုင်ဆီဖလိုစောရပ်စ်ကတော့ ခေါင်းထူကြီးနဲ့ တွားသွားကောင် လို့ အဓိပ္ပာယ်ရတယ်။

ရှေးဦးလူသားတွေဟာ ဘာနဲ့တူသလဲ။

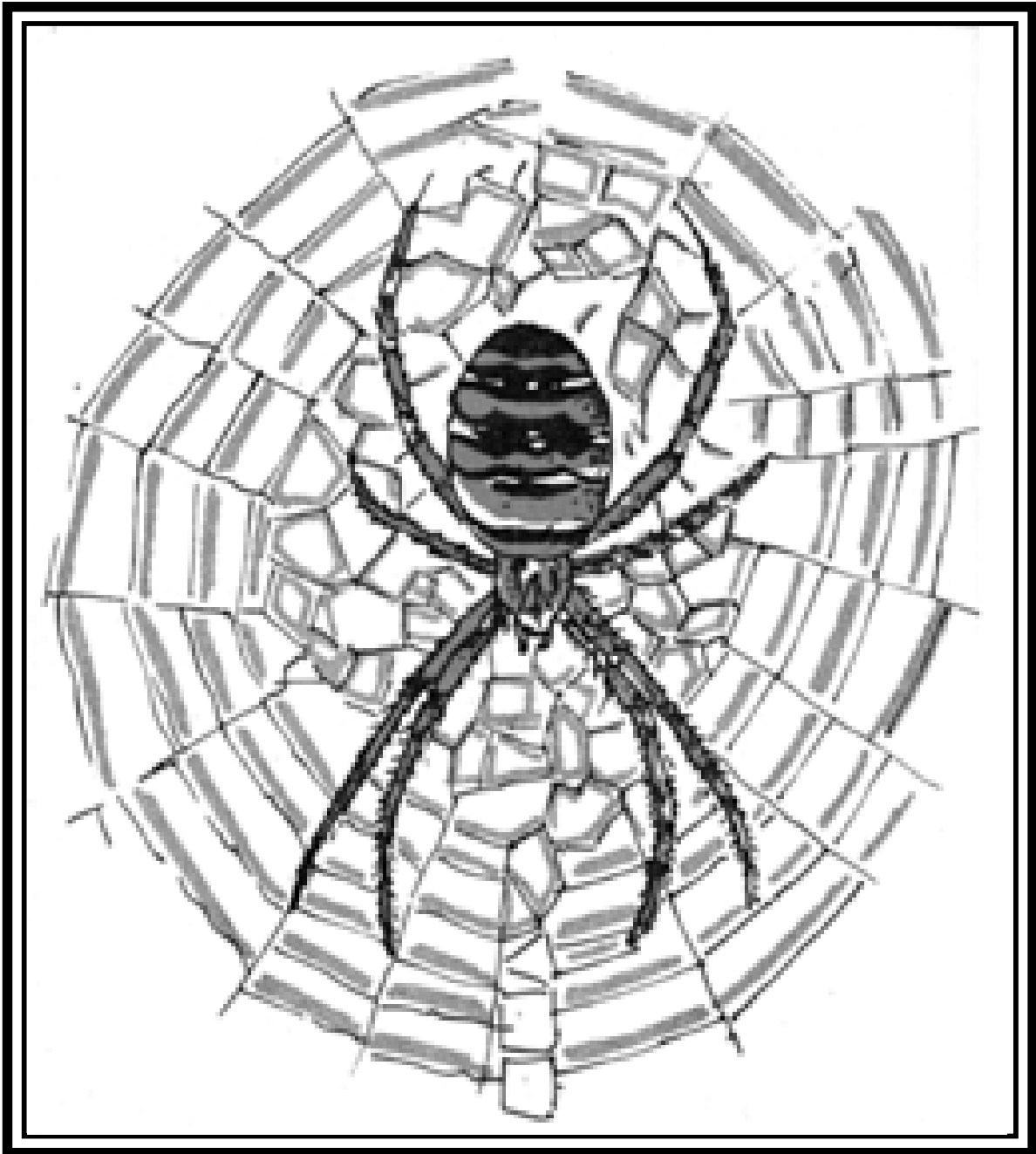
ပထမဆုံး လူသားမျိုးနွယ်ဟာ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်းနှစ်သန်း
လောက်က အရှေ့အာဖရိကမှာ နေခဲ့တာ ဖြစ်ကောင်းဖြစ်
မယ်။ သူတို့ရဲ့ မျက်နှာတွေဟာ လူဝံနဲ့တူပြီး ခန္ဓာကိုယ်မှာ
အမွေးတွေနဲ့ ဖုံးအုပ်ထားတယ်။ သူတို့ဟာ တည့်မတ်စွာ
လမ်းလျှောက်ကြပြီး တုတ်ချောင်းတွေ၊ ကျောက်တုံးတွေနဲ့
အရိုးတွေကို လက်နက်ကိရိယာအနေနဲ့ အသုံးပြုခဲ့ကြတယ်။

ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းဆိုတာ ဘာလဲ။

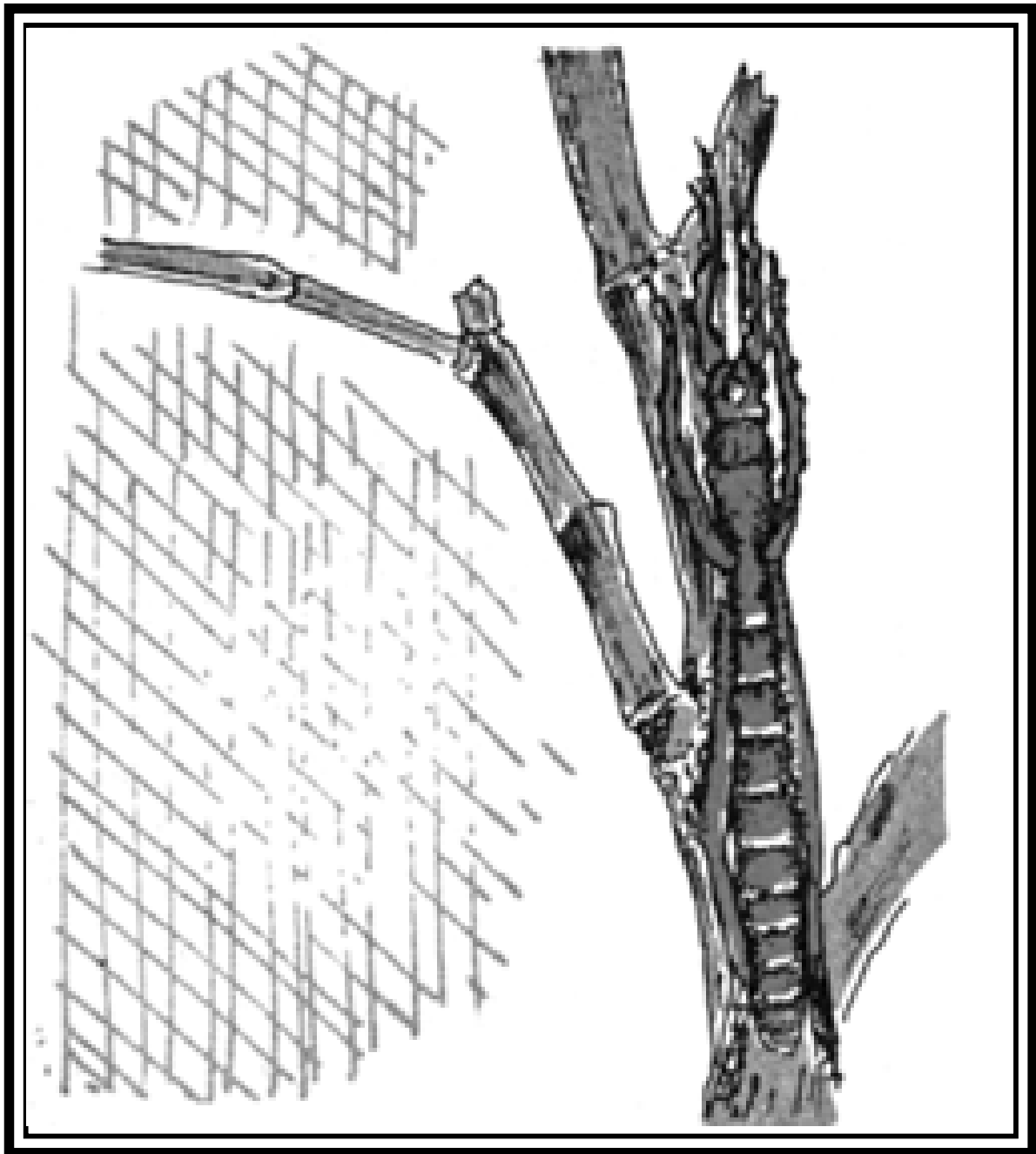
ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းဆိုတာ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်သန်းပေါင်းများစွာက အသက်ရှင်နေထိုင်ခဲ့ကြတဲ့ အပင်နဲ့တိရစ္ဆာန်တွေ အကြွင်းအကျန်တွေ ဖြစ်တယ်။ အင်းဆက်ကဲ့သို့သော တချို့တွေဟာ ပယင်းလို့ခေါ်တဲ့ မာကျောတဲ့အရာနဲ့ ဖုံးအုပ်ခံခဲ့ရတယ်။ ဒါဟာ ရှေးခေတ် ထင်းရှူးပင်တွေက သစ်စေး တစ်မျိုးဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် တချို့အပင်မျိုးတွေကတော့ ကျောက်တုံးအဖြစ် ပြောင်းသွားတယ်။ မျိုးသုဉ်းနေတဲ့ ရေသတ္တဝါတစ်မျိုးရဲ့ အခွံကိုတော့ ခဲယမ်းမီးကျောက်လို့ ခေါ်တယ်။

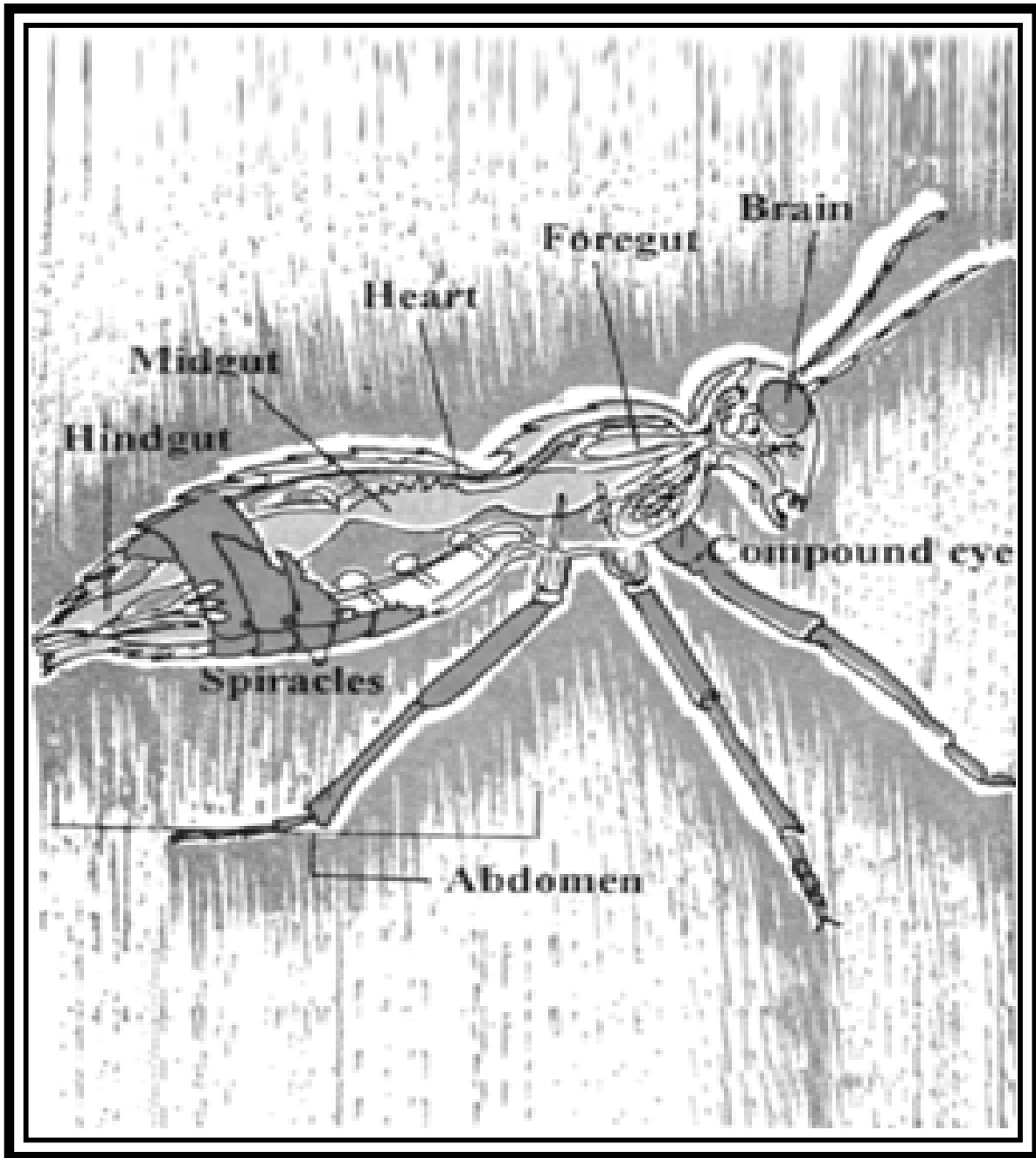
ပင့်ကူက ပင့်ကူအိမ် ဘယ်လိုလုပ်သလဲ။

ပင့်ကူတွေက သူတို့ ဝမ်းဗိုက်နားက အဖုအကျိတ်တွေထဲ မှာ ပိုးချည်တွေကိုလုပ်တယ်။ သူတို့ဟာ ပင့်ကူအိမ်လို့ခေါ်တဲ့ အင်းဆက်ဖမ်းတဲ့ ထောင်ချောက်တွေလုပ်ဖို့ ပိုးတွေကို ချည်မျှင်တွေအဖြစ် ဆွဲထုတ်လိုက်တယ်။ အော့ဘ် ပင့်ကူ ကတော့ သေတ္တာပုံစံအဖြစ် ချည်မျှင်တွေ အရင်ဆုံးယက် လိုက်တယ်။ အဲဒီနောက် အလယ်ဗဟိုကို ပိုများတဲ့ ချည်မျှင် တွေနဲ့ ယက်သွားတယ်။ အင်းဆက်တွေဖမ်းဖို့အတွက် ချည်မျှင်တွေကို စေးကပ်တဲ့ အရည် စက်တွေနဲ့ ဖုံးထားလိုက် တယ်။

တုတ်ချောင်းပုံ အင်းဆက် (stick insect) ဆိုတာ ဘာလဲ။

တုတ်ချောင်းပုံ အင်းဆက်တွေမှာ သေးသွယ်ရှည်လျားတဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ရှိတယ်။ ပြီးတော့ သူတို့ရဲ့အရောင်ဟာ အညိုရောင် ဒါမှမဟုတ် အစိမ်းရောင်ရှိလို့ သူတို့ သစ်ပင်ပေါ်မှာ နားနေရင် သစ်ရွက်၊ သစ်ခေါက်တွေနဲ့ တူတယ်။ သူတို့ရဲ့ ရန်သူတွေဖြစ်တဲ့ ငှက်တွေနဲ့ ပုတ်သင်ညိုတွေက မကြာခဏ ဆိုသလို သူတို့ကို မတွေ့ကြဘူး။ သူတို့ဟာ တိုက်ခိုက်ခံရရင် မြေပေါ်ကျသွားပြီး ငြိမ်ပြီး လှဲနေလိုက်တယ်။ ဒါ့ကြောင့် သူတို့ကို ပြန်တွေ့ဖို့ ထပ်ပြီး ခက်ပြန်ရော။

အင်းဆက်ထဲမှာ ဘာရှိသလဲ။

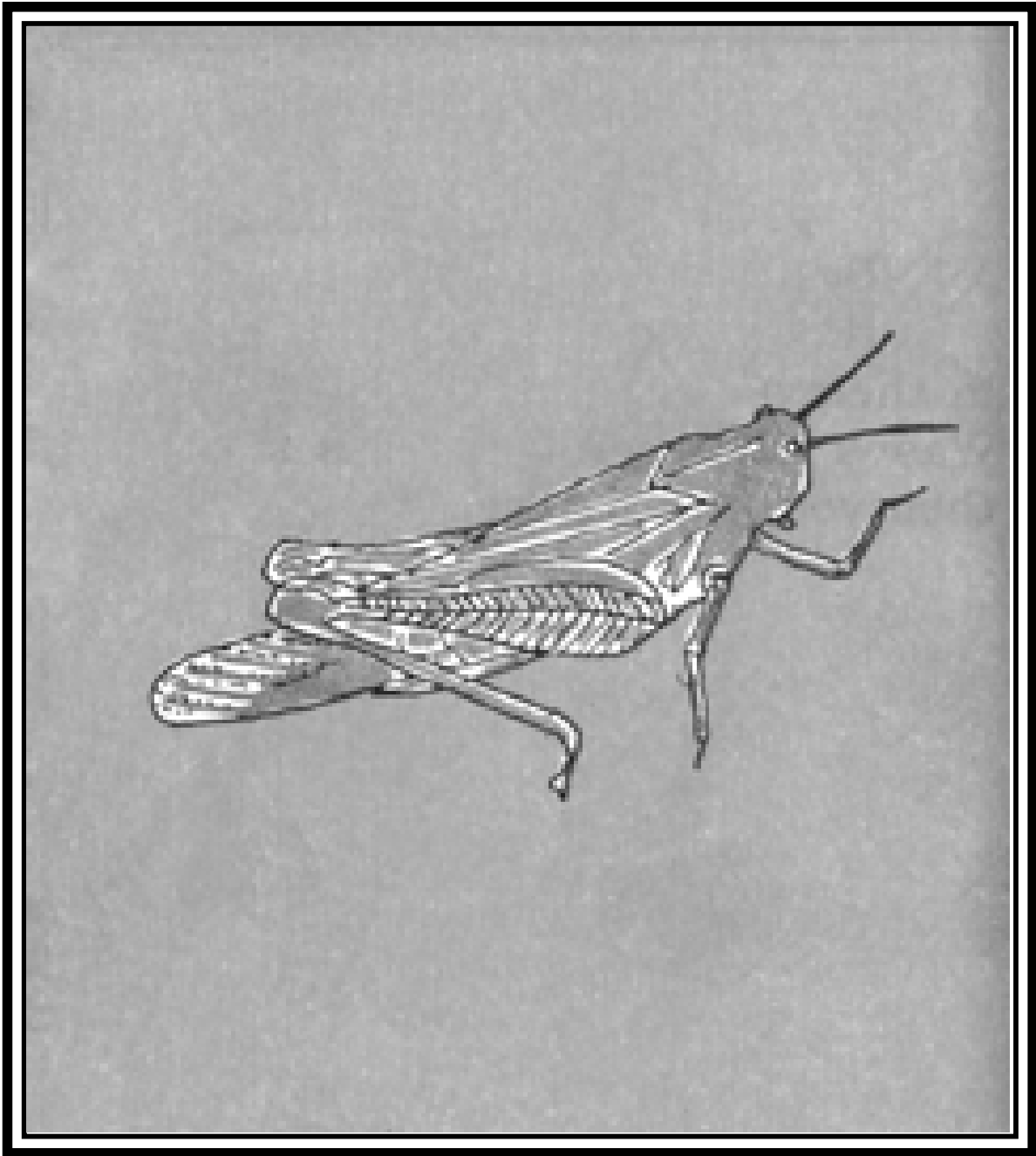
အင်းဆက်ရဲ့ကိုယ်ထဲမှာ ငါတို့လိုပဲ ဦးနှောက်၊ နှလုံးစတဲ့ အင်္ဂါတွေ အများကြီးရှိတယ်။ ဒါပေမယ့် အလုပ်လုပ်ပုံချင်း တော့ မတူကြဘူး။ သူတို့ရဲ့ မာကျောတဲ့ အပြင်ဘက်အခွံ တွေမှာရှိတဲ့ စပိုင်ရကယ်လ်လို့ ခေါ်တဲ့ အပေါက်တွေက တစ်ဆင့် အသက်ရှူတယ်။ သူတို့ရဲ့အူကတော့ ပါးစပ်ကနေ ဝမ်းဗိုက်အဆုံးအထိ ရှည်တဲ့ ပြွန်တစ်ခုဖြစ်တယ်။ သူတို့ရဲ့ သွေးဟာ ခန္ဓာကိုယ်တစ်လျှောက် အဖွင့်စနစ်နဲ့ စီးဆင်းနေ တယ်။ အင်္ဂါရပ် အားလုံးဟာ သွေးထဲမှာ စိမ်ထားသလို ဖြစ်နေတယ်။

အလေးဆုံးအင်းဆက်က ဘယ်ဟာလဲ။

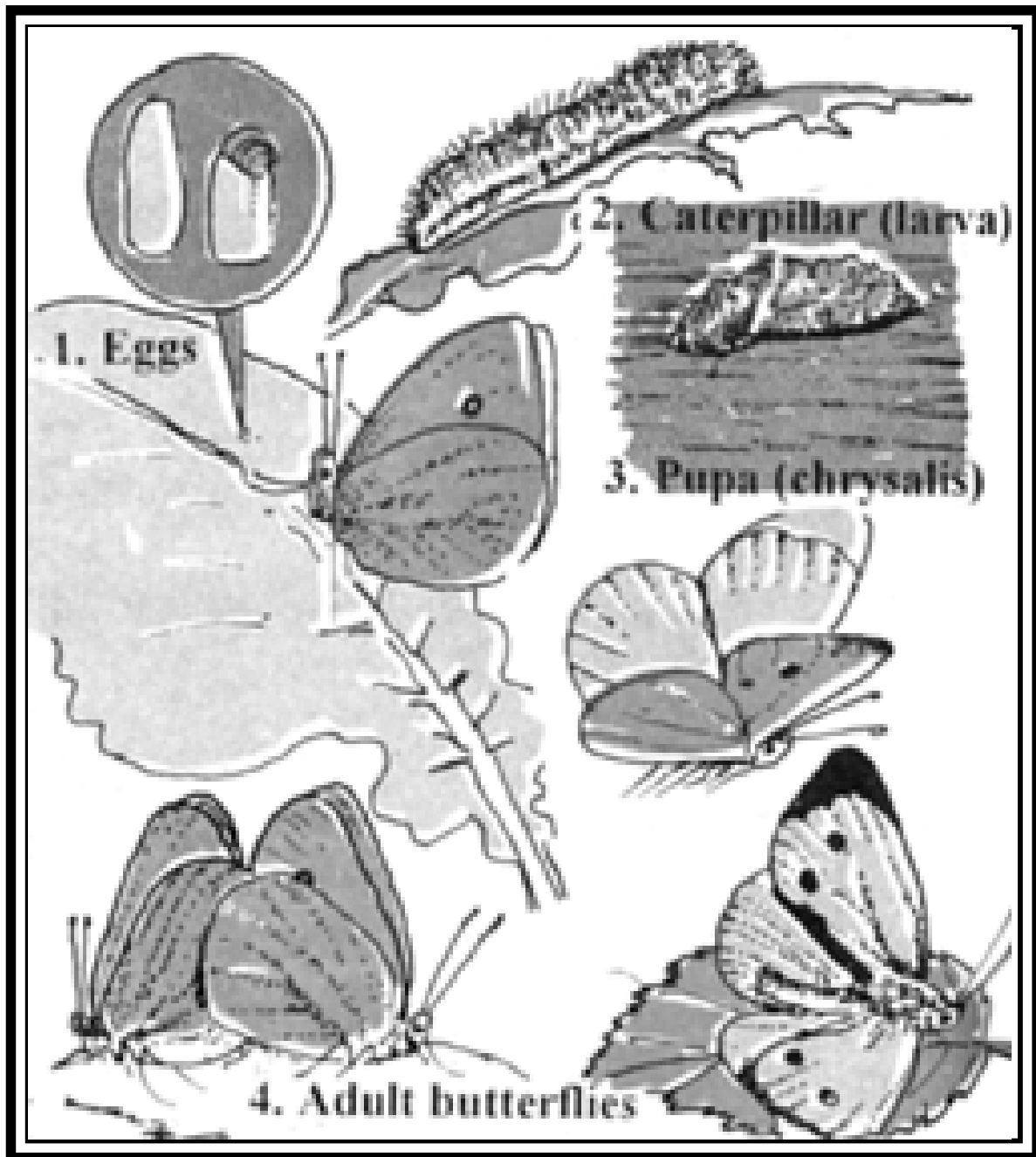
အာဖရိက ဂိုလီယက် ပိုးကောင်ဟာ အင်းဆက်တွေထဲမှာ အလေးဆုံးပဲ။ သူဟာ ၁၂ စင်တီ ရှည်ပြီး ၁၁၀ ဂရမ် လေးတယ်။ အပေါ့ဆုံးအင်းဆက်ကတော့ ကပ်ပါးဖြစ်တဲ့ နကျယ်ကောင် (**the fairy fly**) ဖြစ်ပြီး ၀.၂ မမ လောက် ရှည်ပြီး ၀.၀၀၆ ဂရမ်ပဲ လေးတယ်။

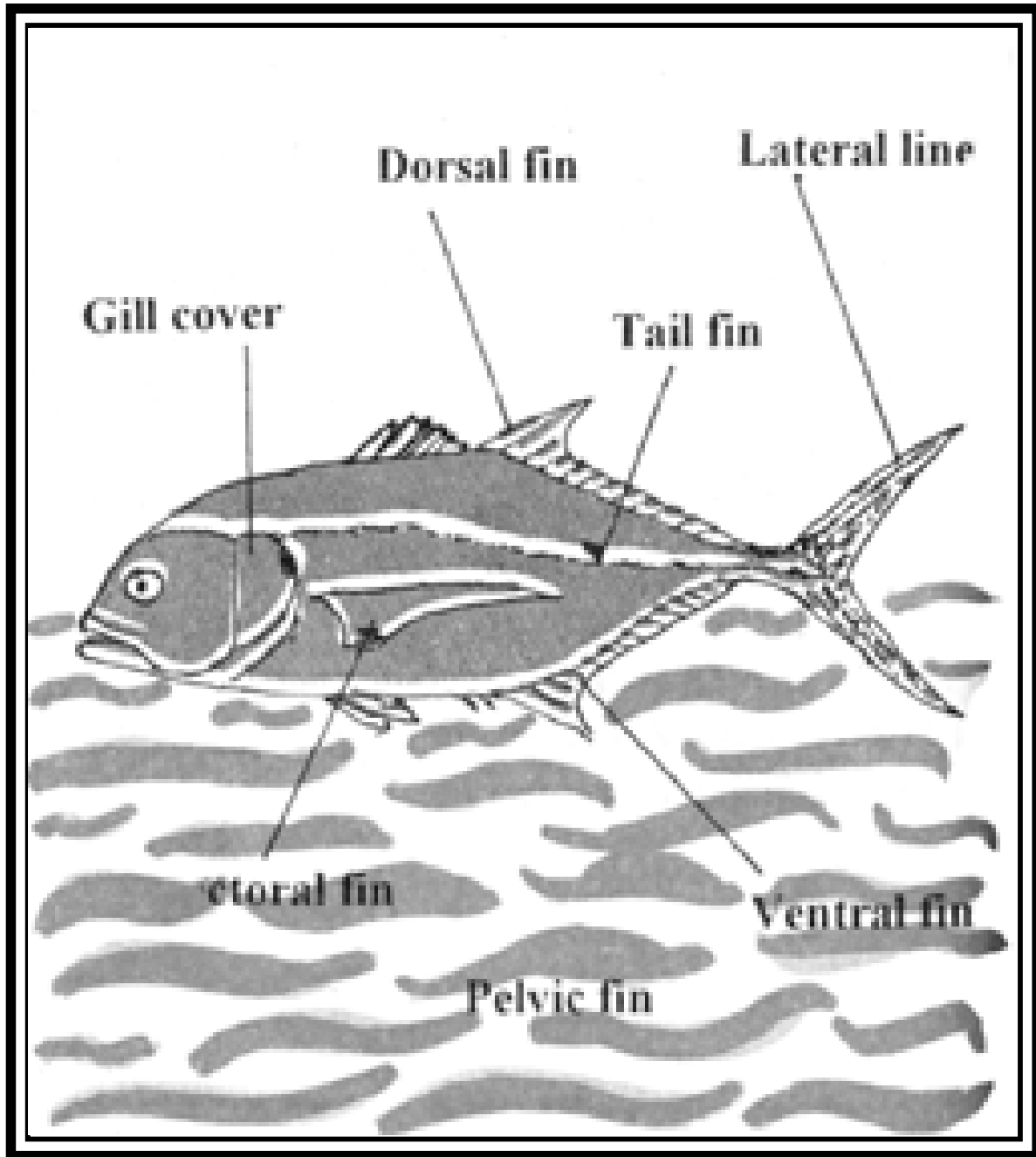
နံ့ကောင် ဘယ်လို သီချင်းဆိုသလဲ။

နံ့ကောင်တွေဟာ သူတို့ရဲ့ ရှေ့အတောင်ပံတွေပေါ်က
မာကြောတဲ့ အကြောတွေပေါ်ကို နောက်ခြေထောက်တွေ
ပေါ်က ချိတ်ငယ်လေးတွေနဲ့ ပွတ်ခြင်းဖြင့် အသံထွက်အောင်
လုပ်တယ်။ အထီးတွေက အမတွေကို ဆွဲဆောင်ဖို့ သီချင်း
ဆိုတာဖြစ်တယ်။

လိပ်ပြာတွေဟာ သူတို့ရဲ့ဘဝကို ဘယ်လိုစတင်တာလဲ။

လိပ်ပြာတွေဟာ သစ်ရွက်ပေါ်က ဥလေးကနေ ဘဝကိုစတင်
တယ်။ ဥထဲကနေ သေးငယ်တဲ့ ခူကောင်လေးထွက်လာ
ပြီး သူဟာ သစ်ရွက်စားပြီး လျင်မြန်စွာ ကြီးလာတယ်။
ခူကောင်ဟာ အခွံမာဖြစ်လာပြီး ပိုးတုံးလုံးဘဝကို ပြောင်းလဲ
သွားတယ်။ ရက်အတန်ကြာပြီးတဲ့အခါ ပိုးတုံးလုံးအိမ်ဟာ
ပွင့်ထွက်သွားပြီး လိပ်ပြာလေး တွားသွားထွက်လာတယ်။
သူ့ရဲ့အတောင်တွေ ခြောက်တာနဲ့ သူအဝေးကို ပျံနိုင်ပြီ။

ငါးရဲ့ အဓိက အစိတ်အပိုင်းတွေက ဘာတွေလဲ။

ငါးရဲ့ အပြင်ဘက် အဓိက အစိတ်အပိုင်းတွေကတော့ အသက်ရှူဖို့ ပါးဟက်တွေရယ်၊ ကူးခတ်ဖို့နဲ့ ပဲ့ကိုင်ဖို့အတွက် ဆူးတောင်တွေရယ်နဲ့ အနီးအနား ရွေ့လျားခြင်းကို စုံစမ်းဖို့ အတွက် အမြီးပေါ်က ဘေးလိုင်းတို့ ဖြစ်တယ်။

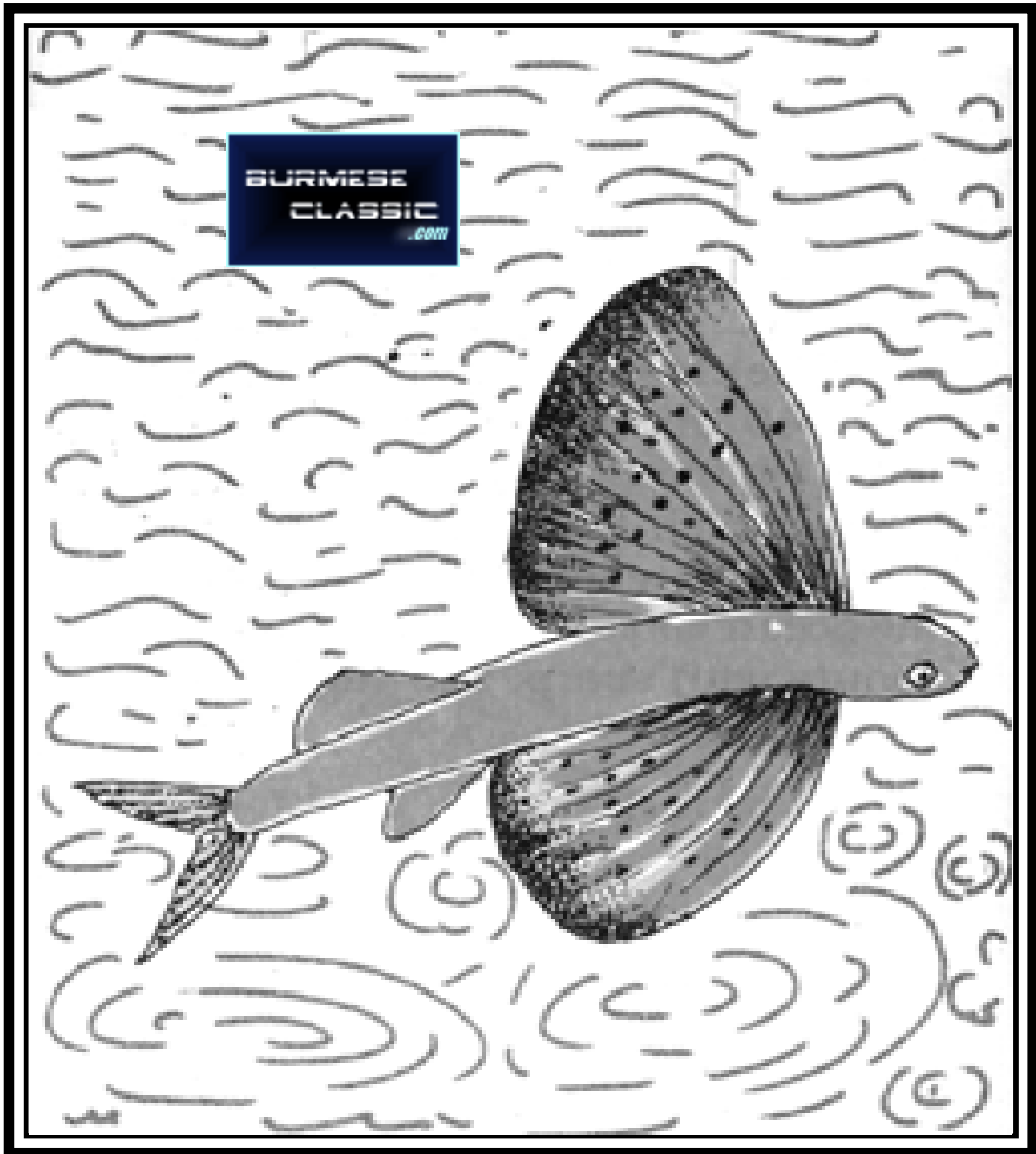

ငါးမန်း ဘယ်နှစ်မျိုးလောက် ရှိသလဲ။

ငါးမန်းမျိုးစုမှာ ပုံစံမျိုးစုံ အရွယ်အစားမျိုးစုံ ငါးငန်းမျိုးစိတ် ပေါင်း ၃၄၀ လောက် ရှိတယ်။ အကြီးဆုံးတွေထဲက တစ်ကောင်ကတော့ ငါးသေးသေးလေးတွေနဲ့ ရေပေါ်မှာ နေတဲ့ ပိုးမွှားတွေကို စားတဲ့ နေစာလှုံငါးမန်း ဖြစ်တယ်။ ဒေါ့ခဲဖစ်ရှ်နဲ့ စက်တစ်လို့ ခေါ်တဲ့ ပင်လယ်ငါးတွေက သမုဒ္ဒရာကြမ်းပြင်မှာ နေတယ်။ လွငါးမန်းတွေမှာ ရှည်လျား တဲ့ နှာရောင်ထက်မြက်ပြီး လွနဲ့တူတဲ့ သွားတွေ ရှိတယ်။

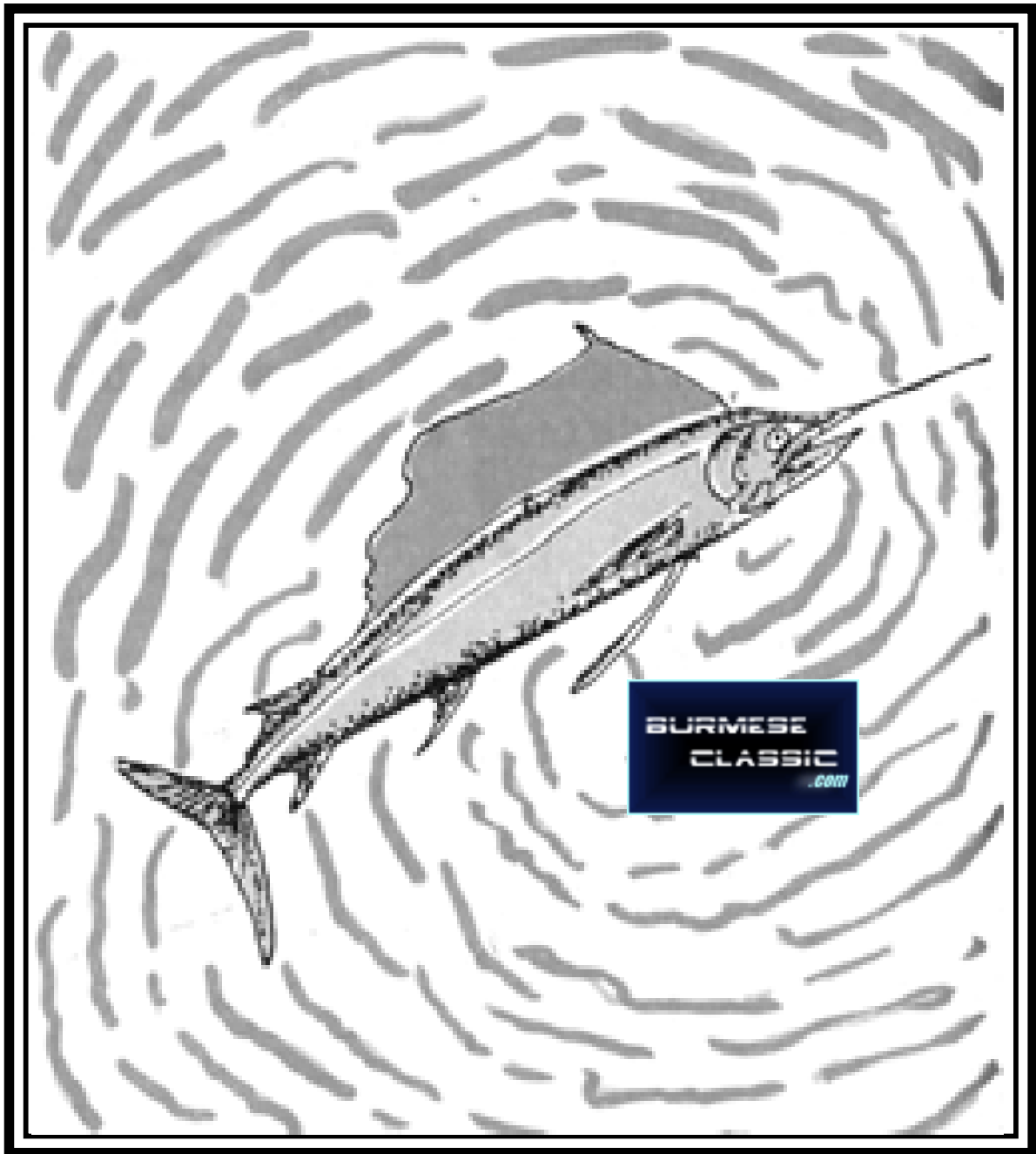

ငါးတွေ ပျံနိုင်သလား။

ငါးပျံတွေမှာ အတောင်အနေနဲ့ အလုပ်လုပ်ပေးမယ့် ကြီးမားတဲ့ ရင်ဆူးတောင်တွေရှိတယ်။ သူတို့အမြီးတွေက သူတို့ကို တစ်နာရီ ၆၅ ကီလိုမီတာနှုန်းနဲ့ ရေထဲကနေ ခုန်စေဖို့ တွန်းထုတ်ပေးတယ်။

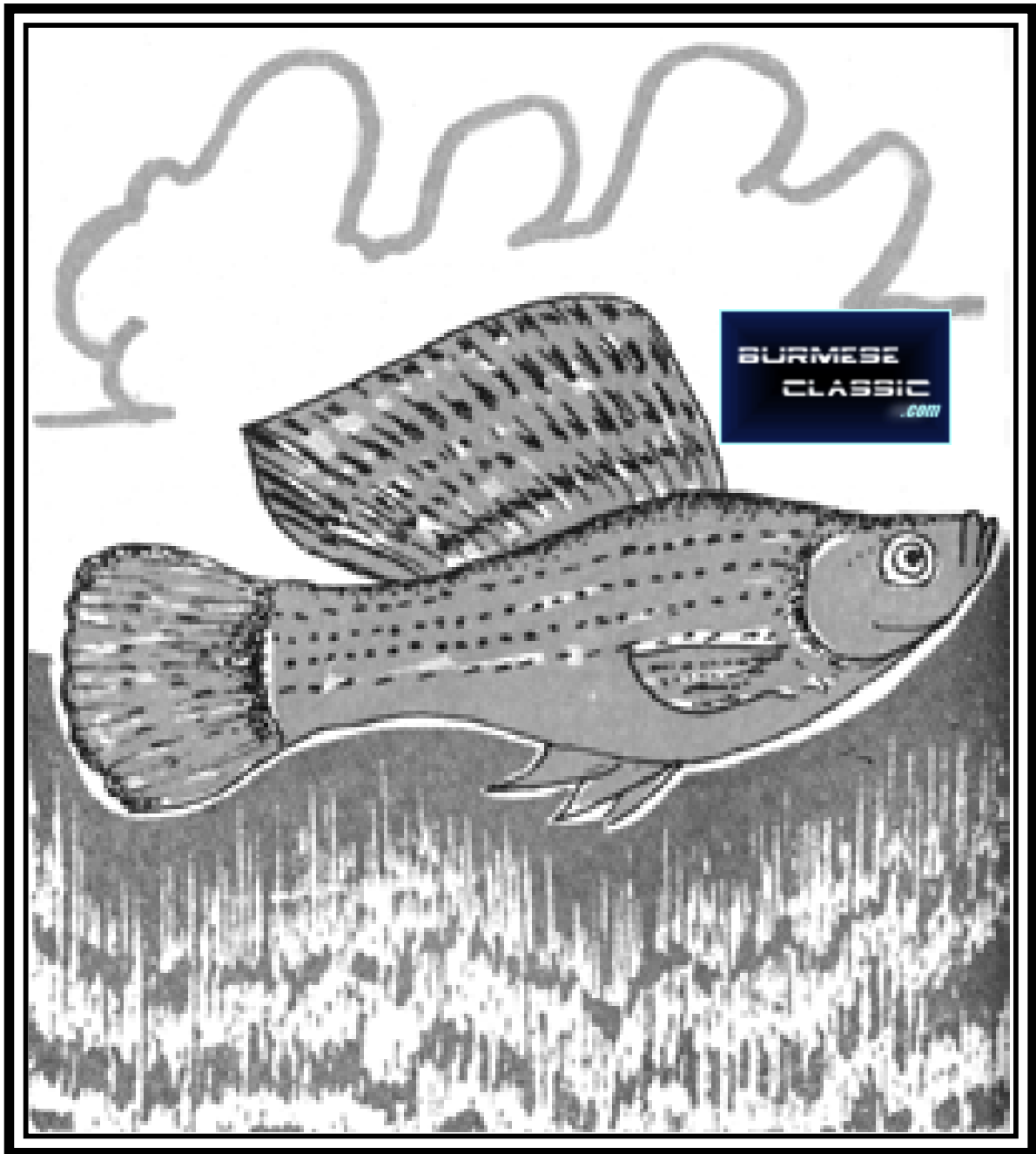

ဘယ်ငါးက အမြန်ဆုံးရေကူးနိုင်သလဲ။

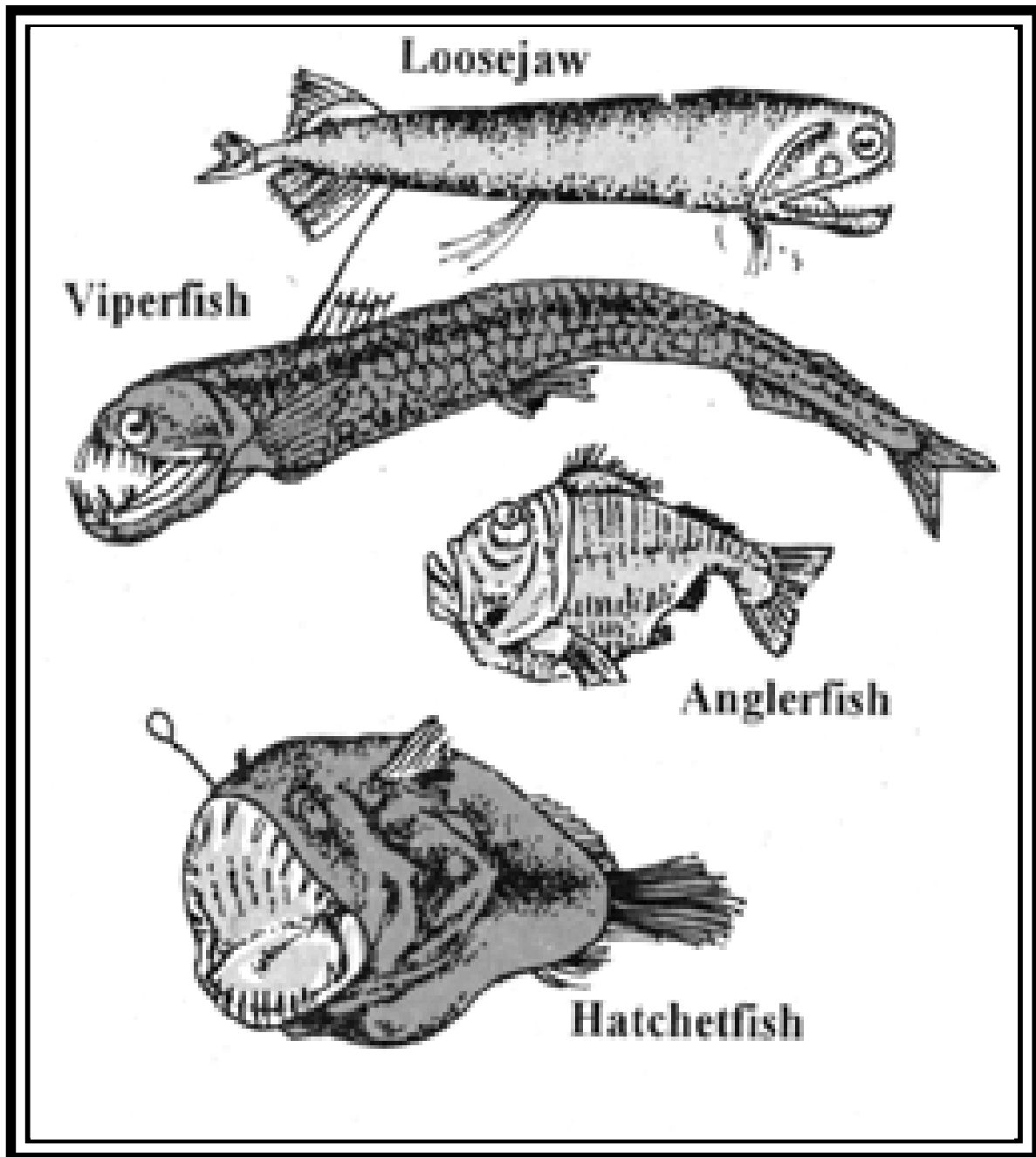
ရွက်လွင့်ငါးတွေဟာ ရေကူးအမြန်ဆုံးငါးတွေပဲ။ သူတို့ဟာ တစ်နာရီကို ၁၀၉ ကီလိုမီတာနှုန်း ရောက်အောင် ကူးခတ်နိုင် တယ်။ ငါးရဲ့ ကြီးမားတဲ့ ဘေးဆူးတောင်ဟာ ရေကူးတဲ့အခါ လွယ်လွယ်ကူကူနဲ့ အရှိန်ပြင်းပြင်း ကူးနိုင်ဖို့အတွက် ခန္ဓာ ကိုယ်နဲ့ ဆန့်ကျင်ပြီး ပြားကပ်နေတယ်။

ငါးတွေအားလုံး ဥ အုသလား။

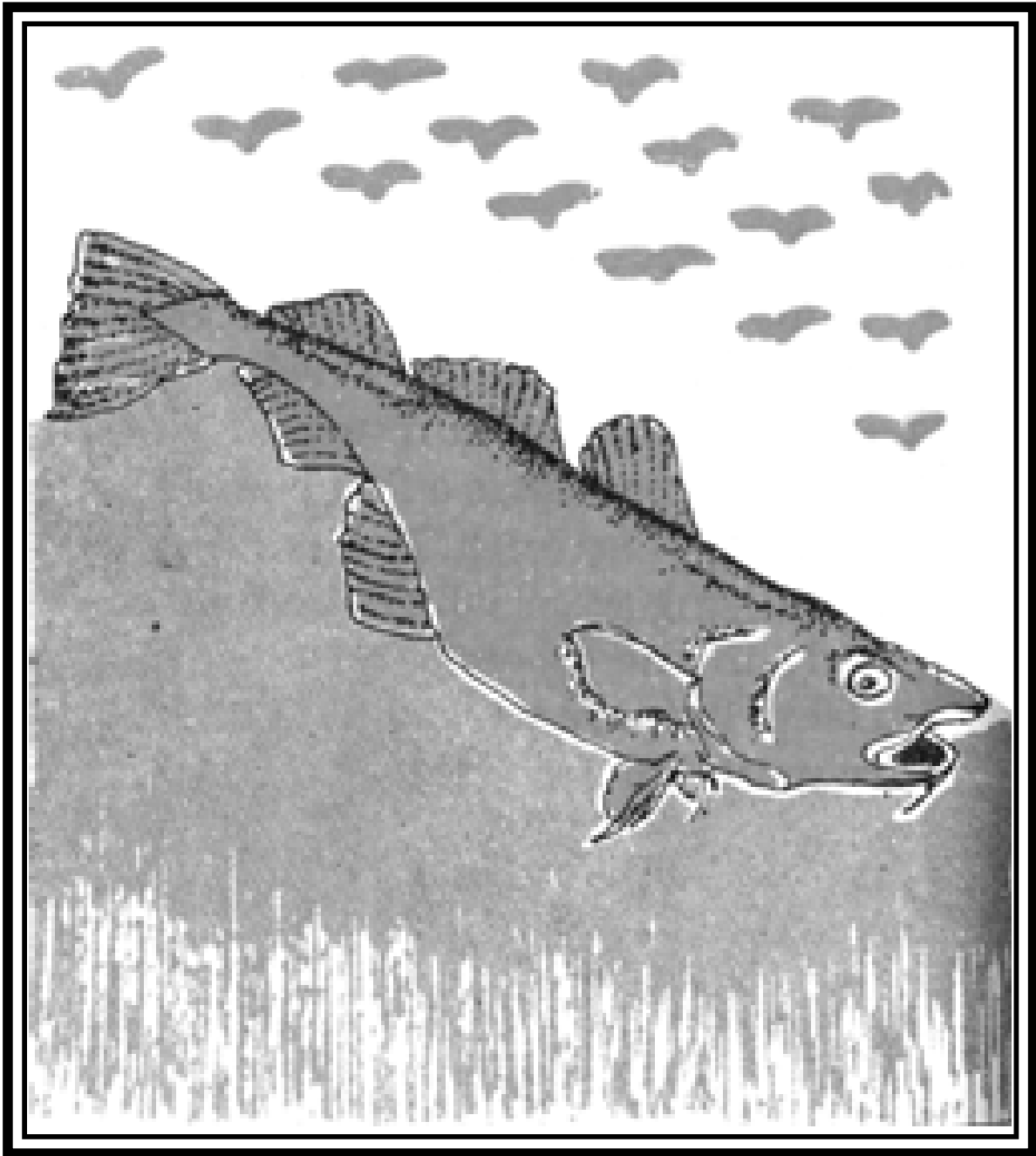
မအုပါ။ ဆေးလ်ဖင်မော်လီလို ငါးမျိုးအတော်တော်များများ
ဟာ အကောင်ပေါက်တဲ့အထိ သူတို့ရဲ့ ဥတွေကို ကိုယ်ထဲ
မှာပဲ ထားတယ်။ ပြီးတော့မှ အကောင် ၂၀၀ လောက်ရှိတဲ့
ငါးလေးတွေကို မွေးဖွားပေးတယ်။

ပင်လယ်အောက်ခြေ (ကြမ်းပြင်)မှာ ဘာတွေ အသက်ရှင် သလဲ။

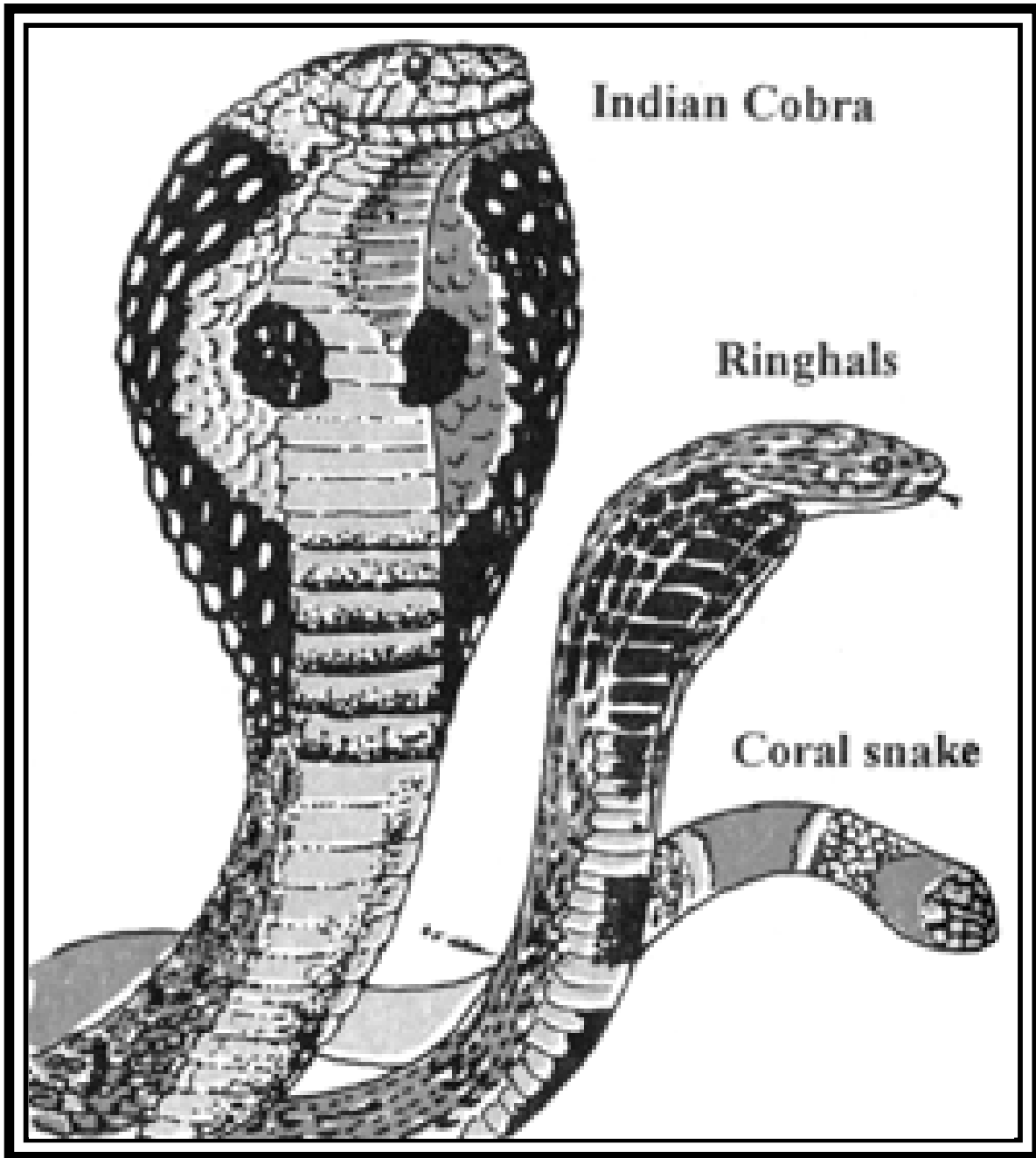
ပင်လယ်အောက်မှာဆိုရင် အရမ်းမှောင်တယ်။ ဒါပေမယ့် ထူးဆန်းတဲ့ ငါးတွေနဲ့ တခြားသတ္တဝါတွေဟာ အဲဒီနေရာမှာ အသက်ရှင်နေထိုင်တယ်။ အဲဒီငါးတွေရဲ့ လျော့ရဲတဲ့မေးရိုးမှာ အစာကိုဖမ်းဖို့ ကြီးမားတဲ့ ပါးစပ်ပေါက်ပါတယ်။ ဗိုက်ပါ ငါးဟာ ရှည်လျားထက်မြက်တဲ့ အသွားပါတဲ့ ကြမ်းတမ်း ခက်ထန်တဲ့ ဖမ်းစားကောင် ဖြစ်တယ်။ ဟတ်ချတ်ငါးတွေမှာ အမှောင်ထဲမှာ ကြည်လင်ပြတ်သားစွာ မြင်နိုင်ဖို့ ကူညီပေး မယ့် ဖောင်းနေတဲ့ မျက်လုံးတွေရှိတယ်။ အန်ဂလာငါး ကတော့ သူ့နှာရိုးပေါ်က တောက်ပပြီး ဆွဲဆောင်မှုရှိတဲ့ အရာကို ဝှေ့ယမ်းရင်း သားကောင်ကို ဆွဲဆောင်တယ်။

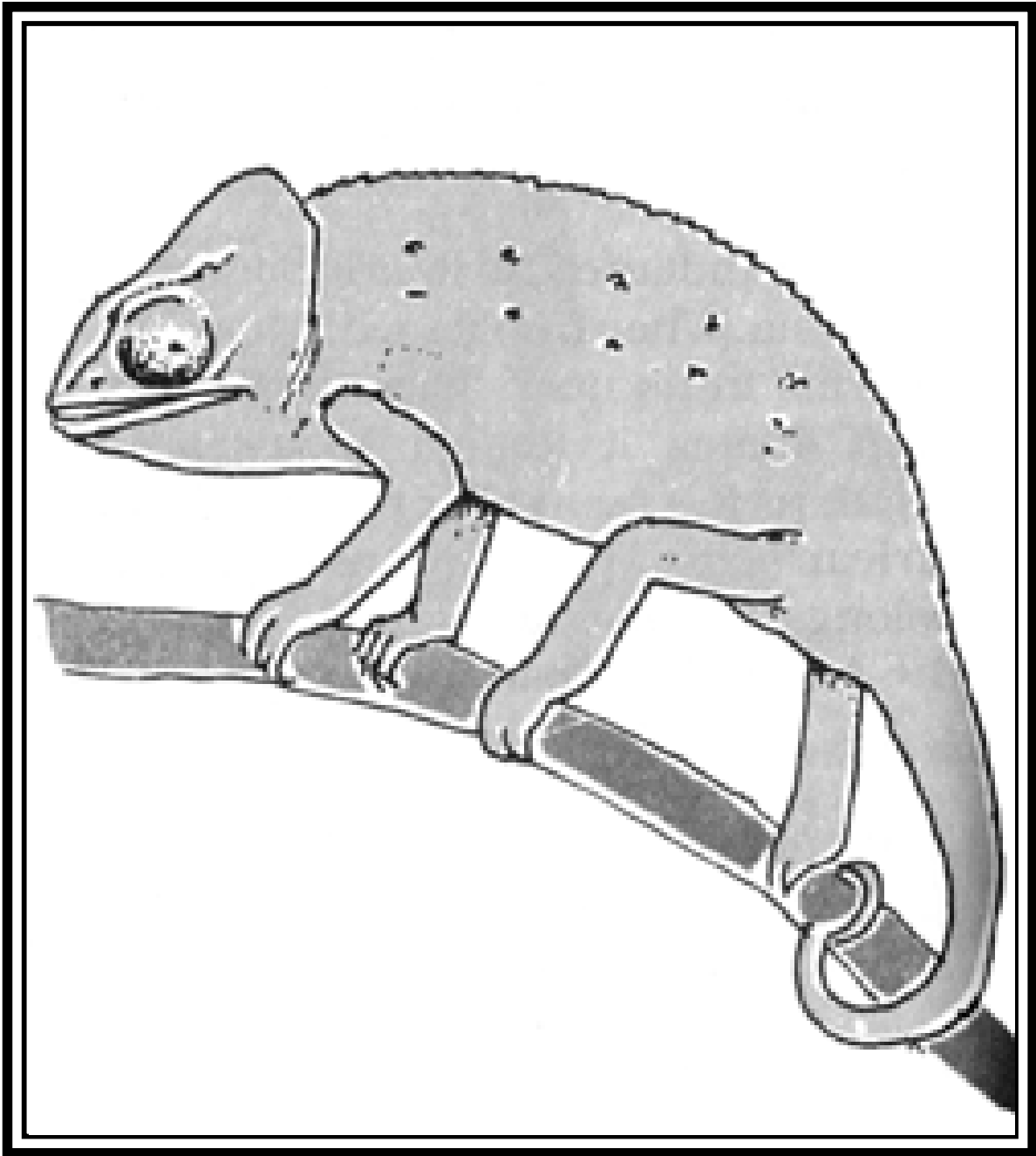
ကြီးမားတဲ့ ပင်လယ်ငါးတွေက သူတို့ရဲ့အစာကို ဘယ်လို ရှာသလဲ။

အတ္တလန်တစ် ကော့ဒ်ငါးလိုမျိုး တချို့ငါးမျိုးတွေမှာ သူတို့ရဲ့ တစ်ခုတည်းသော မေးရိုးမှာ ပါးပုန်းမွှေးနဲ့တူတဲ့ ထိုးထွက်နေတဲ့အရာ ရှိတယ်။ အဲဒါက သူတို့ရဲ့အစာကို သိရှိဖို့ ကူညီပေးတယ်။ အဲဒါကို ဘာဘယ်လ် (**barbel**) လို့ ခေါ်တယ်။

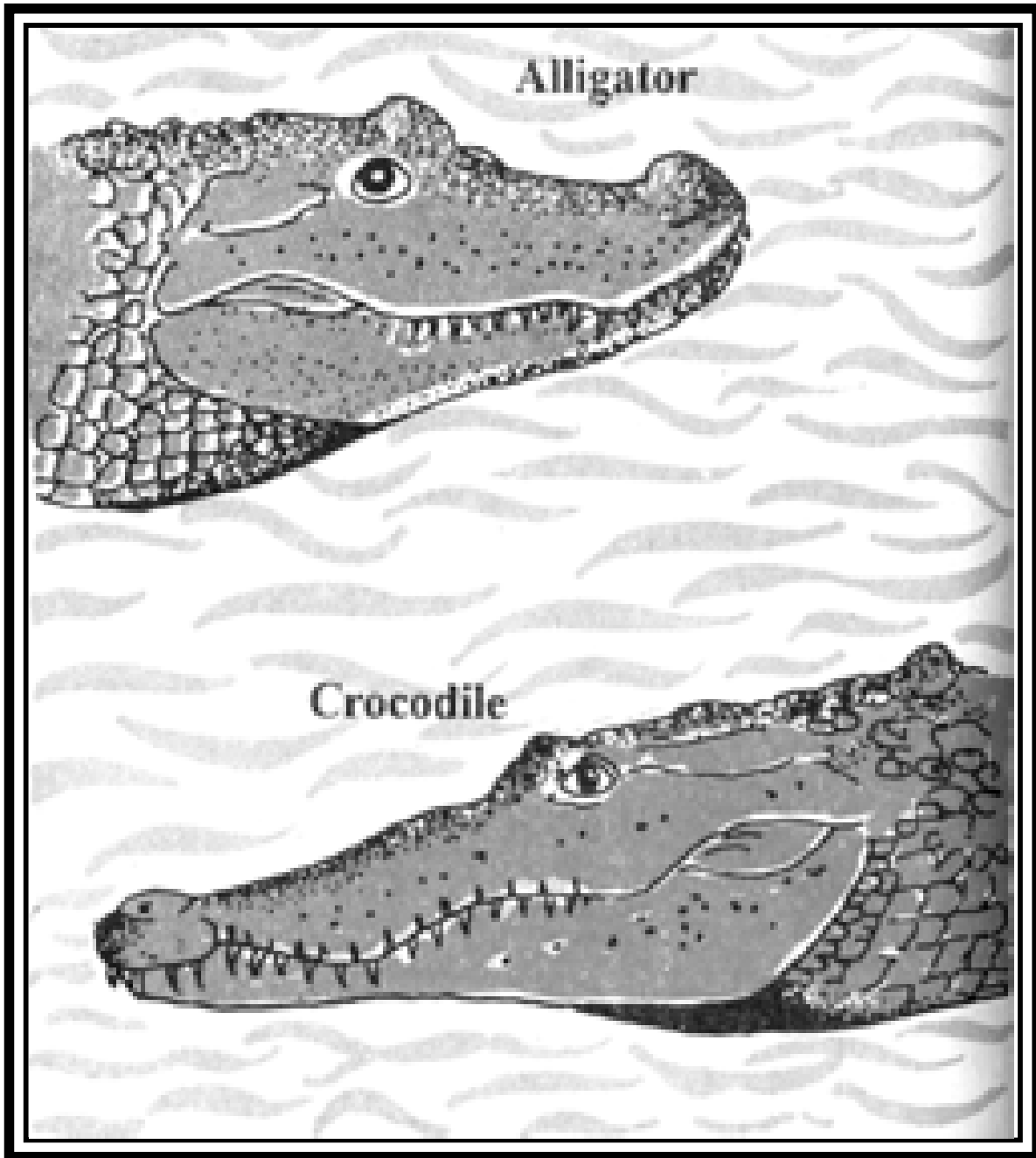
မြွေဟောက်တွေ ဘယ်မှာနေသလဲ။

အိန္ဒိယမြွေဟောက်တွေက အာရှတောင်ဘက်မှာ နေထိုင်
 တယ်။ သူတို့ ခြိမ်းခြောက်ခံရတဲ့အခါတွေမှာ သူတို့ရဲ့
 လည်ပင်းမှာရှိတဲ့ နံရိုးတွေဟာ ပြန့်ကားလာပြီး ပါးပျဉ်း
 ထောင်လာတယ်။ အဲဒီအခါမှာ သူတို့ဟာ ပိုကြီးမားလာပြီး
 ရန်သူကို ကြောက်ရွံ့ စေတယ်။ ရင်းဟော်လ်စ်က အာဖရိက
 မြွေဟောက်တစ်မျိုးဖြစ်တယ်။ မြွေဟောက်မျိုးစုထဲမှာ
 ပါဝင်တဲ့ ကော်ရယ် မြွေတွေက အမေရိကသစ်တောထဲမှာ
 နေထိုင်တယ်။

**ပုတ်သင်ညိုဟာ ဘယ်လိုကြောင့် တစ်ကြိမ်တည်းမှာ နှစ်နေရာ
မြင်နိုင်တာလဲ။**

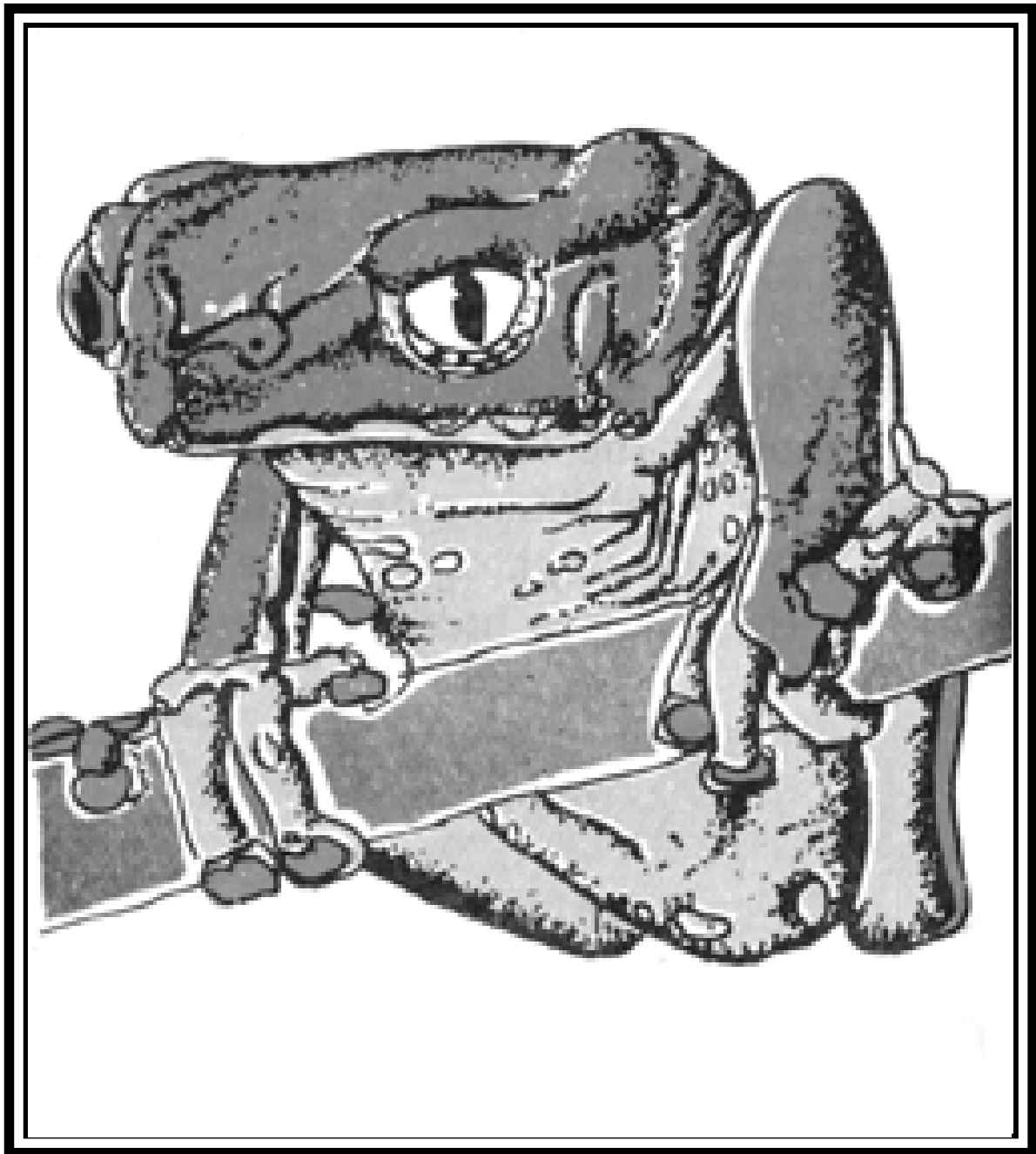
ပုတ်သင်ညိုက သူ့မျက်လုံးတွေကို သီးခြားစီလည်နိုင်တယ်။
တစ်ခုက အရှေ့ကို ကြည့်နိုင်တယ်။ နောက်တစ်ခုက
အနောက်ကို ကြည့်နိုင်တယ်။ မျက်လုံးတွေက အရာဝတ္ထု
တစ်ခုတည်းပေါ်ကို ချိန်ဖို့လည်း အတူတကွ အလုပ်လုပ်
နိုင်တယ်။

မိကျောင်းခေါင်းတို (alligator) နဲ့ မိကျောင်းခေါင်းရှည် (crocodile) တို့ရဲ့ ခြားနားချက်ကို ဘယ်လိုပြောနိုင်မလဲ။

မိကျောင်းခေါင်းရှည်က သူ့ပါးစပ်ကို ပိတ်လိုက်တဲ့အခါ အောက်မေးရိုးရဲ့ လေးခုမြောက်သွားက အပေါ်မေးရိုး အပြင်ဘက်ကို ထိုးထွက်နေတယ်။ မိကျောင်းခေါင်းတိုက သူ့ပါးစပ်ပိတ်လိုက်ရင် သွားတွေကို ဖုံးသွားတယ်။

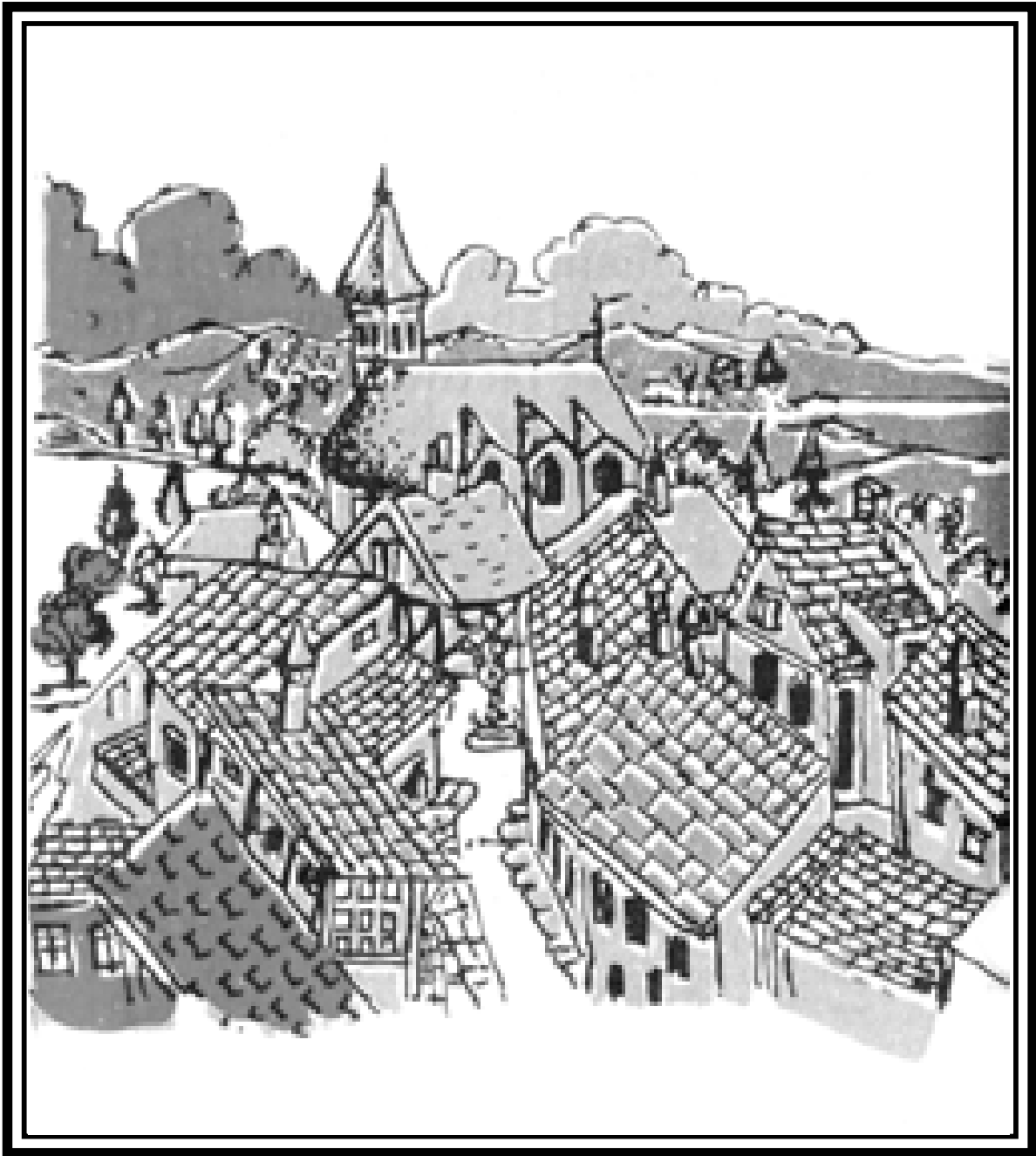
ဖားတွေက ဘယ်လို သစ်ပင်တက်မလဲ။

သစ်ပင်တက်တဲ့ ဖားတွေရဲ့ ခြေချောင်းလေးတွေအဆုံးမှာ လုံးဝန်းတဲ့ အဝိုင်းပြားလေးတွေ ရှိတယ်။ အဲဒါတွေက စုပ်ခွက်အနေနဲ့ ဆောင်ရွက်ပြီး အရွက်ချောချောတွေပေါ် တက်ဖို့ ဖားကို အကူအညီပေးတယ်။ ခြေချောင်းတွေက ရှည်လျားပြီး သေးသွယ်တဲ့ အခက်အညွန့်တွေကို ကွေးပြီး ကုပ်တွယ်ထားနိုင်တယ်။ တချို့သစ်ပင်တက်ဖားတွေမှာ ခြေမတွေနဲ့ လက်ချောင်းတွေကြားမှာ သူတို့ကို ပိုပြီး လွယ် ကူစွာ ထိန်းထားပေးနိုင်တဲ့ စေးကပ်တဲ့ အမြှေးစပ်တွေရှိ တယ်။ ဖားတွေရဲ့ ဝမ်းဗိုက်အရေပြားဟာ လျော့ရဲပြီးတော့ သူတို့ကလည်း သစ်ပင်ကို တွယ်ကပ်နေတယ်။

ပန်းပွင့်လေးတွေက အင်းဆက်တွေကို ဘယ်လိုဆွဲဆောင် ကြသလဲ။

ဘိန်းပန်းနဲ့ နေကြာပန်းတွေရဲ့ တောက်ပတဲ့ စက္ကူလို ပွင့်ချပ်လေးတွေရဲ့ ထူးခြားတဲ့အလှ၊ စပယ်ရဲ့ မူးယစ်စေတဲ့ မွှေးရနံ့တွေ။ ဒါတွေအားလုံး ဘယ်ဟာကမှ လူသားတွေ ကြည်နူး ပျော်ရွှင်စေဖို့အတွက် သဘာဝတရားကြီးက ဖန်တီးပေးထားတာ မဟုတ်ဘူး။ ပန်းပွင့်တွေက အင်းဆက် တွေကို ဆွဲဆောင်ဖို့ နည်းလမ်းတွေပဲဖြစ်တယ်။

ဘယ်တိရစ္ဆာန်တွေက မြွေတွေကို မကြောက်ဘူးလဲ။

အဆိပ်ရှိမြွေတွေ ရှိတဲ့ဒေသတွေမှာ သတ္တိရှိပြီး လိမ္မာတဲ့ တိရစ္ဆာန်တွေရဲ့ အကာအကွယ်အောက်မှာ လူတွေဟာ နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက် အိပ်နေနိုင်ကြတယ်။ အဲဒီ တိရစ္ဆာန်တွေကတော့ ကြက်ဆင်တွေ၊ ဝက်တွေ၊ ဖြူတွေနဲ့ မြွေပါတွေပဲပေါ့။ သူတို့အားလုံးဟာ မြွေရဲ့ရန်သူတွေဖြစ်ပြီး မြွေရဲ့ အဆိပ်ဟာ သူတို့အတွက် အန္တရာယ်မရှိဘူး။ ကြက်ဆင်နဲ့ ဝက်တွေကို ဒီအတိုင်း ရောက်တတ်ရာရာ လွတ်လပ်စွာ လျှောက်သွားဖို့ လွတ်ထားတယ်။ သူတို့ကို ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်ဖို့တော့ လိုတယ်။ ဒါပေမယ့် ဖြူနဲ့ မြွေပါတွေဟာ မြွေတွေ့ရင် အရမ်းဝမ်းသာကြတယ်။ အင်းဆက်တွေချည်းပဲ စားနေရာကနေ အပြောင်းအလဲ ရလာတာကိုး။

တွားသွားသတ္တဝါတွေဟာ သူတို့ရဲ့လျှာတွေကို အပြင် ထုတ်ပြီး တဆတ်ဆတ် ဘာ့ကြောင့်ခါတာလဲ။

ဒီသတိပေးအချက်ပြ တောက်တဲ့ ကင်းလိပ်ချောဟာ သူ့ရဲ့ လျှာကို အပြင်ထုတ်ပြီး တဆတ်ဆတ်ခါတယ်။ တစ်ခါ တစ်ရံမှာ လျှာက မြေကြီးကို ထိတယ်။ တစ်ခါတစ်ရံမှာ လျှာကို လေထဲမှာ ဝှေ့ယမ်းတယ်။ လျှာဟာ သေးငယ်တဲ့ ဓာတုအစုအနုလေးတွေကို စုစည်းပြီး ပါးစပ်ထဲကို ထည့် တယ်။ ပါးစပ်ထဲမှာ နှာခံဆဲလ်တွေက အဲဒီ ဓာတုပစ္စည်း တွေက ဘယ်လို အမျိုးအစားဆိုတာကို အလုပ်လုပ်ပေး တယ်။ ဒီလိုလုပ်ခြင်းဖြင့် သူ့အနီးအနား က အစာအန္တရာယ် အချက်ပြမှုကို ဖမ်းမိသိရှိနိုင်တယ်။ တောက်တဲ့ ကင်းလိပ် ချောတွေနဲ့ မြွေတော်တော်များများဟာ သူတို့ရဲ့ လျှာကို ဒီနည်းနဲ့သုံးတယ်။

၁၁၁၁၀

၁၁၀

ဖားတွေ ဘယ်လိုခုန်သလဲ။

ဖားဟာ သူရေကူးတဲ့နည်းအတိုင်းပဲ ခုန်တယ်။ သူဟာ မြေကြီးပေါ်ကနေ သူ့ရဲ့ ရှေ့ခြေထောက်တွေကို မ လိုက် တယ်။ ပြီးတော့မှ သန်မာတဲ့ နောက်ခြေထောက်တွေနဲ့ တွန်းထုတ်လိုက်တယ်။ အဲဒီအားဟာ ကြီးမားပြီး အရေပြား ချင်းဆက်နေတဲ့ ခြေထောက်တွေကို ပွင့်စေပြီး ခုန်ဖို့အတွက် ခိုင်မာတဲ့အခြေကိုပေးတယ်။ ဖားတွေဟာ ရှေ့ခြေထောက်၊ ရင်ဘတ်တွေနဲ့ ဆင်းသက်ပြီးနောက် သူ့ရဲ့ နောက်ခြေတွေ ကို စုစည်းပြီး နောက်တစ်ခါ ခုန်ဖို့ အဆင်သင့်ဖြစ်စေတယ်။

ဘယ်ငှက်က လေထဲမှာ အိပ်စက်သလဲ။

ပျံလွှားငှက်ဟာ လေထဲမှာ အိပ်တယ်၊ စားတယ်၊ လေထဲမှာတောင် မျိုးစပ်တယ်။ သူတို့ဟာ ပျံသန်းလို့ကောင်းအောင် ပြည့်စုံစွာနဲ့ ဖန်တီးထားခံရတယ်။ သူတို့ရဲ့ ရှည်လျားပြီး လေနဲ့ အလိုက်သင့် နောက်ပြန်ရှိနေတဲ့ အတောင်တွေဟာ သူ့ကို ကောင်းကင်ထဲမှာ မြန်မြန်နဲ့ မြင့်မြင့်ပျံနိုင်ဖို့ အင်းဆက်တွေ ဖမ်းဖို့ ကူညီတယ်။ ဒါပေမယ့် သူတို့ရဲ့ ခြေတွေနဲ့ ခြေထောက်တွေကတော့ အားနည်းတယ်။ ခုန်ဖို့ လမ်းလျှောက်ဖို့ ခက်ခဲတယ်။ အချို့ပျံလွှားတွေဟာ သူတို့ဘဝတစ်လျှောက်လုံးနီးပါး ပျံသန်းရင်းနဲ့ ကုန်ဆုံးစေတယ်။

ဇီးကွက်တွေဟာ အမှောင်ထဲမှာ ဘယ်လို အစာရှာနိုင် သလဲ။

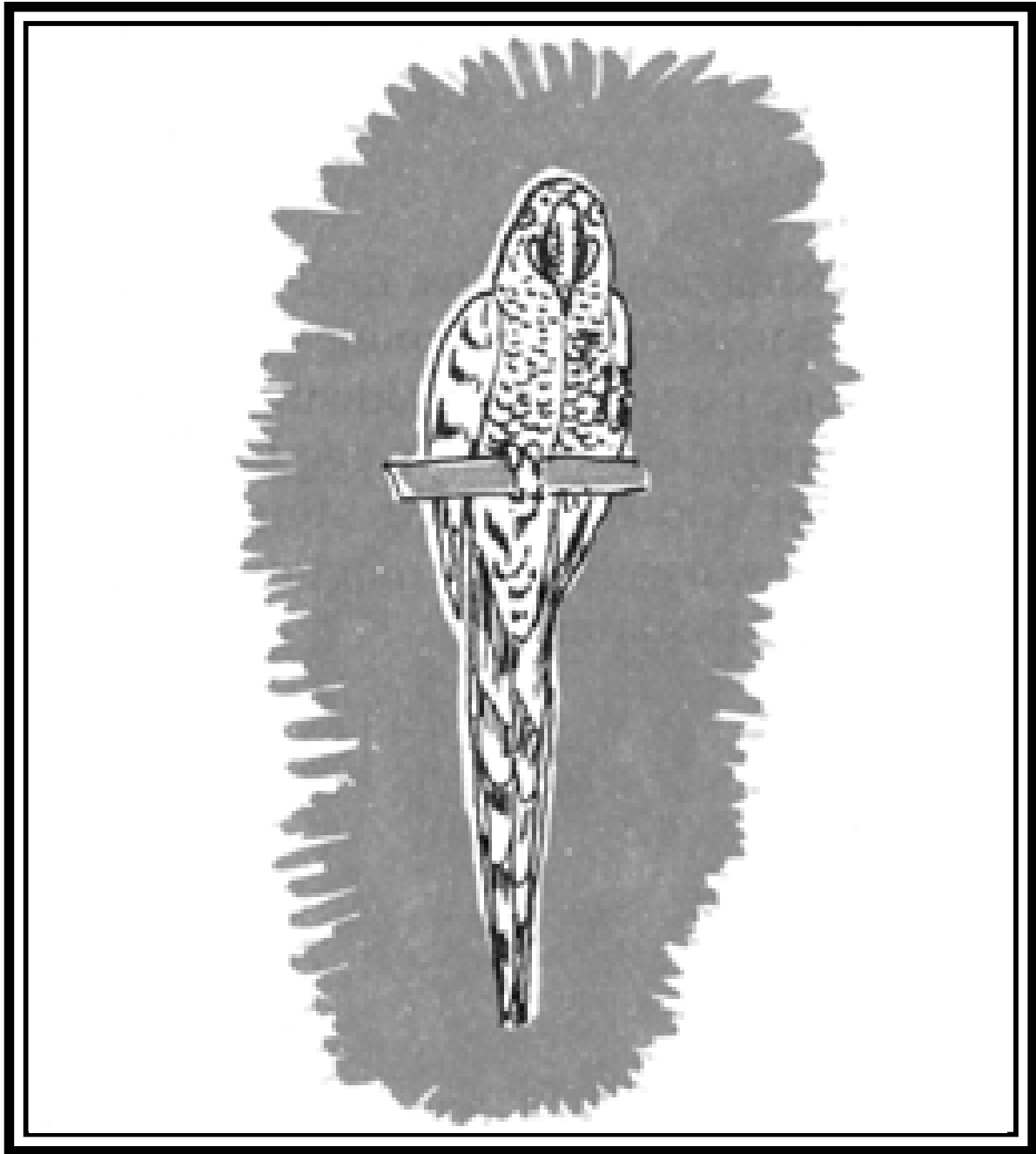
ဇီးကွက်တွေဟာ ကြွက်တွေနဲ့ ကြွက်စုတ်တွေရဲ့အသံကို နားထောင်တယ်။ သူတို့ရဲ့ နားနှစ်ဖက်လုံးမှာ အသံတွေ အတူတူကျယ်လောင်လာတဲ့အထိတိုင်အောင် သူ့ရဲ့ဦးခေါင်း လည်နေတယ်။ ဇီးကွက်တွေဟာ အသံလာတဲ့ နေရာကို အတိအကျ ရှာဖွေသိရှိနိုင်တယ်။

**ပင်းကွင်းငှက်တွေဟာ သူတို့ရဲ့ဥတွေကို နွေးအောင်
ဘယ်လိုထားသလဲ။**

ပင်းကွင်းဘုရင်တွေဟာ အေးတဲ့ တောင်ဝင်ရိုးစွန်းမှာနေ
တယ်။ အမတွေက ဆောင်းလလယ်ရောက်ရင် ရေခဲပေါ်မှာ
ဥတစ်လုံးစီ အုတယ်။ ပင်းကွင်းအထီးတွေက သူ့ရဲ့ခြေနဲ့
ပူဖောင်းနေတဲ့ မိုက်ကြားမှာ ဥတွေကို နွေးစေဖို့ ၂ လကြာပြီး
အကောင်ပေါက်တဲ့အထိတိုင်အောင် ထည့်ပြီး သိပ်ထား
တယ်။

ကြက်တူရွေးတွေ ဘာကြောင့် စကားပြောကြသလဲ။

တောထဲမှာဆိုရင် ကြက်တူရွေးတွေဟာ ဖော်ရွေတဲ့ငှက်တွေ ဖြစ်ပြီး တစ်ကောင်နဲ့တစ်ကောင် တကျိကျိ၊ တကြွက်ကြွက် အော်ဟစ်နေကြတယ်။ သူတို့ကို နေရာတစ်ခုမှာ မွေးထားရင် တစ်ခါတစ်ရံမှာ လူတွေလို စကားပြောနိုင်တယ်။ ဒါပေမယ့် ကြက်တူရွေးဟာ တကယ်တော့ စကားမပြောတတ်ပါဘူး။ သူတို့က လူတွေရဲ့အသံကို အတုခိုးပြီး လိုက်ပြောတာပါ။

ငှက်ပိတုန်း ဘယ်လို အစာစားသလဲ။

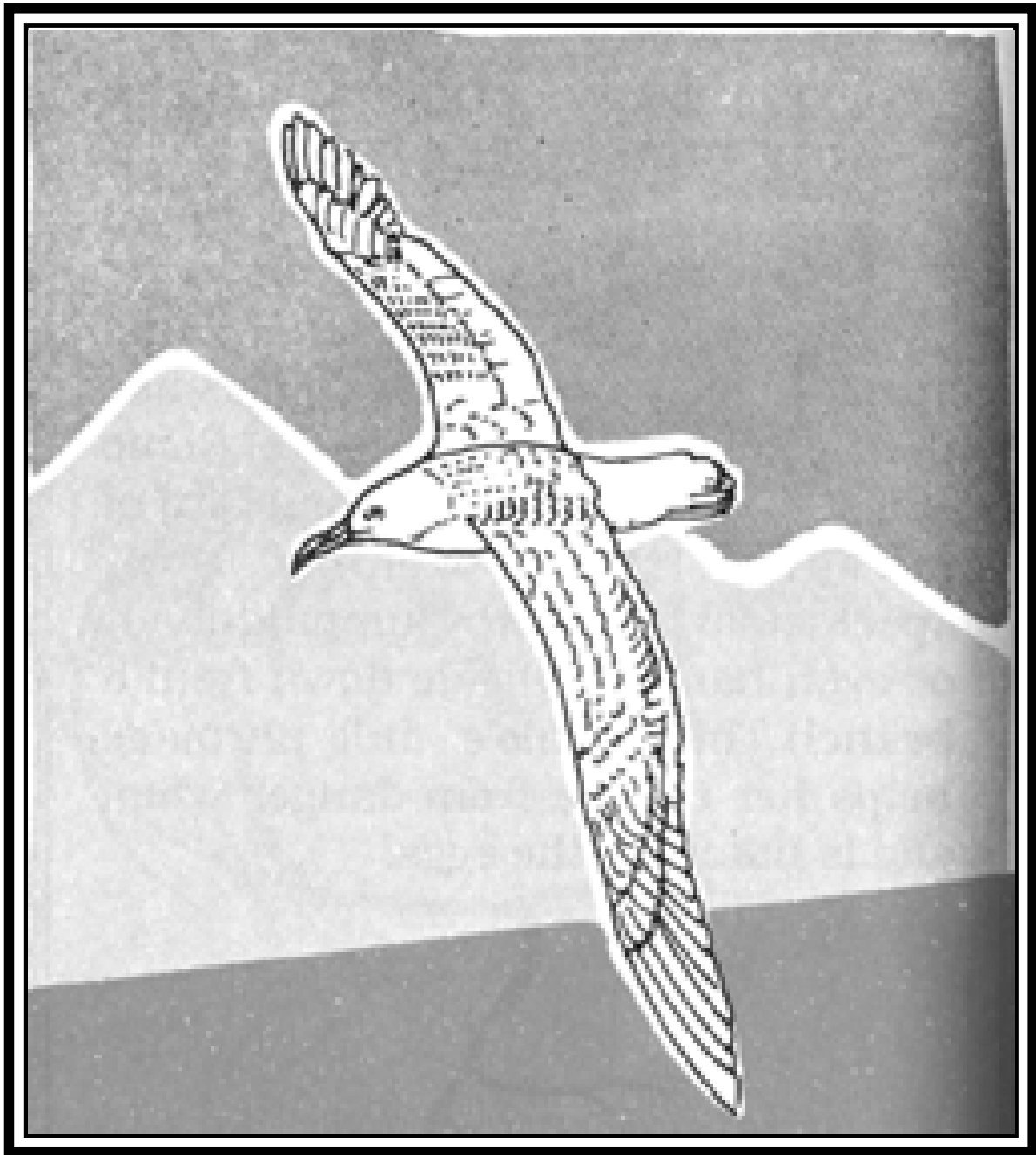
ဓားလိုနှုတ်သီးရှိတဲ့ ငှက်ပိတုန်းဟာ အင်းဆက်နဲ့ ပန်းတွေကို စားတယ်။ သူတို့ရဲ့ ရှည်လျားသေးသွယ်တဲ့ နှုတ်သီးနဲ့ ရှည်လျားပြီး ဖြန့်နဲ့တူတဲ့ လျှာတွေကို ပန်းပွင့်ထဲထည့်ပြီး ဝတ်ရည်စုပ်တယ်။ အဲလိုလုပ်နိုင်ဖို့ သူတို့ဟာ လေထဲမှာ တဝဲဝဲလည်ပြီး ရစ်သီရစ်သီ လုပ်နေရတယ်။ သူတို့ဟာ တစ်စက္ကန့်မှာ အကြိမ် ၇၀ လောက်အထိ တောင်ပံခတ်နိုင် တယ်။ ဒါဟာ သူတို့ရဲ့နာမည်ကို တွင်စေတဲ့ တဝီဝီ အသံကို ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်တယ်။ ပိတုန်းငှက်တွေဟာ နောက်ပြန်လဲ ပျံနိုင်တယ်။

ငှက်တွေဟာ ဘာ့ကြောင့် အရောင်ပါတဲ့အမွှေးတွေရှိတာလဲ။

အရောင်တောက်ပတဲ့ ငှက်အများစုဟာ အထီးတွေဖြစ်ကြ
တယ်။ မျိုးတူအမတွေက ပိုပြီး အရောင်မှိန်နိုင်တယ်။
အထီးတွေဟာ သူတို့အရောင်တွေကို အမတွေကို ဆွဲဆောင်
ဖို့ သုံးတယ်။ တချို့ မျိုးစိတ်တွေ ဥပမာ၊ ရက်ဂီယားနား
ငှက်မျိုးဟာ သစ်ကိုင်း တစ်ခုကနေ တစ်ခု ခုန်ပြခြင်း၊
ဇောက်ထိုးတွဲလောင်းခိုပြခြင်းတို့ လုပ်ပြီး သူတို့ရဲ့ ခမ်း
နား ကြီးကျယ်တဲ့ အတောင်တွေကို ပြသလေ့ရှိတယ်။ အမရဲ့
မှေးမှိန်တဲ့ ငှက်မွှေးအတောင်ဟာ သူမ ဥ အုနေစဉ်မှာ
အန္တရာယ်က ကာကွယ်ဖို့ ကူညီတယ်။

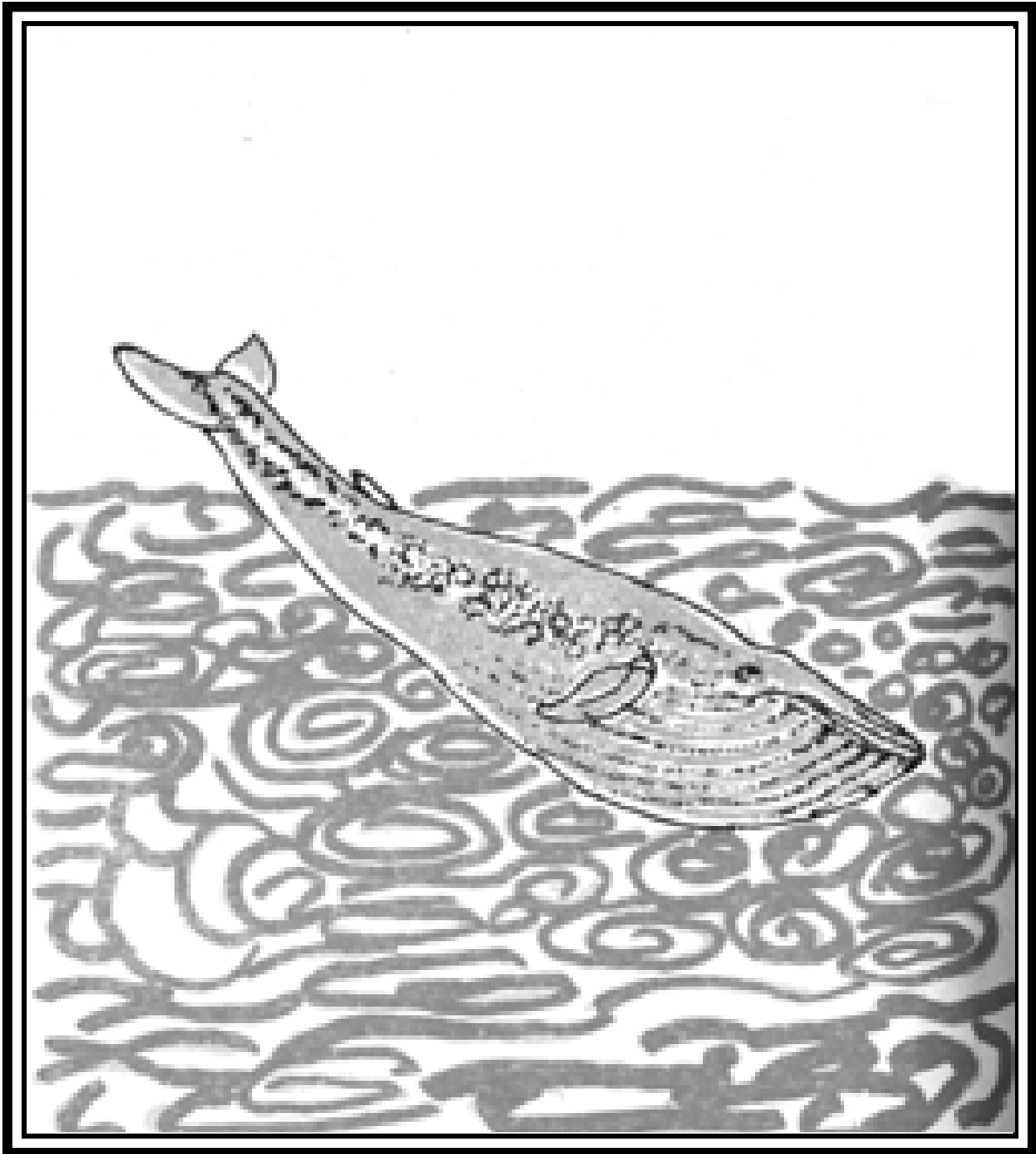
၁၁၁၁၁၀

ဘယ်ငှက်ဟာ ဖြန့်ထားတဲ့ အတောင် အကွာအဝေး အကျယ်ဆုံး ရှိသလဲ။

ပင်လယ်စင်ရော်ငှက်အကြီးစား တချို့မျိုးစိတ်တွေမှာ ငှက်တွေထဲမှာ အကျယ်ဆုံး အတောင်အကွာအဝေး ၃ မီတာလောက် ရှိနိုင်တယ်။ အဲဒီ ပင်လယ်စင်ရော်ငှက်တွေဟာ နာရီပေါင်းများစွာ လှိုင်းပေါ်မှာ လျှောစီးတတ်တဲ့ ငှက်တစ်မျိုးဖြစ်တယ်။ သူ့ရဲ့ ရှည်လျားသေးသွယ်တဲ့ အတောင်တွေကို ကပ်ထားပြီး လေစီးကြောင်းတွေကို လိုက်စီးလေ့ရှိတယ်။

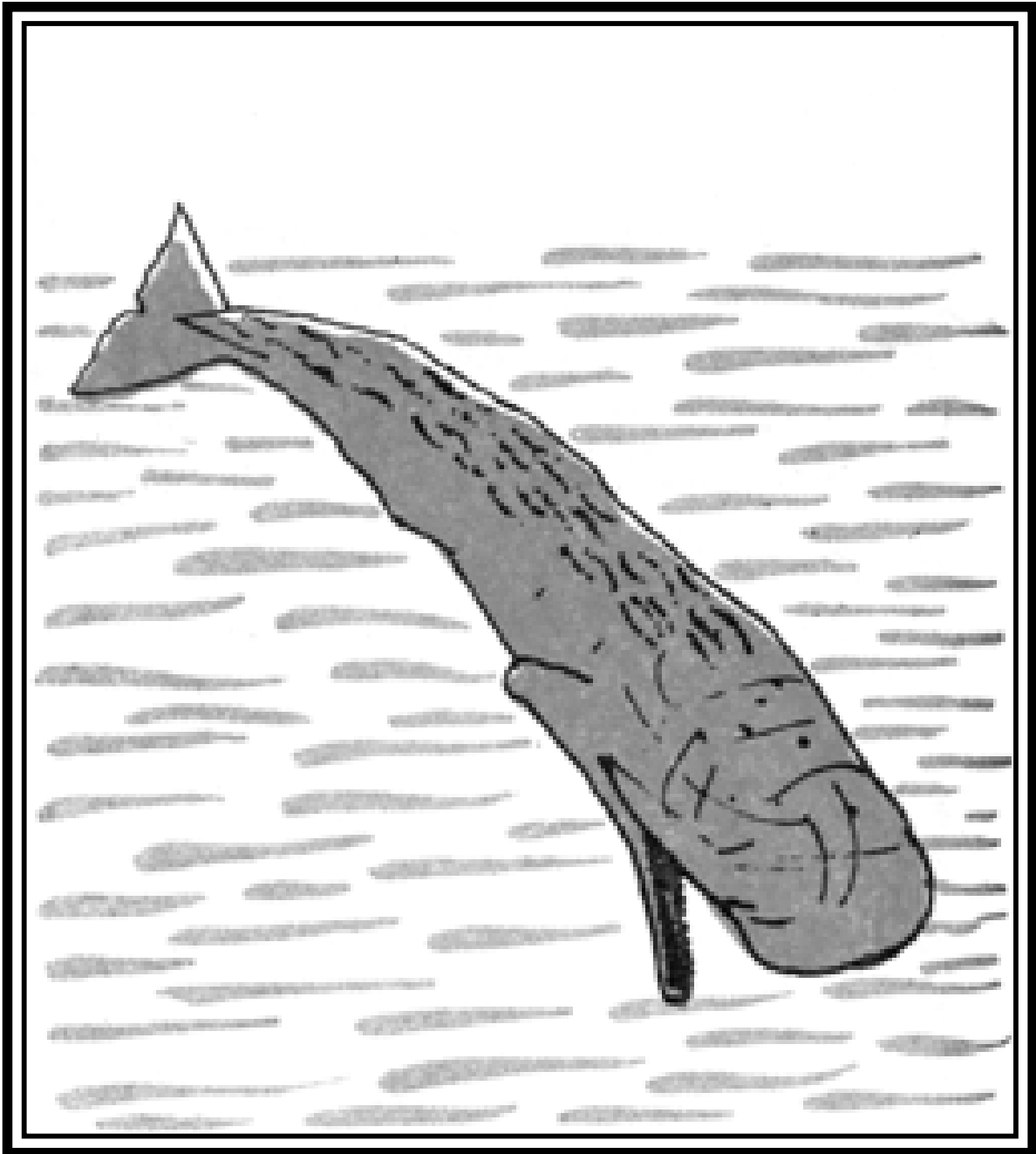
ကမ္ဘာပေါ်မှာ အကြီးဆုံးတိရစ္ဆာန်က ဘာလဲ။

ဒီကမ္ဘာမှာ အသက်ရှင်နေထိုင်တဲ့ ဝေလငါးပြာဟာ အကြီးဆုံး တိရစ္ဆာန်ဖြစ်တယ်။ သူဟာ ၂၇ မီတာ ရှည်ပြီး ၁၉၀ တန်လောက် လေးအောင်အထိ ကြီးပြင်းနိုင်တယ်။

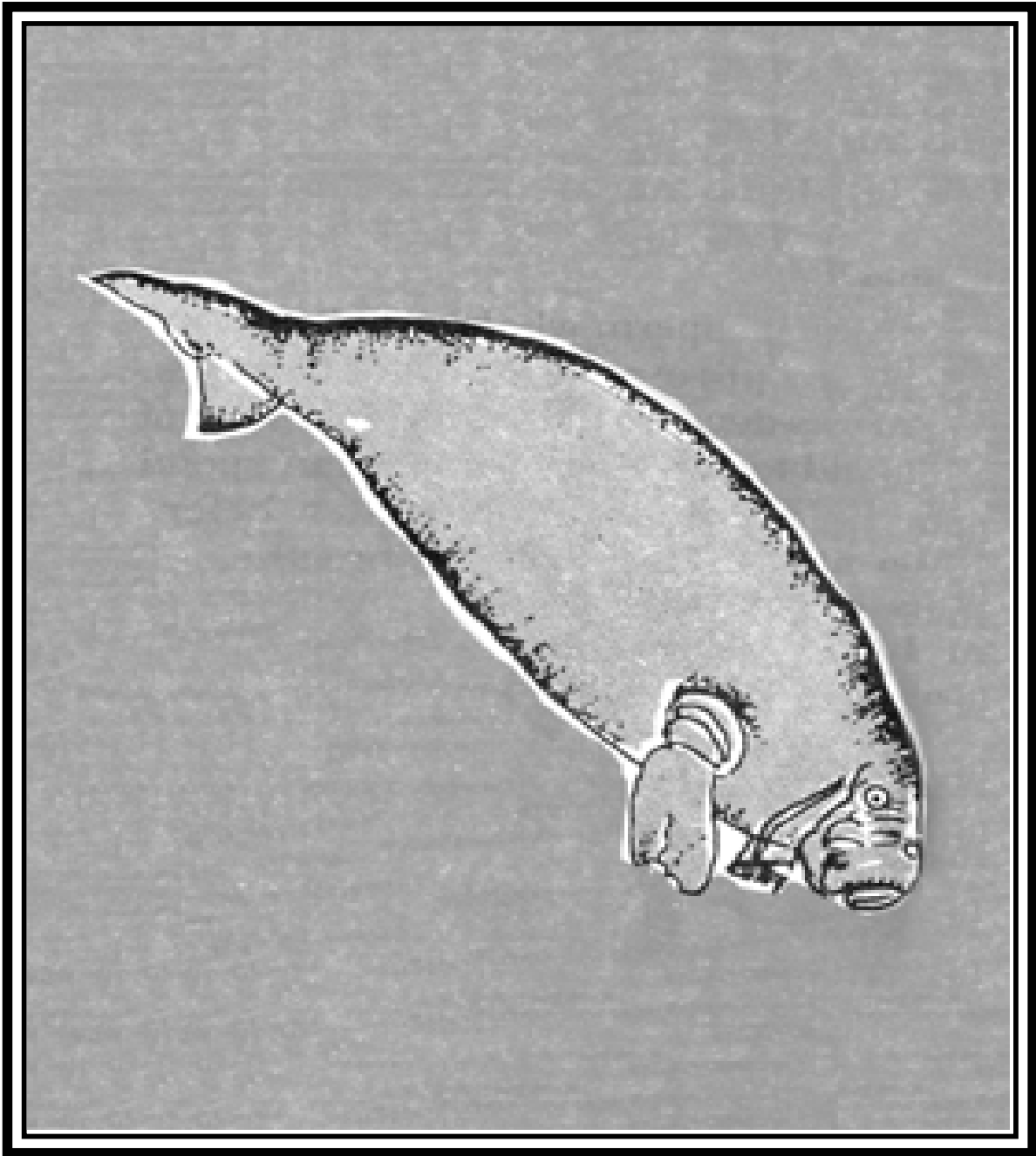
ဝင်ရိုးစွန်း ဝက်ဝံဖြူတွေဟာ ရေကူးနိုင်လား။

ဝင်ရိုးစွန်း ဝက်ဝံဖြူတွေဟာ သန်မာတဲ့ ရေကူးသမားတွေ ဖြစ်တယ်။ အာတိတ်ရဲ့ ခဲနေတဲ့ရေထဲမှာ ခရီးအဝေးကြီး ရောက်အောင် သွားနိုင်တယ်။ သူတို့ရဲ့ သားမွေးဟာ ထူထဲ ပြီး ရေစိုဒဏ်ခံနိုင်တယ်။ သူတို့ရဲ့ ခြေထောက်တွေက အရေပြားချင်း တစ်ပိုင်းတစ်စ ဆက်နေတယ်။

ဘယ်ဝေလငါးက အနက်ဆုံး ခိုင်ခံ့ထိုးနိုင်သလဲ။

စပမ်းမ်ဝေလငါးဟာ မီတာ ၃၀၀၀ ကျော် အနက်ထိ ခိုင်ခံ့ထိုးနိုင်တယ်။ သူတို့ဟာ စားဖို့ ပြည်ကြီးငါး (ကင်းမုံ)တွေကို ရှာဖို့အတွက် ပင်လယ်ကြမ်းပြင်ဆီကို ဆင်းချသွားတယ်။ စပမ်းမ် ဝေလငါးဟာ အသက်ရှူဖို့ ရေမျက်နှာပြင်ကို မတက်လာခင် ရေအောက်မှာ တစ်နာရီကျော်ကျော် နေနိုင်တယ်။

ဂျူဂုန်းက ဘာလဲ။

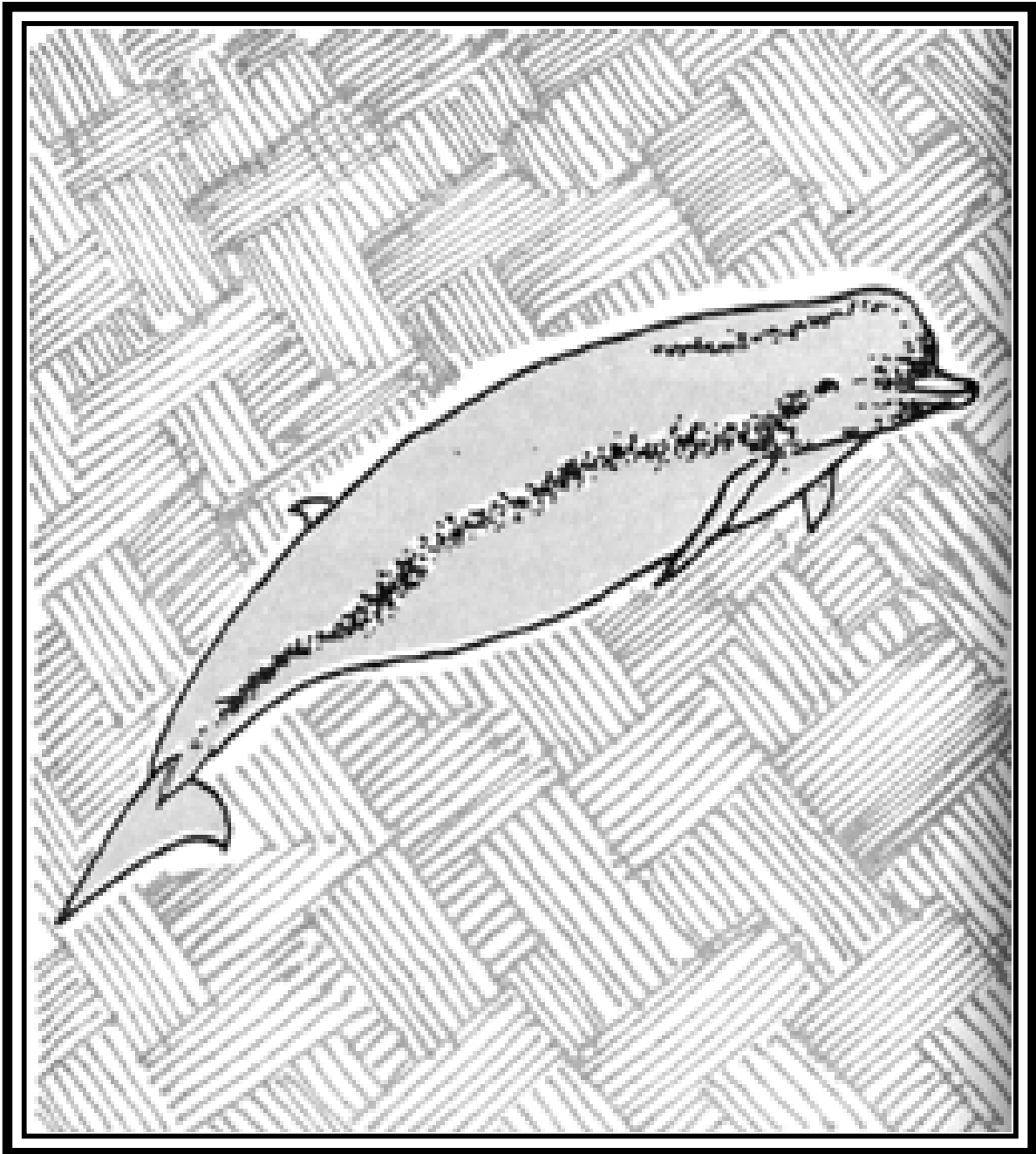
ဂျူဂုန်းဆိုတဲ့ ပင်လယ်နွားဟာ အနောက်တောင်ပစိဖိတ် ဒေသရဲ့ ရေနွေးထဲမှာ နေထိုင်တဲ့ နို့တိုက်သတ္တဝါတစ်မျိုးဖြစ် တယ်။ သူဟာ တိမ်တဲ့နေရာတွေက တူးထားတဲ့ ပင်လယ် မြက်တွေကို စားတယ်။ သူဟာ ပြားနေတဲ့ အမြီးနှစ်ခွန်း ရေကူးကောင်းတဲ့သူ ဖြစ်တယ်။

ပင်လယ်ဖျံနဲ့ ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာက ပင်လယ်ဖျံကြီးနဲ့ ကြားက ကွာခြားချက်က ဘာလဲ။

ပင်လယ်ဖျံအများစုဟာ **true seals** မျိုးစုမှာ ပါဝင်တယ်။ ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာက ပင်လယ်ဖျံကြီးတွေကတော့ **eared seals** မျိုးစုမှာ ပါဝင်တယ်။ **eared seals** တွေမှာ နားပြား သေးသေးရှိပြီး **true seals** တွေမှာတော့ ဘာမှမရှိဘူး။ သူတို့ ဟာ ရေကူးတာချင်းလဲ မတူဘူး။ **eared seals** တွေက သူတို့ရဲ့ ကျယ်ပြီး ပြားတဲ့ ရှေ့လက်တွေကို အဓိကထား သုံးတယ်။ **true seals** တွေက ကျယ်ပြီးပြားတဲ့ နောက်လက် တွေကို သုံးတယ်။

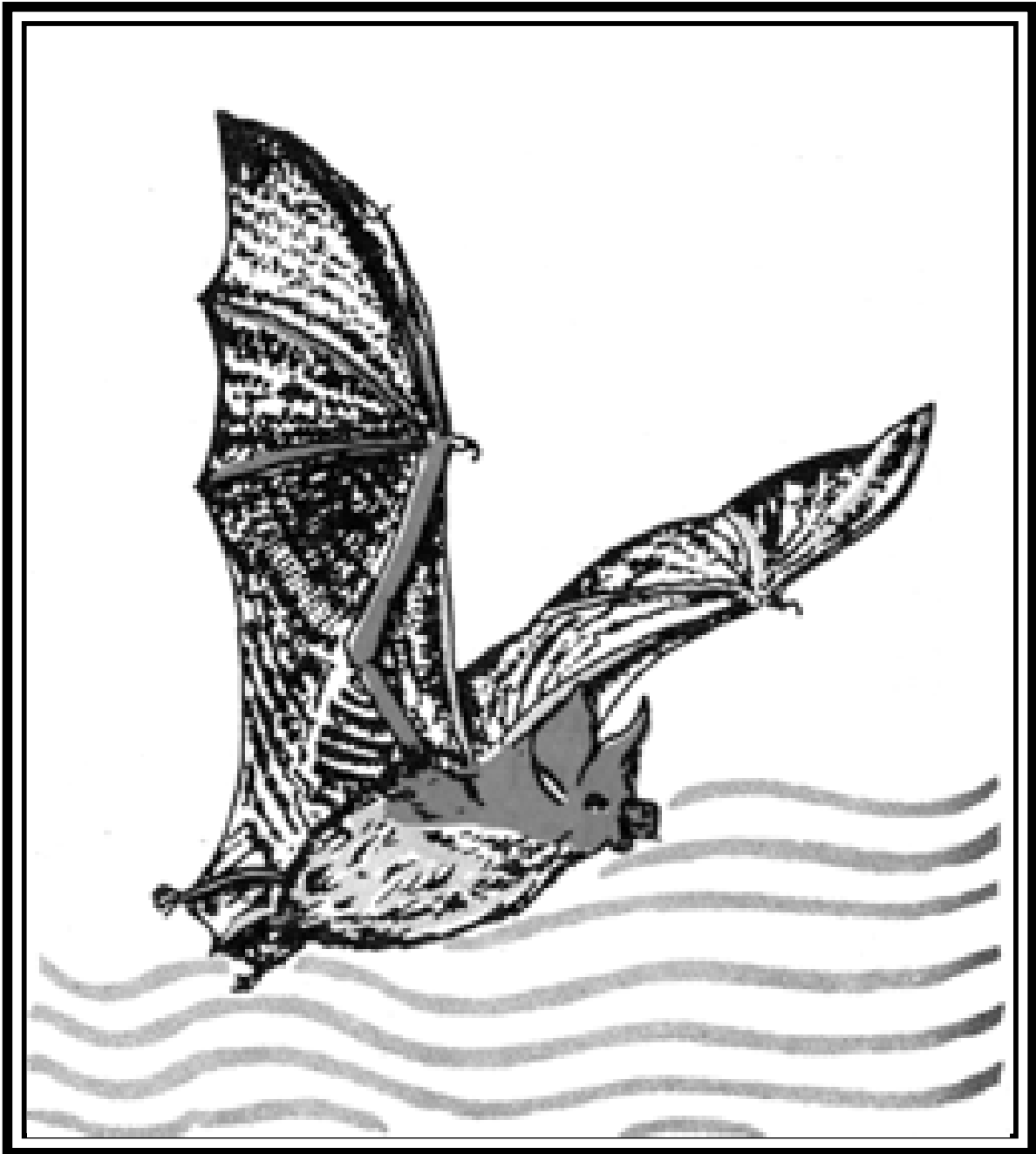
ဝေလငါးတွေဟာ ဆောင်းရာသီမှာ ရွှေ့ပြောင်းကြသလား။

ဟုတ်တယ်။ ဥပမာ မြောက်ပိုင်း ပုလင်းနွားခေါင်း ဝေလငါး
ဟာ အရှေ့အာဖရိက ကမ်းခြေဘက် ရေနွေးထဲမှာ ဆောင်းခို
လေ့ရှိပြီး အနောက်ဘက် နယူးယောက်မှာလည်း ဆောင်းခို
တယ်။ နွေရာသီမှာ သူတို့ဟာ မြောက်အတ္တလန်တိတ်ကို
ပြန်လာကြတယ်။

**နှုတ်ခမ်းမွေးထူနဲ့ ပင်လယ်ဖျံကြီးတွေမှာ ဘာကြောင့်
အစွယ်ပါရတာလဲ။**

ဝေါရပ်စ်ရဲ့ အစွယ်တွေဟာ အလွန်ရှည်လျားတဲ့ အပေါ်
စွယ်သွားဖြစ်ပြီး တစ်ခါတစ်ရံမှာ ၁ မီတာ အလျားရှိတယ်။
အမတွေဟာ အထီးတွေထက်အစွယ်ပိုရှည်တယ်။ ပင်လယ်
ဖျံတွေဟာ သူတို့စားတဲ့ ခရုနဲ့ ယောက်သွားတွေကို ဖမ်းဖို့
စုဖို့ အစွယ်တွေကို သုံးတယ်။ နောက်ပြီး ရန်သူတွေကို
တိုက်ခိုက်ဖို့နဲ့ ရေခဲတွေကို တင်းတင်းကျပ်ကျပ် ကုပ်တွယ်
နိုင်ဖို့လည်း သုံးတယ်။ သူတို့ရဲ့အစွယ်ဟာ ဝေါရပ်စ်
တစ်ကောင်ရဲ့အသက်အရွယ်နဲ့ အရေးပါမှုကိုပြတဲ့လက္ခဏာ
ဖြစ်တယ်။ အရှည်ဆုံး အစွယ်တွေရှိတဲ့အကောင်က အုပ်စုကို
ခေါင်းဆောင်တယ်။

လင်းနို့တွေက သူတို့ရဲ့အစာကို ဘယ်လိုရှာလဲ။

လင်းနို့တွေမှာ အားနည်းတဲ့မျက်လုံးတွေရှိတယ်။ ဒါ့ကြောင့် သူတို့ဟာ ပျံနေတဲ့ အင်းဆက်တွေကိုထောက်လှမ်းဖို့ သူတို့ နားတွေကို အသုံးပြုကြတယ်။ သူတို့ဟာ စူးစူးရှရှ ဆူညံသံ တွေကို ထုတ်လွှတ်ပြီး ပဲ့တင်သံကို နားထောင်တယ်။ အင်းဆက်ဆီက ပဲ့တင်သံ ပြန်လာသလားဆိုတာ သိနိုင်ပြီး အဲဒါ ဘယ်နေရာမှာ ရှိမလဲဆိုတာ အတိအကျ တွက်ချက် နိုင်တယ်။

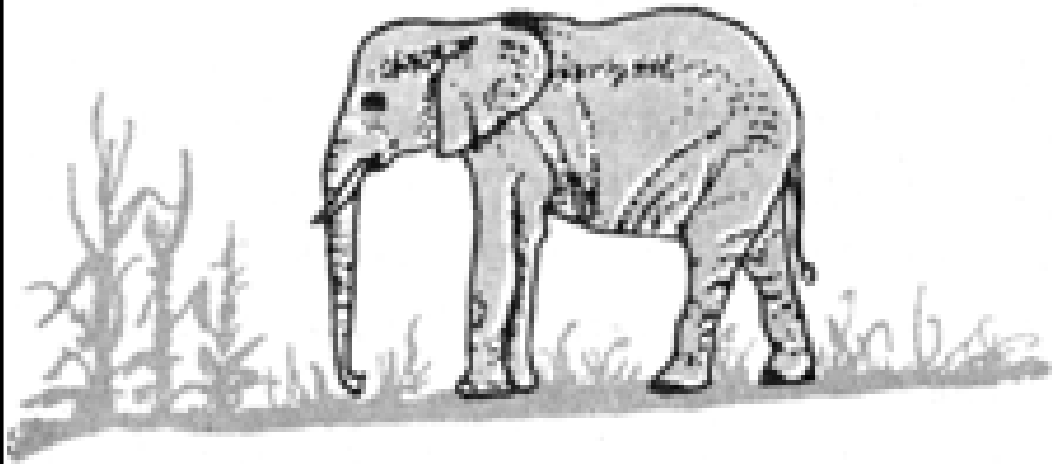

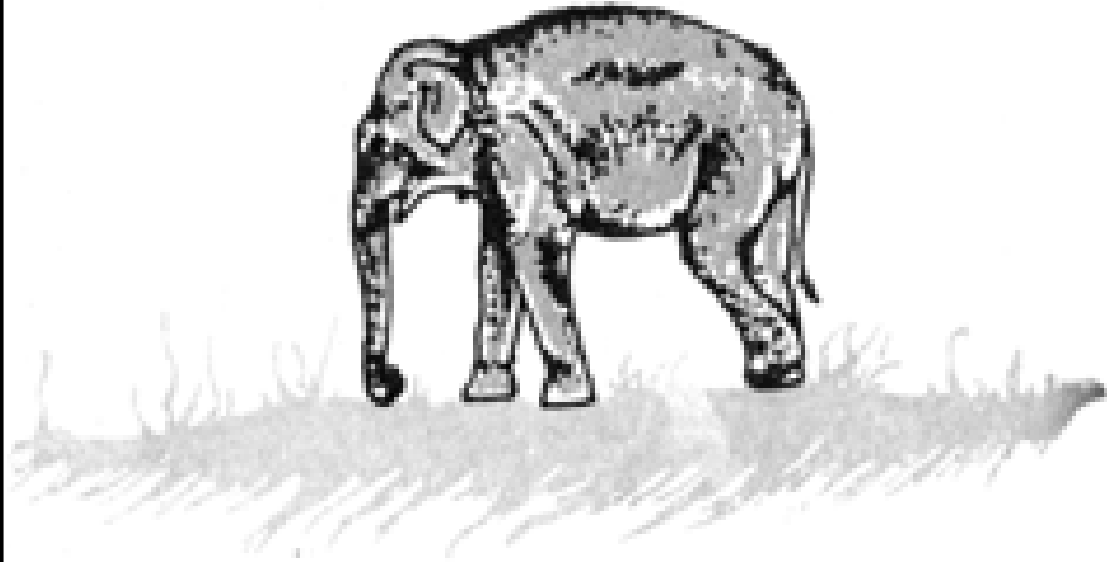
အသေးဆုံး ကုန်းနေနို့တိုက်သတ္တဝါက ဘာလဲ။

သွားအဖြူရှိတဲ့ ကြွက်ပုမျိုးဟာ ကုန်းနေသတ္တဝါတွေထဲမှာ အသေးဆုံး နို့တိုက်သတ္တဝါပဲ။ သူဟာ ၃.၅ စင်တီမီတာ ရှည်ပြီး ၂ ဂရမ်လောက်ပဲ လေးတယ်။ အဲဒီ ကြွက်ပုတွေဟာ အာဖရိကမှာ နေတယ်။ ပြီးတော့ သူတို့အရွယ်လောက်ပဲ ကြီးတဲ့ ပင့်ကူတွေ၊ နံကောင်တွေနဲ့ ပိုးဟပ်တွေကို စားတယ်။

African elephant

Asian elephant

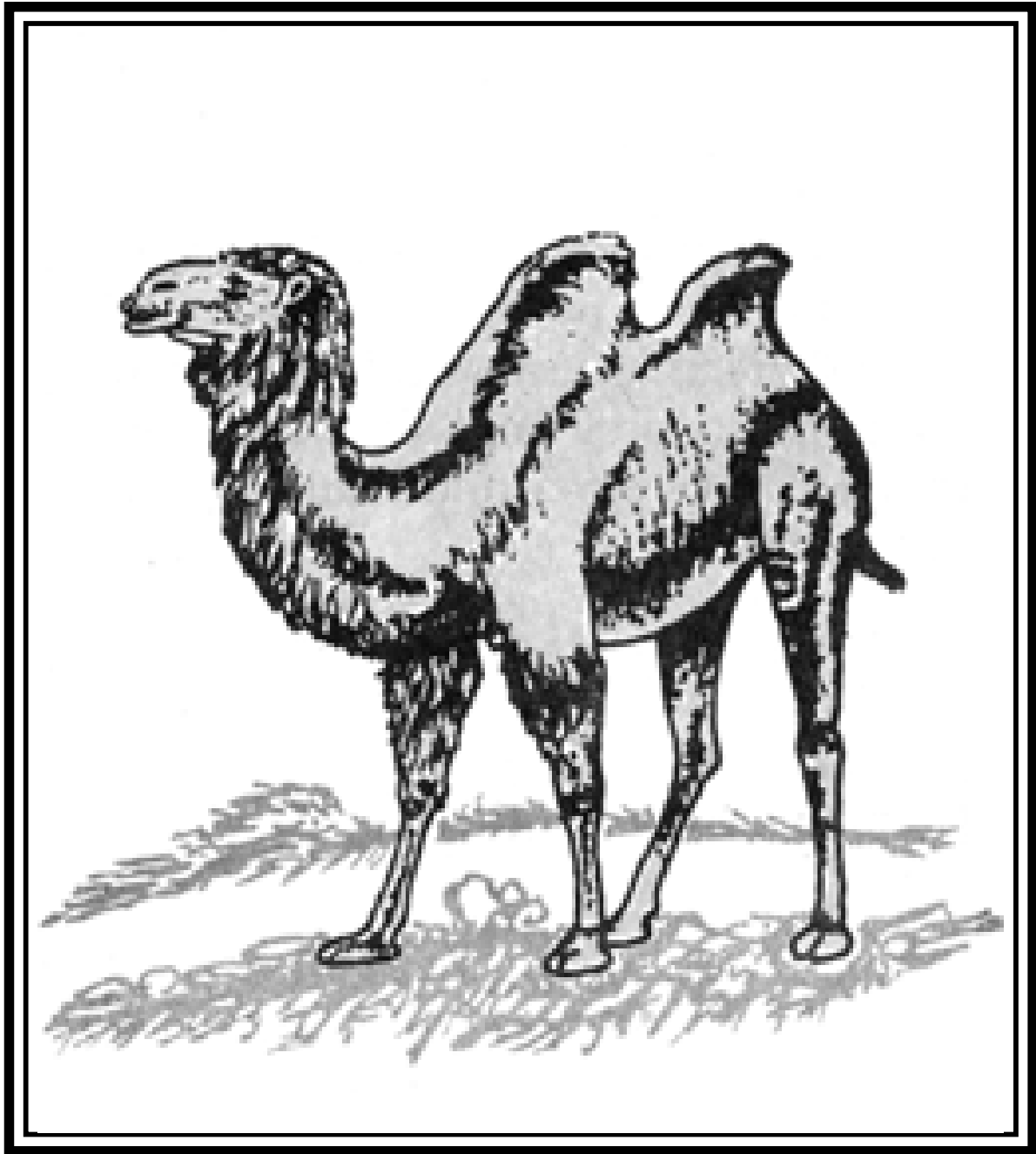
အာဖရိကနဲ့ အာရှဆင်တွေရဲ့ ခြားနားချက်က ဘာလဲ။

အာဖရိကဆင်က အာရှဆင်ထက် ပိုကြီးတယ်။ ပြီးတော့
နားရွက်ပိုကြီးတယ်။ နှာမောင်းရဲ့ထိပ်မှာ နှုတ်ခမ်းတစ်ခု
အစား သူ့မှာ နှုတ်ခမ်း နှစ်ခုရှိတယ်။

ဘယ်ဟာက အလျင်မြန်ဆုံး နို့တိုက်သတ္တဝါလဲ။

ကျားသစ်ဟာ တစ်နာရီကို ၁၀၀ ကီလိုမီတာနီးပါးနှုန်းနဲ့ တိုတောင်းတဲ့ အချိန်အတွင်းမှာ သန်မာတဲ့စွမ်းအားနဲ့ တစ်ရိုက်ထိုး ပြေးနိုင်တယ်။ တခြားကုန်းသတ္တဝါတွေထက် ပိုလျင်မြန်တယ်။ အရမ်းနီးကပ်နေတဲ့အထိ သားကောင် ဆီကို လျှောက်သွားတယ်။ ပြီးတော့မှ ခုန်အုပ်လိုက်ပြီး မြန်တဲ့ ခြေလှမ်းကျယ်နဲ့ ပြေးတယ်။

ကုလားအုပ်က ကန္တာရမှာ ဘယ်လိုရှင်သန်နိုင်သလဲ။

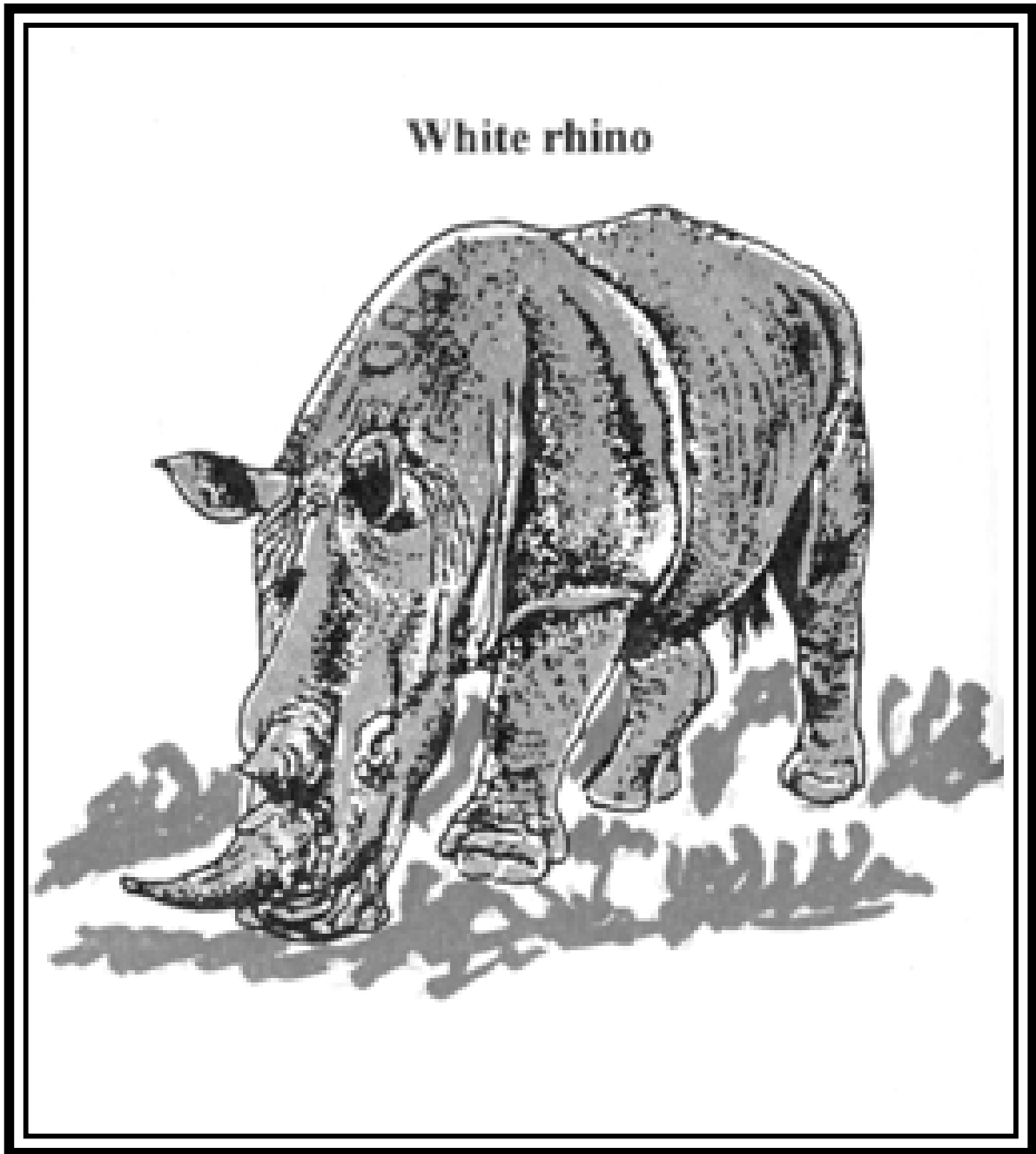
ကုလားအုပ်တွေဟာ ရေမသောက်ဘဲ ရက်သတ္တပတ်များစွာ သွားနိုင်တယ်။ သူတို့ဟာ သူတို့ရဲ့ချွေးနဲ့ ဆီးကနေ ရေ နည်းနည်းပဲ ဆုံးရှုံးတယ်။ ကုလားအုပ်တွေရဲ့ သားမွေးဟာ နေအပူဒဏ်ကို ကာကွယ်ပေးနိုင်တယ်။ ပြီးတော့ သဲတွေ၊ ဖုန်တွေ မဝင်အောင် နှာခေါင်းပေါက်ကိုလည်း ပိတ်နိုင် တယ်။ ကျယ်တဲ့ ခြေထောက်တွေက သူတို့ကို ပျော့တဲ့သဲထဲ မှာ မမြုပ်ဘဲ လမ်းလျှောက်နိုင်ဖို့ ကူညီပေးတယ်။ နာမည် ကြီးတဲ့ ယုံကြည်မှုရှိကြသလို ကုလားအုပ်က သူတို့ရဲ့ ဘို့ထဲမှာ ရေကို မသိမ်းထားဘူး။ ဘို့တွေကို အစာအတွက် အသုံးပြုတဲ့ အဆီတွေကို သိုလှောင်ဖို့ သုံးတယ်။

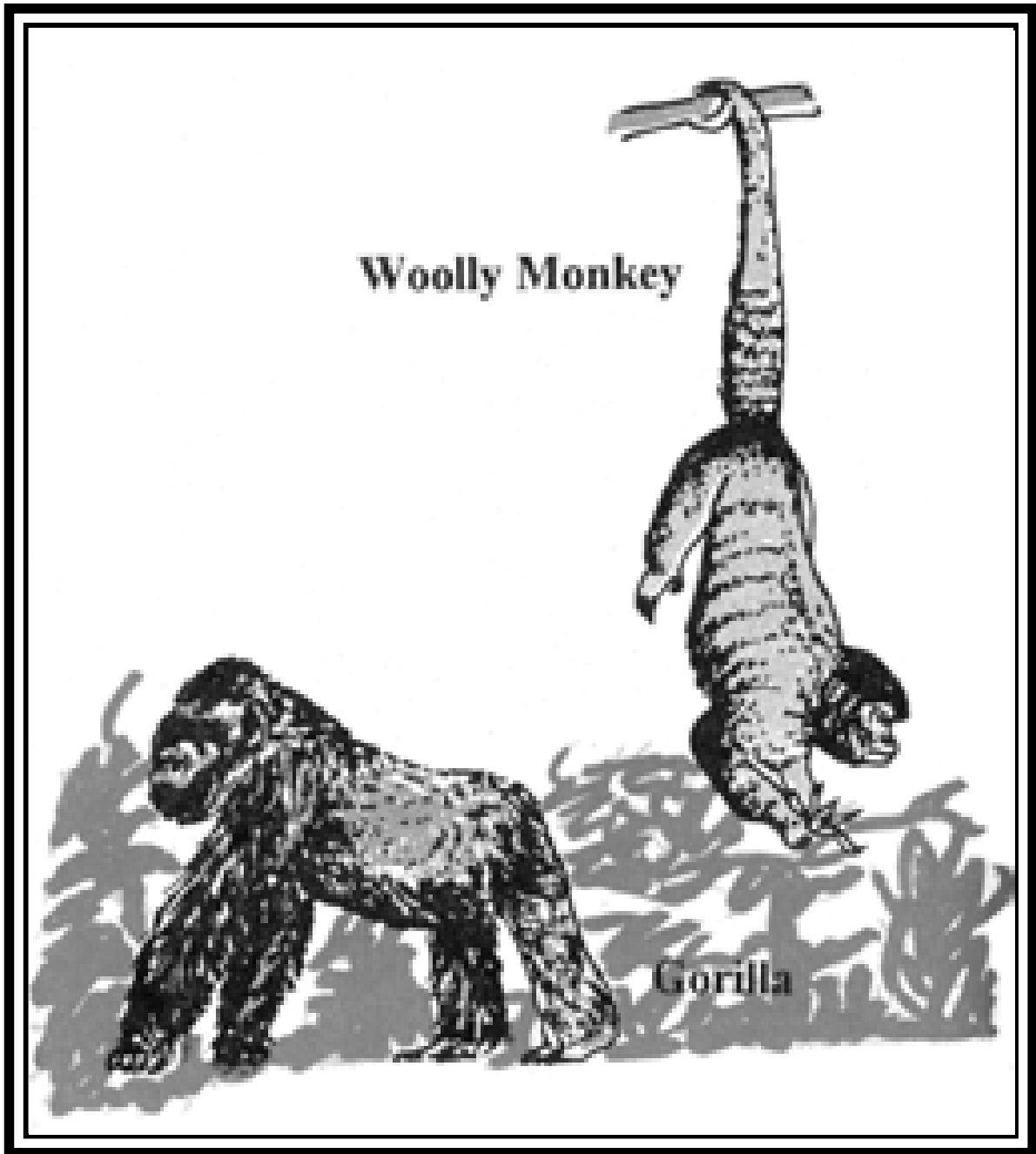
မြင်းကျားမှာ ဘာကြောင့် အစင်းတွေရှိတာလဲ။

မြင်းကျားရဲ့အစင်းဟာ ရန်သူမမြင်သာအောင် ပတ်ဝန်းကျင် နဲ့ ဟပ်မိစေကာ ဖုံးကွယ်စေတဲ့ ပြောက်ကျားအမျိုးအစား ဖြစ်ပြီး တစ်ကောင်ချင်းကို ရှာတွေ့ဖို့ခက်ခဲစေတယ်လို့ တချို့ လူတွေက ယုံကြည်ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် အခုအခါမှာ သိပ္ပံပညာ ရှင်တွေက အဲဒီအစင်းတွေမှာ တခြားအကြောင်းရှိ ရမယ်လို့ထင်ကြတယ်။ အဲဒါတွေဟာ မြင်းကျားကို တိုက် ခိုက်တတ်တဲ့ ခြင်္သေ့နဲ့ တခြားကြောင်တွေကို မျက်စိကျိန်းစေ နိုင်တယ်။ ဒါမှ မဟုတ် အဲဒီအစင်းတွေဟာ မြင်းကျားအုပ်စု တစ်စုက အကောင်တွေကို တစ်ကောင်နဲ့ တစ်ကောင် မှတ်မိသိရှိစေဖို့ ကူညီနိုင်တယ်။

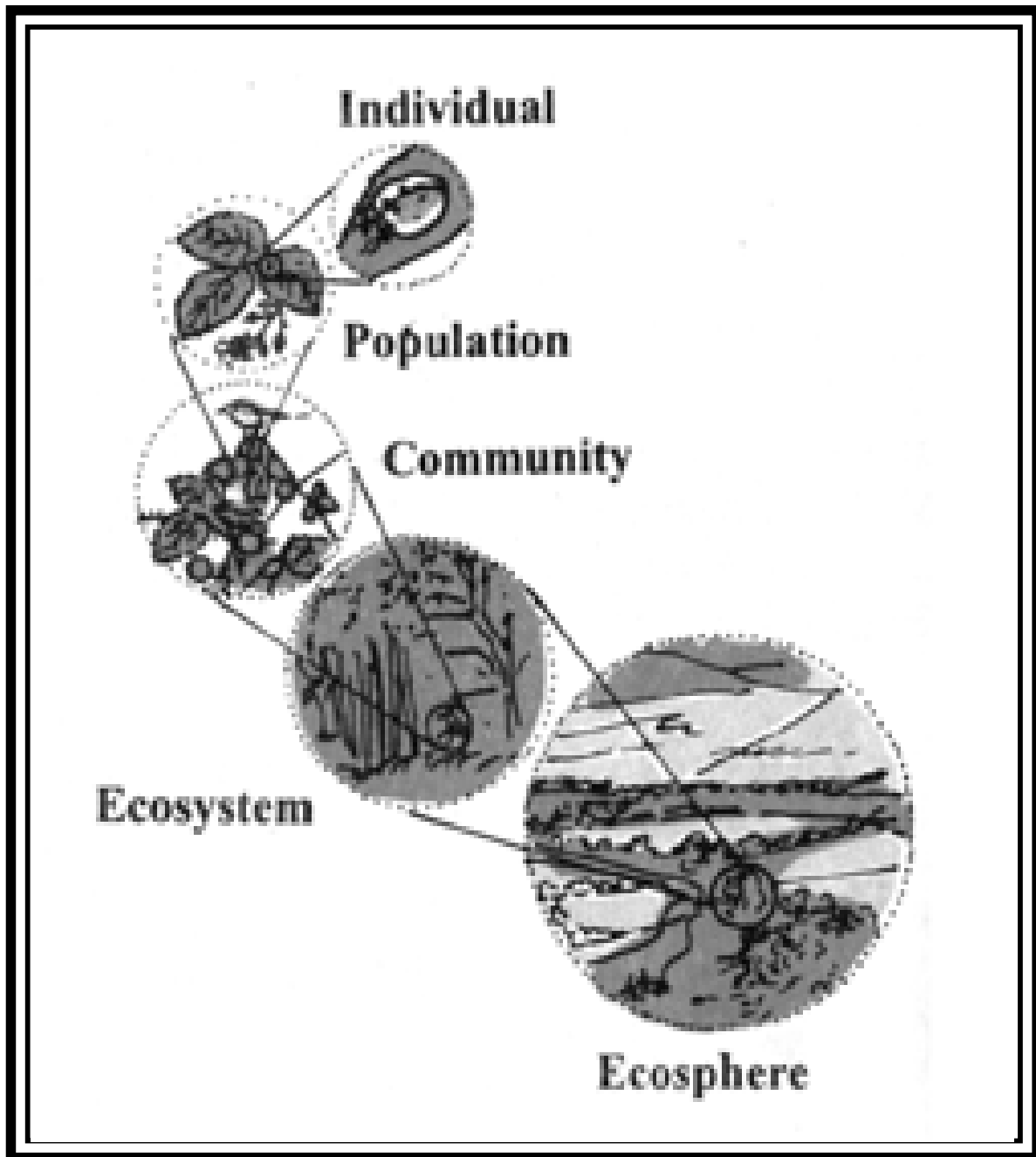
ဘာကြောင့် တချို့တိရစ္ဆာန်တွေက မျိုးသုဉ်းမယ့်အန္တရာယ် ရှိတာလဲ။

ယနေ့ခေတ်မှာ တိရစ္ဆာန်မျိုးစိတ် တော်တော်များများဟာ သေဆုံးပျောက်ကွယ်သွားတော့မယ့် အန္တရာယ်ရှိနေတယ်။ အဲဒီထဲမှာ ကြုံ၊ ဝေလငါးနဲ့ ဝံပုလွေတွေ၊ လင်းယုန်ငှက်တွေနဲ့ မိုးခို သစ်တောငှက်တွေ ပါတယ်။ တချို့အကောင်တွေက အသတ်ခံရတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ လူတွေက သူတို့ ရဲ့ အရေပြားကို လိုချင်လို့ ဒါမှမဟုတ် သူတို့နေတဲ့ မြေကို လိုချင်လို့။ တချို့ အကောင်တွေကတော့ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းတွေနဲ့ လူတွေလုပ်တဲ့ ဓာတုပစ္စည်းတွေရဲ့ အဆိပ်သင့်ခြင်း ခံကြရ တယ်။

လူဝံကနေ မျောက်ဖြစ်တယ်လို့ ဘယ်လိုပြောနိုင်သလဲ။

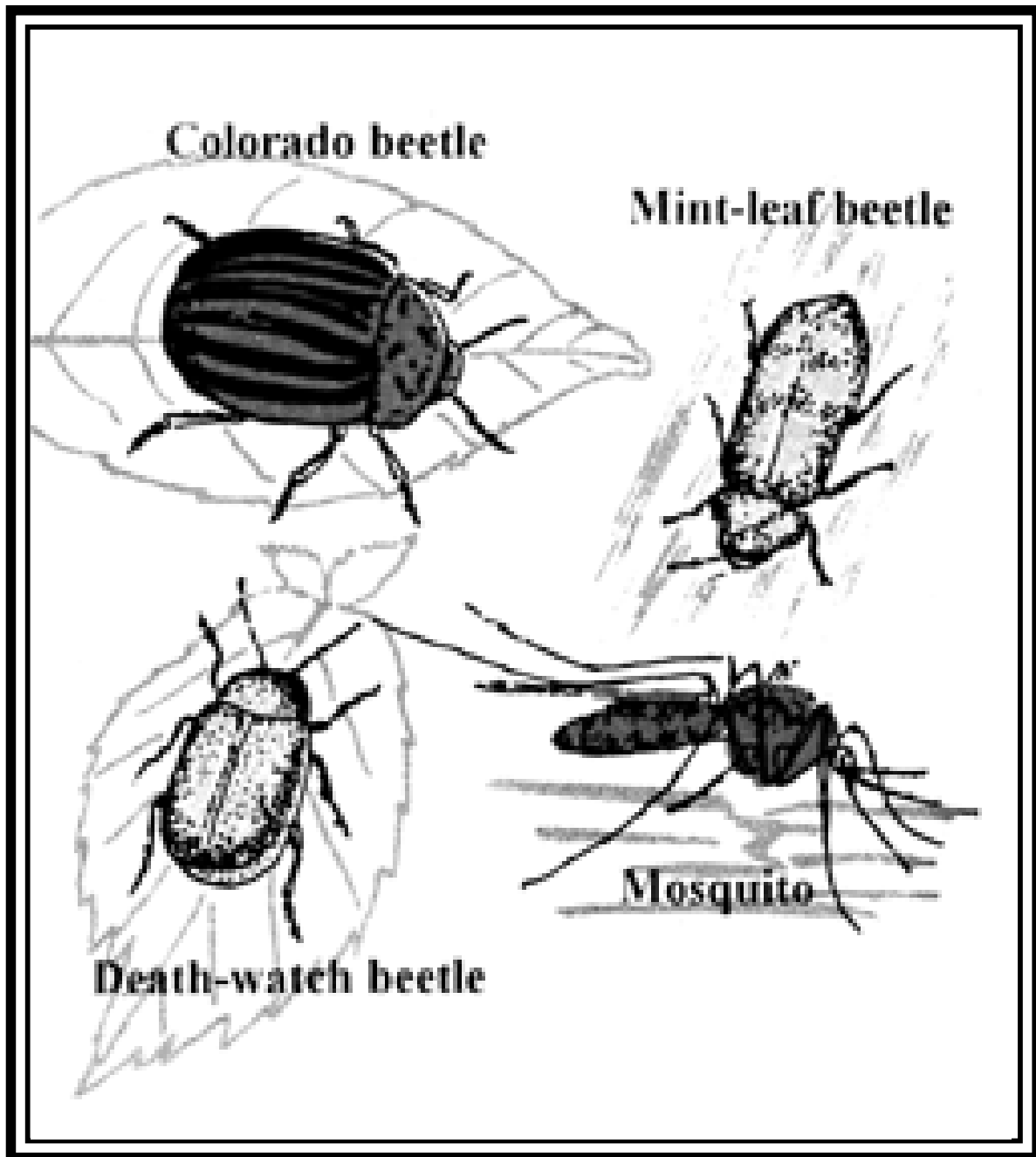
မျောက်တွေရော၊ လူဝံတွေရောဟာ နို့တိုက်သတ္တဝါတွေထဲ မှာ အဆင့်မြင့်တဲ့ တိရစ္ဆာန်တွေဖြစ်တယ်။ ဂေါ်ဇီလာလိုမျိုးပဲ လူဝံတွေမှာလည်း အမြီးမရှိဘူး။ သူတို့မှာ သူတို့ခြေထောက် ထက် ပိုရှည်တဲ့ သန်မာတဲ့လက်မောင်းတွေရှိတယ်။ ဝူလီ မျောက်လိုမျိုး မျောက်အများစုမှာ အမြီးတွေရှိပြီး အဲဒါတွေနဲ့ သူတို့ဟာ သစ်ပင်တွေကနေ တွဲလောင်းခိုနိုင်တယ်။

ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ လေ့လာမှုပညာ (ecology) ဆိုတာ ဘာလဲ။

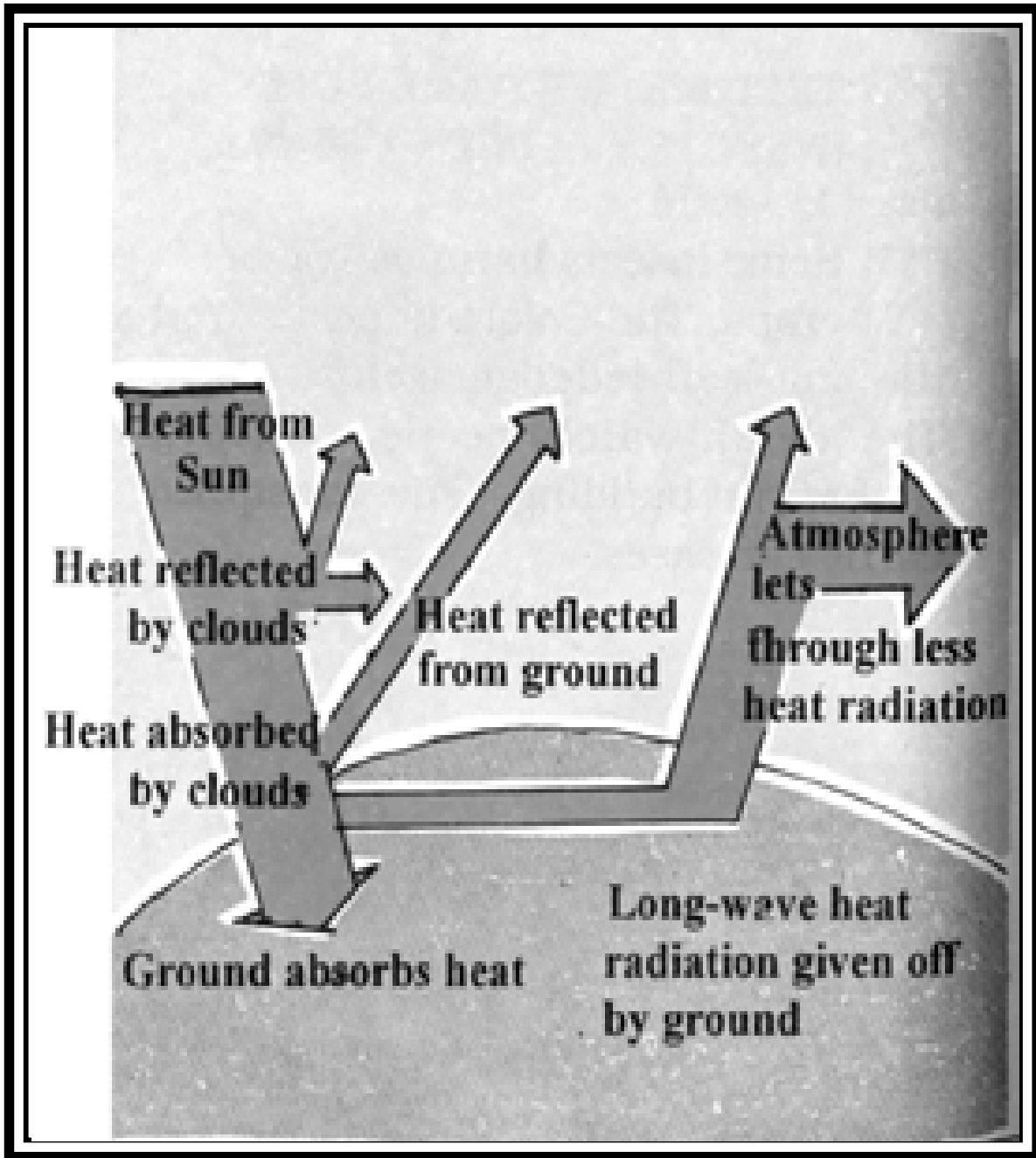
ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ လေ့လာမှုပညာ (ဂေဟဗေဒ) ဆိုတာ အပင်တွေနဲ့ သူတို့ပတ်ဝန်းကျင်က တိရစ္ဆာန်တွေကို လေ့လာခြင်းပဲ ဖြစ်တယ်။ သိပ္ပံပညာရှင်တွေက တိရစ္ဆာန်တစ်ကောင်ချင်း၊ အပင်တစ်ပင်ချင်းကနေ ဦးရေအများကြီး ဘယ်လိုဖြစ်သလဲကို လေ့လာကြတယ်။ အဲဒီ ဦးရေအများကြီး အတူတကွ အသက်ရှင်နေထိုင်တာကို အဖွဲ့အစည်းလို့ ခေါ်တယ်။ သစ်တောနယ်မြေကဲ့သို့သော မတူတဲ့ အဖွဲ့အစည်းတွေက ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သက်ရှိတို့ ဆက်နွယ်သည့်စနစ် (**eco-systems**) ကို ဖြစ်စေပြီး အဲဒီ စနစ်တွေ အတူတကွဖြစ်ပေါ်နေတာကို ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သက်ရှိတို့ ဆက်နွယ်နေသည့် အလုံးအဝန်း (**ecosphere**) လို့ ခေါ်တယ်။

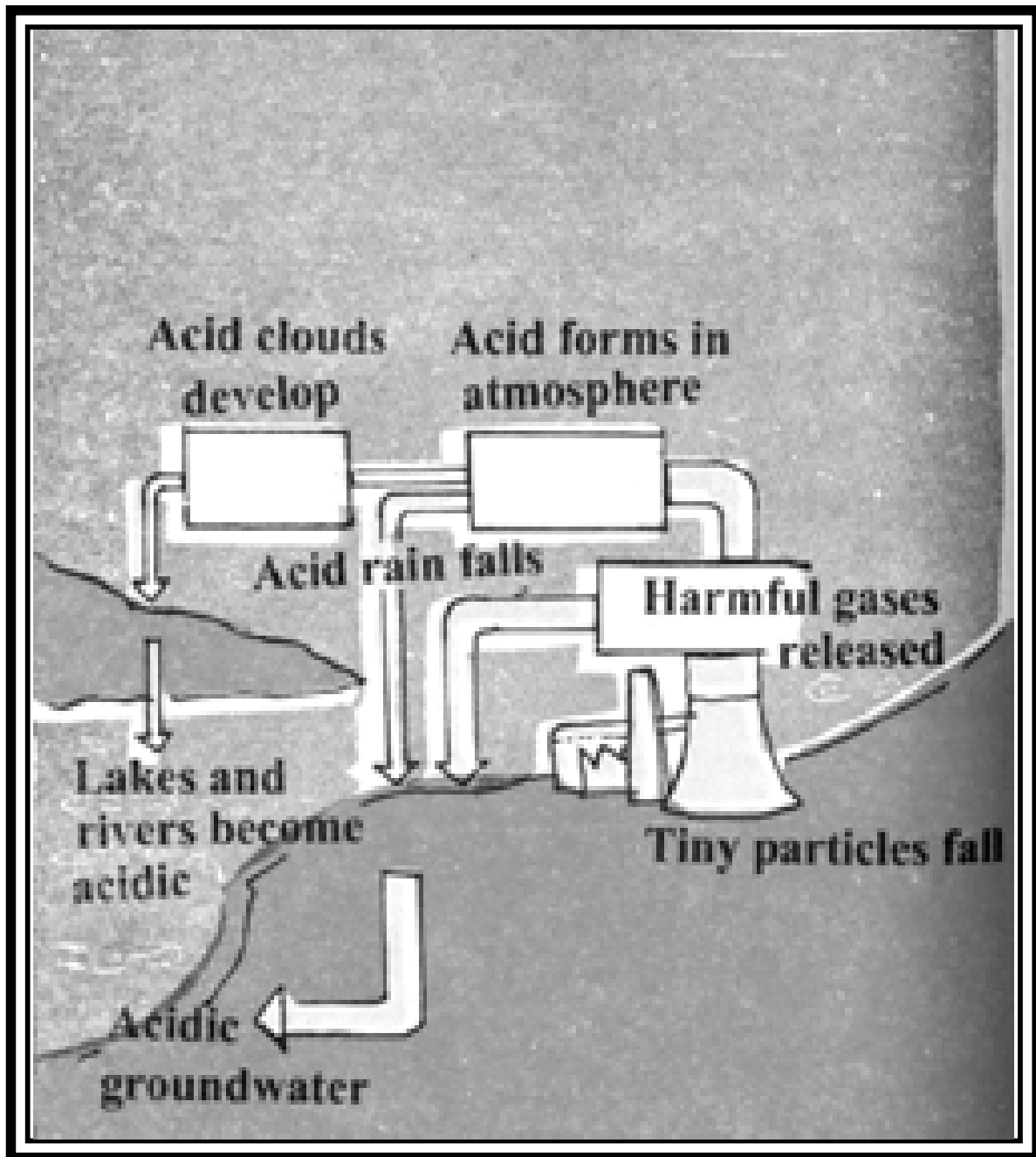
တချို့အင်းဆက်တွေကို ဘာကြောင့် ဖျက်ပိုးတွေလို့ ခေါ်တာလဲ။

တချို့အင်းဆက်တွေက လူတွေ၊ သီးနှံတွေကို အန္တရာယ်ပြုတယ်။ ကိုလိုရာဒို ကျိုင်းကောင်နဲ့ အရွက်စား ကျိုင်းကောင်တွေဟာ အစာသီးနှံတွေကို ဖျက်ဆီးပစ်တယ်။ ကျိုင်းကောင်ဟာ အဆောက်အဦးတွေက သစ်သားတွေ ပျဉ်တွေကို ဖျက်ဆီးပစ်တယ်။ ခြင်ကတော့ ရောဂါတွေကို သယ်ဆောင်တယ်။

မှန်လုံအိမ် အာနိသင်ဆိုတာ ဘာလဲ။

နေရောင်က အပူဟာ ကမ္ဘာမြေဆီ ရောက်လာတယ်။ အဲဒီထဲက အများစုဟာ အာကာသထဲကို ရောင်ပြန်ဟပ်ရောက်ရှိသွားတယ်။ ဒါပေမယ့် တချို့အပူတွေကို အငွေ့တချို့က ကမ္ဘာ့ လေထုထဲမှာ ဖမ်းယူထားလိုက်တယ်။ အဲဒီအပူက မှန်လုံအိမ် မျိုး အရမ်းပူစေတယ်။ အဲဒါကတော့ မှန်လုံအိမ်အာနိသင်လို့ လူတွေသိကြတဲ့အရာပဲ ဖြစ်တယ်။

အက်ဆစ်မိုးက ဘာလဲ။

စက်ရုံတွေနဲ့ ဓာတ်အားပေးစက်ရုံတွေက အန္တရာယ်ဖြစ်စေ တဲ့ ဓာတုပစ္စည်းတွေကို လေထုထဲကို ထုတ်လွှတ်လိုက်တယ်။ ကန့် (sulphur) လိုမျိုး တချို့ပစ္စည်းတွေဟာ မြေပြင်ကို သေးငယ်တဲ့ အမှုန်လေးတွေအနေနဲ့ ကျလာတယ်။ ကျန်တဲ့ ဟာတွေကတော့ လေထုအစိုဓာတ်ထဲမှာပဲ ပျော်ဝင်သွားကြ တယ်။ မိုးရွာတဲ့အခါမှာ အဲဒီ ဓာတုပစ္စည်းတွေကလည်း အောက်ကို ကျလာတယ်။ အဲဒါကို အက်ဆစ်မိုးလို့ ခေါ် တယ်။ အဲဒါက သစ်ပင်တွေနဲ့ အပင်တွေကို ပျက်စီးစေပြီး မြေဆီလွှာကို အဆိပ်သင့်စေတယ်။ တဖြည်းဖြည်းနဲ့ အက်ဆစ်မိုးဟာ မြစ်တွေ ကန်တွေဆီကို စီးဝင်သွားပြီး ငါးတွေကို သေစေတယ်။

ကြောင်တွေကို အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်တွေအဖြစ် မွေးခဲ့တဲ့ ပထမဆုံး လူတွေက ဘယ်သူတွေလဲ။

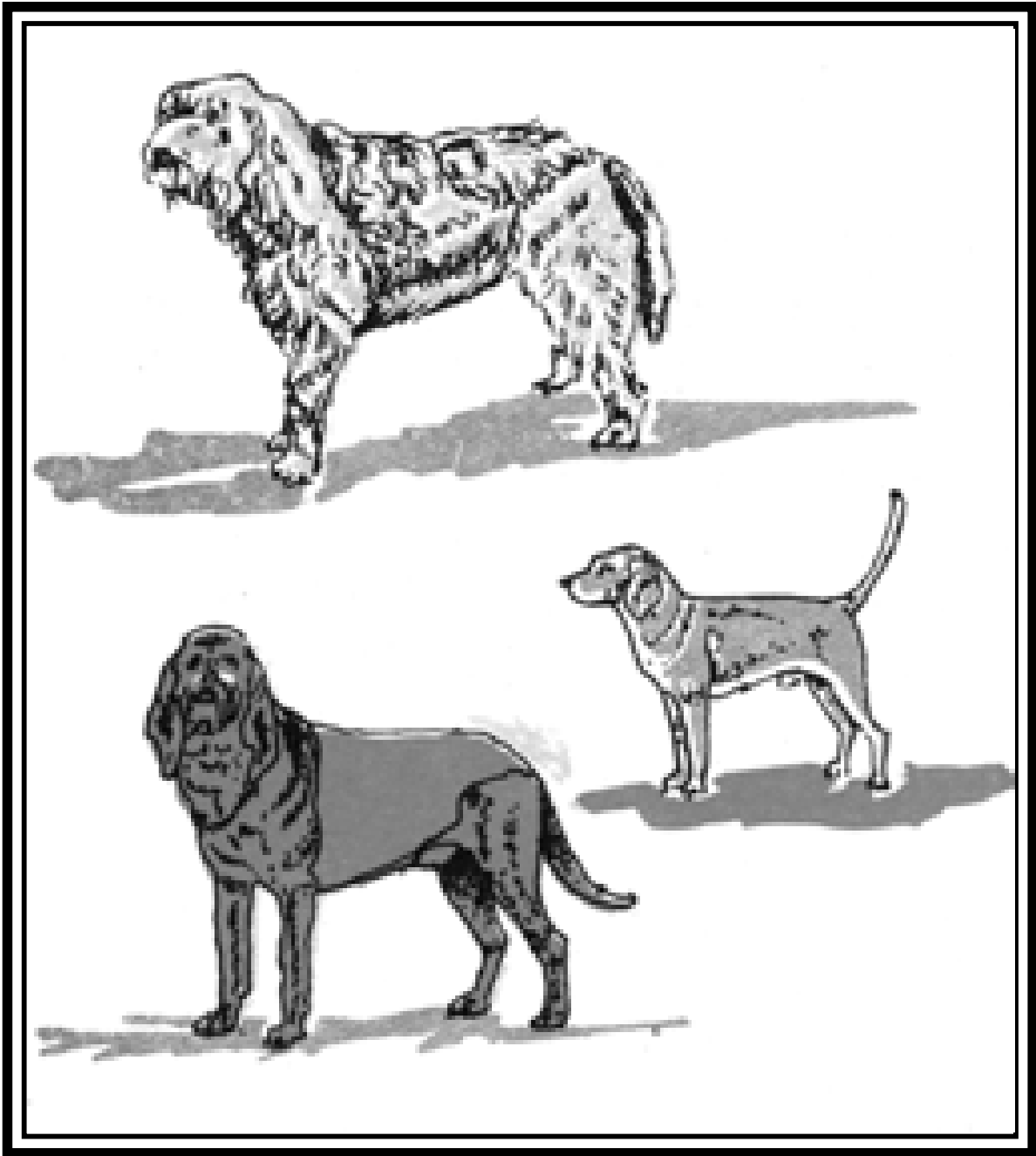
ကြောင်တွေကို မွေးခဲ့တဲ့ ပထမဆုံးလူတွေကတော့ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၃၀၀၀ ကျော်က ရှေးခေတ် အီဂျစ်လူမျိုးတွေ ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်မယ်။ ကြောင်တွေဟာ သိုလှောင်ထားတဲ့ အစေ့အဆန်တွေကို ရုတ်တရက် ဝင်ရောက်လုယက်တဲ့ ကြွက်တွေနဲ့ တခြား ဖျက်ဆီးတတ်တဲ့ ပိုးမွှားတိရစ္ဆာန်တွေကို ဖမ်းတယ်။ ကြောင်တွေဟာ ကောင်းစွာ ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက် ခံခဲ့ရပြီးနောက် အိမ်မွေး တိရစ္ဆာန်ဖြစ်လာခဲ့တယ်။ နောက် ဆုံးမှာ အီဂျစ်ဘာသာရဲ့ တစ်စိတ် တစ်ပိုင်းအနေနဲ့ သူတို့ဟာ ကိုးကွယ်ခံခဲ့ရတယ်။ ကြောင်တစ်ကောင်ကို သတ်မိတဲ့ ဘယ်သူမဆို သေဒဏ်ချမှတ်ခံခဲ့ရတယ်။ တချို့ သေသွားတဲ့ ကြောင်တွေကို ဆေးစိမ်ထားတဲ့ ရုပ်အလောင်း **(mummy)** အဖြစ် အသွင်တောင် ပြောင်းထားခံရတယ်။

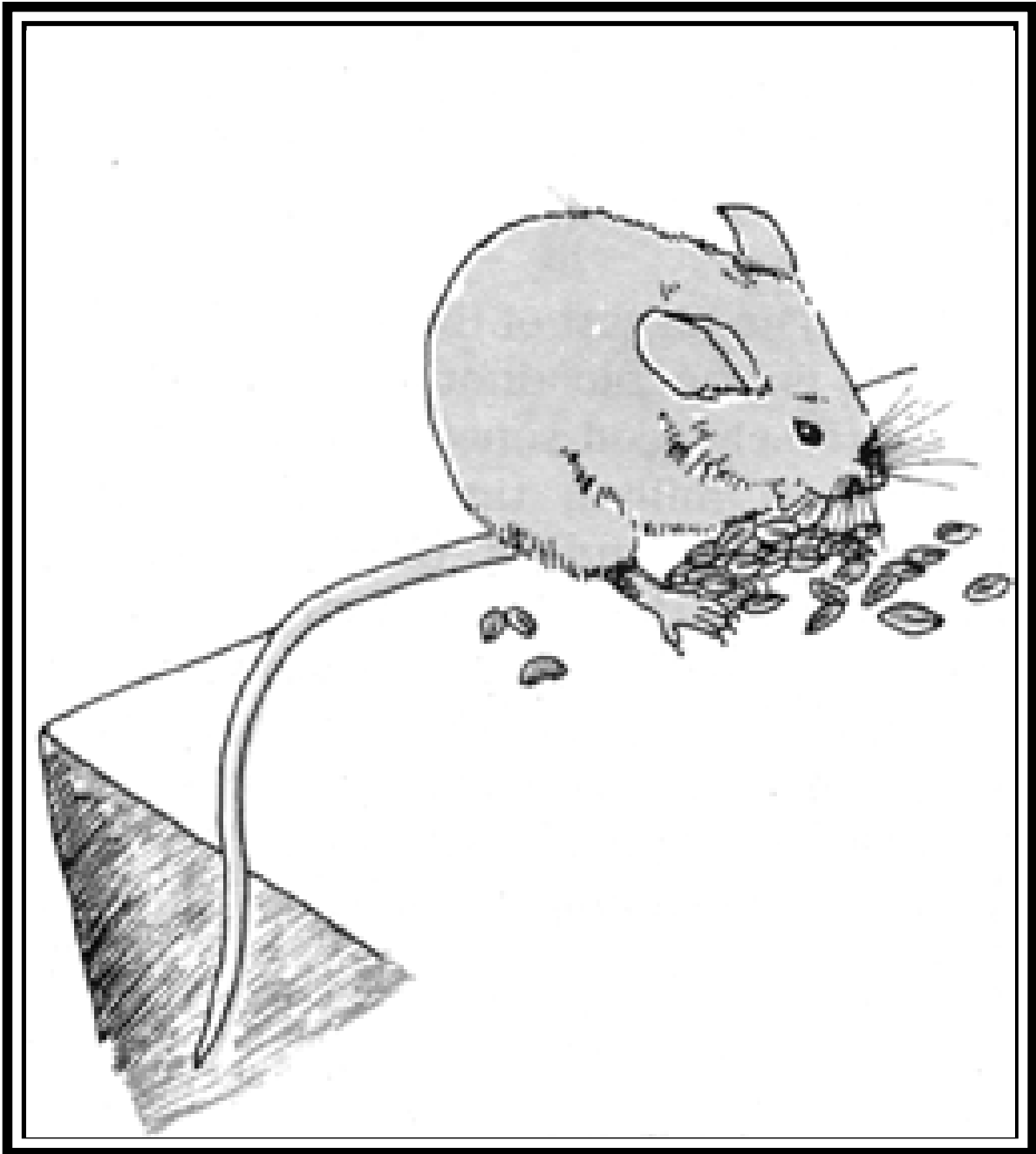
**တချို့ယုန်တွေမှာ ဘာကြောင့် ဖားလျားကျနေတဲ့ နားရွက်
တွေ ရှိတာလဲ။**

ဒီအညိုရောင်နဲ့ မီးခိုးရောင်ရှိတဲ့ နားရွက်ဖားလျား လော့ပ်
ယုန်တွေမှာ အရမ်းရှည်ပြီး ငိုက်စိုက်ကျနေတဲ့ နားရွက်တွေ
ရှိတယ်။ ယုန်အမနဲ့ နားရွက်ရှည်တဲ့ ယုန်အထီးတွေကို
မျိုးစပ်ခြင်းနဲ့ လော့ပ်ယုန်တွေဟာ ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာ
ကတည်းက အထူးမွေးမြူခံခဲ့ရတယ်။ ချင်ချီလာလိုမျိုး
အခြားယုန်တွေကိုတော့ ယုန်မွေးရှည်တွေရဖို့ မွေးမြူခဲ့ကြ
တယ်။

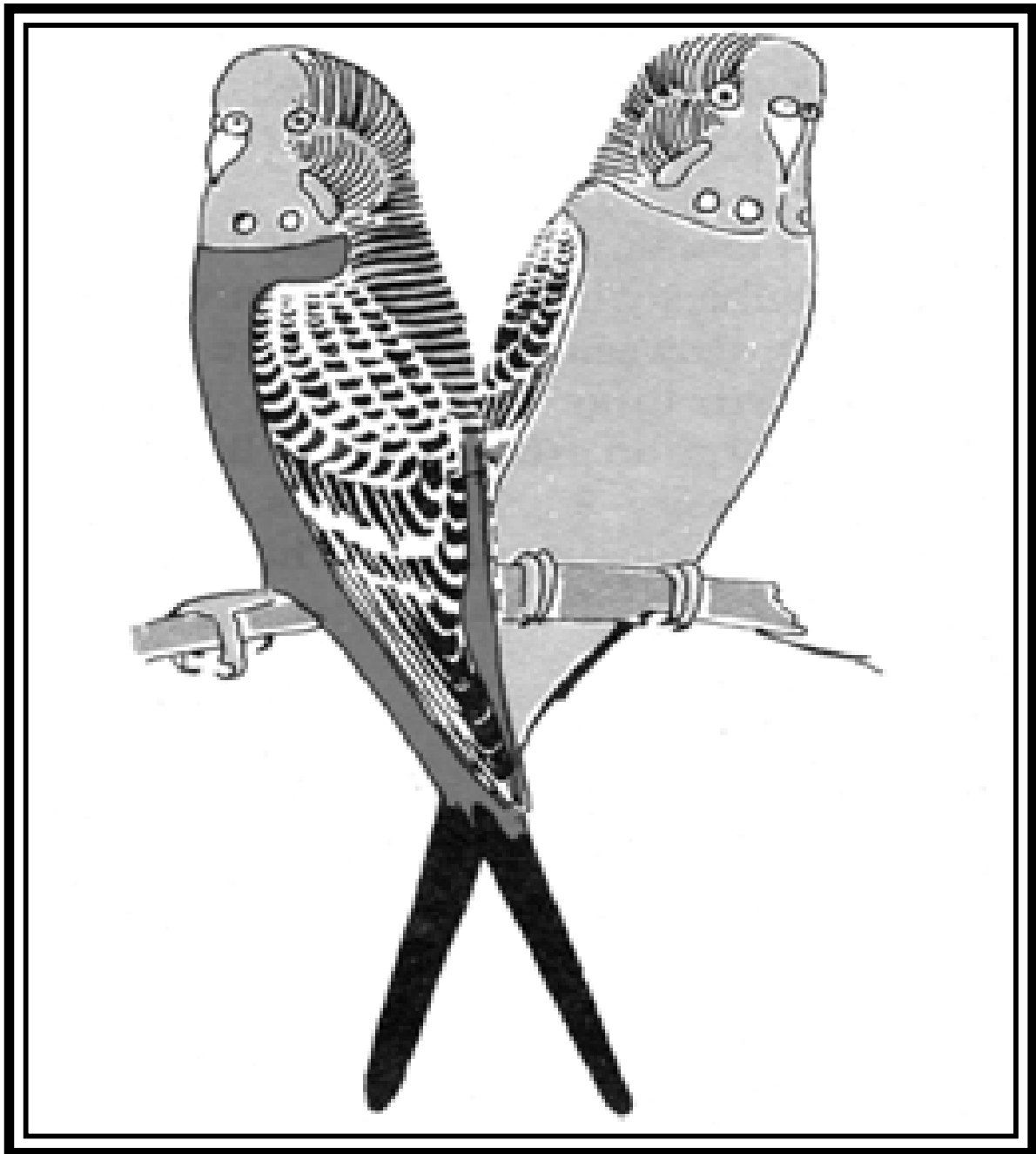
ကမ္ဘာပေါ်မှာ အကြီးဆုံးအနံ့ခံ အမဲလိုက်ခွေးက ဘာလဲ။

အကြီးဆုံးအနံ့ခံ အမဲလိုက်ခွေးကတော့ သွေးနံ့ခံအမဲလိုက်
 ခွေးပဲ ဖြစ်တယ်။ သူတို့ဟာ လူတွေထက် အဆတစ်သန်း
 အလွန်အမင်း အနံ့ခံအာရုံ အရမ်းကောင်းတယ်။ ဒါ့ကြောင့်
 ရာဇဝတ်သားတွေနောက်ကို ခြေရာခံလိုက်တဲ့ နေရာမှာ
 အသုံးပြုလေ့ရှိ တယ်။ သူတို့ရဲ့သားကောင်ကို အမဲလိုက်ရင်
 ကူညီဖို့ သီးသန့်ရည်ရွယ်ချက်တွေနဲ့ သူတို့ကို မကြာခဏ
 မွေးမြူကြတယ်။ ဥပမာ၊ အော်တာ အမဲလိုက်ခွေးတွေဟာ
 အရမ်းတော်တဲ့ ရေကူး သမားတွေဖြစ်ပြီး ဘိုဂဲလ်စ်တွေက
 တော့ ဇွဲရှိတဲ့အတွက် ခရီးရှည်တွေမှာ ပြေးနိုင်အောင် မွေးမြူ
 ကြတယ်။

ကြွက်တွေဟာ ဘယ်လောက်မြန်မြန် သားပေါက်နိုင် သလဲ။

ခုနစ်ပတ်သားရှိတဲ့အခါမှာ ကြွက်မတစ်ကောင်ဟာ ကလေးရဖို့ အဆင်သင့်ဖြစ်နေပြီ။ အဲဒီနောက် သုံးပတ်ကြာပြီးတဲ့အခါ သူမဟာ ကလေးဆယ်ကောင်လောက် များများကို မွေးနိုင်တယ်။ သူမဟာ ၂၀-၃၀ ရက် ကြာပြီးတိုင်းမှာ ကလေးအသစ်တွေကို ဆက်လက်မွေးနေနိုင်တယ်။ တစ်နှစ်မှာ ကြွက်မတစ်ကောင်ဟာ ကလေး ၁၀၀ ထက် ပိုပြီးရနိုင်တယ်။

ဗတ်ဂျာရီဂါကျေးတွေဟာ သူတို့နာမည်ကို ဘယ်လိုရခဲ့တာလဲ။

ဗတ်ဂျာရီဂါကျေးတွေက သူတို့ရဲ့နာမည်ကို အလွန်ရှေးကျ တဲ့
ဩစတြေးလျလူမျိုးတွေကနေ ရရှိလာတာ။ အဲဒီလူမျိုး
တွေက ဒီငှက်ရိုင်းတွေကို ဖမ်းစားရတာ ကြိုက်တယ်။
ဒါကြောင့် သူတို့က အဲဒါကို ကောင်းတဲ့ ကတ္တဝါငှက်လို့
အမိပ္ပာယ်ရှိတဲ့ ဗတ်ဂျာရီဂါလို့ ခေါ်ကြတယ်။ ဗတ်ဂျာရီဂါ
ကျေးတွေဟာ လှောင်အိမ်ငှက်တွေလိုပဲ နာမည်ကြီးတယ်။

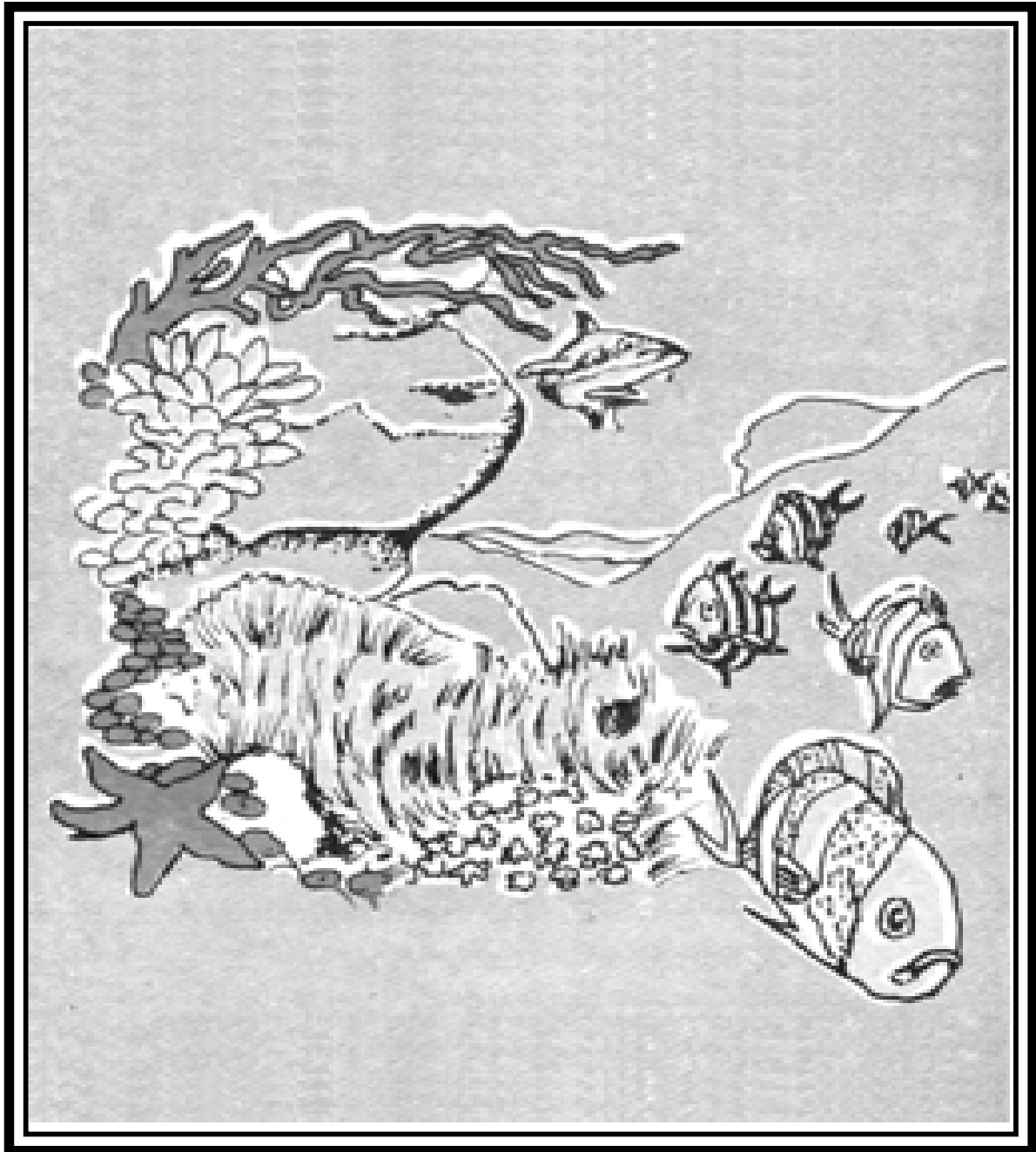
သူတို့ဟာ အရောင်တောက်ပပြီး လူတွေရဲ့အသံကို
အတုခိုးဖို့ သင်ကြားနိုင်တယ်။

ပင်လယ်က ဘာကြောင့် ငန်တာလဲ။

ရေအားလုံးမှာ ဆားပါတယ်။ အရသာဟာ သူတို့ပျော်ဝင် ခံရတဲ့ ရေနဲ့ ပမာဏပေါ်မှာ မူတည်တယ်။ ပင်လယ်ထဲမှာ ဆားပါဝင်မှုဟာ အပူချိန်ရယ် သူ့ထဲ စီးဝင်လာတဲ့မြစ်တွေနဲ့ ရေစီးကြောင်းတွေပေါ် မူတည်တယ်။ အပူချိန်မြင့်ရင် ရေငွေ့ပျံပြီး ဆားဓာတ်ဟာ အရမ်းကို ပြင်းလာတယ်။ မြစ်တွေက ကြည်လင်တဲ့ရေကို သယ်လာတယ်။ ဒါကြောင့် မြစ်ရေအများကြီးစီးဝင်တဲ့ ပင်လယ်ဟာ မြစ်နည်းနည်းပဲ စီးဝင်တဲ့ပင်လယ်ထက် ဆား ပိုနည်းတယ်။ ရေစီးကြောင်း တွေက ရေတွေကို ရောနှောစေတယ်။ ဒါကြောင့် ဆား ပမာဏကို ပျော့စေတယ်။

ပင်လယ်ဟာ ဘယ်လောက်နက်သလဲ။

ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာဟာ အနိမ့်ဆုံးအနက် ၄၀၅၀ မီတာနဲ့ အမြင့်ဆုံးအနက် ၁၁၀၃၀ မီတာရှိပြီး အနက်ဆုံး ဖြစ်တယ်။ နောက်တစ်ခုဖြစ်တဲ့ အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာဟာ အနိမ့်ဆုံး ၃၉၀၀ မီတာနဲ့ အမြင့်ဆုံး ၉၂၀၀ မီတာ ရှိတယ်။ အတ္တလန်တိတ် သမုဒ္ဒရာကတော့ အနိမ့်ဆုံး ၃၃၀၀ မီတာနဲ့ အမြင့်ဆုံးအနက် ၉၂၀၀ မီတာ၊ အာတိတ်သမုဒ္ဒရာက အမြင့်ဆုံးအနက် ၅၅၀၀ မီတာ ရှိပြီး မြေထဲပင်လယ်က အများဆုံးအနက် ၅၁၂၀ မီတာနဲ့ အနည်းဆုံးက ၁၀၀၀ မီတာ ရှိတယ်။ ပင်လယ်နက် အစုအဝေးရဲ့ အောက်ခြေက ဘော်လ်တစ် ဖြစ်ပြီး အနည်းဆုံး အနက်က ၄၆၀ မီတာရှိပြီး မြောက်ဘက် ပင်လယ်ကတော့ ၉၀ - ၁၀၀ မီတာ နက်တယ်။

ပင်လယ်က ဘာအရောင်ရှိသလဲ။

ပင်လယ်ရေက ကြည်လင်တယ်။ ဒါပေမယ့် အပေါ်ယံ အရောင်က ကောင်းကင်ရဲ့ ရောင်ပြန်ဟပ်မှုပေါ်မှာ မူတည် တယ်။ ဒါ့ကြောင့် မီးခိုးရောင်ကောင်းကင်နဲ့အတူ ပင်လယ် က မီးခိုးရောင်ဖြစ်နေမယ်။ ရာသီဥတုဆိုးရင် ပင်လယ်က ခဲရောင်ဖြစ်မယ်။ ဒါပေမယ့် ရေနက်လေ ပင်လယ်က အရောင်တွေက ပိုရင့်လေ၊ အပြာရောင် ဖြစ်လာရာကနေ တဖြည်းဖြည်း ခရမ်းရောင်ဘက်ကို ရင့်သွားတယ်။ ဒါဟာ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ နေရောင်ခြည်တန်းရဲ့ အလင်းရောင် ဟာ အရောင်တွေ အဆင့်ဆင့်ကွဲပြားဖြစ်ပေါ်ခြင်း သို့မဟုတ် ဖြည်းညှင်းစွာ ပြောင်းလဲမှုတွေနဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတယ်။ အလင်း ရောင်ဟာ ရေကိုဖြတ်လာတာနဲ့အမျှ အဲဒီ အဆင့်ဆင့် ကွဲပြားဖြစ်ပေါ်ခြင်းတွေ တစ်ခုပြီးတစ်ခု ပျောက်သွားတယ်။

ပင်လယ်လှိုင်းမူးတာကို ငါတို့ ဘယ်လိုရှောင်မလဲ။

နေမကောင်းဖြစ်ခြင်း၊ မူးဝေခြင်းတွေနဲ့ ချွေးထွက် ခေါင်းကိုက်ခြင်းတွေဟာ လှိုင်းမူးတာရဲ့ လက္ခဏာရပ်တွေပဲ။ အဲဒါဟာ လောင်ဂျီကျုဒ် ဝင်ရိုးစွန်းတစ်ဝိုက်မှာဆိုရင် ကျယ်တဲ့ တစ်ဖက်ကနေ တစ်ဖက်ကို ဆိပ်ကမ်းကနေ သင်္ဘောလက်ယာဘက်ကို အလျားလိုက် ဝင်ရိုးစွန်းတစ်ဝိုက်မှာ ဆိုရင် သင်္ဘောရှေ့ပိုင်းကနေ ပဲ့ပိုင်းဘက်ကို လှေလူးလိုမှဲတဲ့ အခါမှာ လှိုင်းမူးတာဖြစ်တယ်။ လှိုင်းမူးတာကို ရှောင်ဖို့ အဖတ်တွေရယ်၊ ပူးပြီးစပ်တဲ့ အစာတွေရယ်သာ စားပြီး လေရတဲ့ လှေရဲ့ဗဟိုမှာ နေရမယ်။ လှုပ်နေတဲ့ အရာတွေကို မကြည့်မိအောင် မျက်စိမှိတ်ထားရမယ်။

ပင်လယ်ရေသရဲကောင်တွေ ရှိသလား။

ပင်လယ်ရေသရဲကောင် ရာပေါင်းများစွာဟာ အရွယ်အစား အမျိုးမျိုး၊ ဖော်ပြချက်အမျိုးမျိုးနဲ့ မှတ်တမ်းတင်ခြင်းခံခဲ့ရတယ်။ ဒါပေမယ့် တစ်ခါမှ တစ်ကောင်တောင်မှ အဖမ်းမခံရဘူး။ ငါတို့ သတိရသင့်တာက သင်္ဘောသားတွေက ပင်လယ်ပြင်မှာ လပေါင်းများစွာနေတဲ့အခါ သမုဒ္ဒရာရဲ့ ရေပြင်ကျယ်ကို ကြည့်ဖို့ အချိန်ရတယ်။ အဲဒီအခါ စိတ်ကူးယဉ်မှုတွေက ထူးဆန်းတဲ့ လှည့်စားမှုတွေကို ဖြစ်စေတယ်။ သိပ္ပံနဲ့ နည်းပညာက ရှင်းလင်းချက် မပေးနိုင်တဲ့အခါ သာမန်အမြင်ကနေ ကျော်လွန်မှုဟာ ပင်လယ် ရေသရဲကောင်တွေ ဒဏ္ဍာရီတွေကို ဖြစ်စေတယ်။

သမုဒ္ဒရာ ဘယ်နှစ်ခုရှိသလဲ။

သမုဒ္ဒရာတွေဆိုတာ ကမ္ဘာ့တိုက်ကြီးတွေကြားက ကြီးမားတဲ့ ရေထုတွေပဲ ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် အားလုံးဟာ တစ်ခုတည်း အဖြစ်နဲ့ အတူတကွ ဆက်နေတယ်။ သမုဒ္ဒရာ သုံးခုရှိတယ်။ အရှေ့ဘက်အကျဆုံးက ပစိဖိတ် သမုဒ္ဒရာဖြစ်ပြီး စတုရန်း ကီလိုမီတာ သန်း ၁၀၀ ရှိတယ်။ ပြီးနောက် အတ္တလန်တိတ် ဟာ စတုရန်းကီလိုမီတာ ၁၀၆ သန်း ရှိပြီး အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာ ကတော့ စတုရန်းကီလိုမီတာ ၇၅ သန်း၊ ၎င်းနောက် အာတိတ်နဲ့ အန္တာတိတ်တို့ရဲ့ ရေခဲပင်လယ်နှစ်ခုက ကမ္ဘာ့ မျက်နှာပြင်ရဲ့ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းကို အတူတကွ ဖုံးလွှမ်းထား တယ်။

နက်တဲ့ ပင်လယ်ကငါးတွေ ဘယ်လို အသက်ရှင်နေထိုင် သလဲ။

နက်တဲ့ ပင်လယ်ထဲက ငါးတွေဟာ အပင်စိမ်းတွေ မပေါက် ရောက်နိုင်တဲ့ အမှောင်ထဲမှာ လုံးဝ အသက်ရှင် နေထိုင်ကြ တယ်။ သူတို့ဟာ အားကောင်းတဲ့ ရေဖိအားနဲ့ ပြင်းတဲ့ အအေးဒဏ်တွေကို ခံနိုင်ရတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ငါးအများစုမှာ သူတို့ခန္ဓာကိုယ်မှာ အမှောင်ထဲမှာ လင်းနေတဲ့ အပိုင်းတွေ ပါတယ်။ အသေးငယ်ဆုံး တောက်ပမှုနဲ့ အလင်းမှုန်တွေကို ရယူနိုင်ဖို့ လေ့ကျင့်ထားတဲ့ မျက်လုံးတွေရှိတယ်။ တချို့ အကောင်တွေက မျက်စိကွယ်နေပြီး သူတို့ရဲ့ ထိတွေ့နိုင်တဲ့ စွမ်းအားအပေါ်ပဲ မှီခိုနေရတယ်။ ပြီးတော့ အများစုမှာ အရေပြားအထူတွေရှိတယ်။ အားလုံးဟာ ရေမျက်နှာပြင်က နေ နှစ်ကျလာတဲ့ အကြွင်းအကျန်တွေနဲ့ တခြားရေသတ္တဝါ တွေကို စားကြတယ်။

သတိကဝတ်

သိပ္ပံတိပွယ်ရာ စာစဉ်များကို လက်နဲ့ပြုမိမိ

မျက်နှာမတ် မျက်နှာသိင်္ဂါသည့် အခြေများ။

စွမ်းလင်းစိတ်ကူးသော သုတ အမျက်အလက်များ
ရှင်ပုံများနှင့် ပုံစံများစုစည်းထားသည်။

အသက်အရွယ်မရွေး မျက်နှာစွင်စွင်
စာပေလောကတစ်ဝှမ်း ပညာ ရယူနိုင်ကြပါသည်။

အခမဲ့ အခြေ အမျက်အလက်များကို
လေ့လာဖတ်ရှုရင်း မိမိ၏ ပညာစေ့စပ်မှု
အရသာမှ အတိုင်းအတာကို သိရှိပါသည်။

လေ့လာစေ့စပ်မှု ဖတ်ရှုကြည့်ရမည့်
သိပ္ပံတိပွယ်ရာ စာစဉ်များ။

- သိပ္ပံ နှင့် နည်းပညာ
- ဇာတိစမ်းယူစွာများ
- အခမဲ့ နှင့် အခြေ အလေ့အထ
- ငှက်များ
- အပင် နှင့် တိရစ္ဆာန်များ
- လူ့သမိုင်းကိုယ်
- ကမ္ဘာခြေ နှင့် ကြော့စွာ
- လူသား နှင့် များစွာအသေးများ
- သတိကဝတ်
- တိရစ္ဆာန်မှ
- ပြန်ဟုပြည်အကြောင်း၊ သီအိုကောင်းရာ

Know
About
သိပ္ပံတိပွယ်ရာ